

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

**ГОДИШЕН ОТЧЕТ
ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ
ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
ПРЕЗ 2022 г.**

София, 2023 г.
web: www.nssi.bg

класификация на информацията
ниво 0, TLP-WHITE

ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
ДЕЙНОСТИ НА НОИ ПРЕЗ 2022 г. НАКРАТКО В ЧИСЛА	7
МИСИЯ, ВИЗИЯ, ПРИНЦИПИ, ЦЕННОСТИ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА НОИ.....	8
ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА НА НОИ ПРЕЗ 2022 г.....	9
ДЕЙНОСТИ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ	12
I. ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ.....	12
1. Методологически дейности по отпускането и изплащането на пенсиите	14
2. Отпускане и изплащане на пенсиите по българското законодателство в ТП на НОИ.....	15
II. ОСИГУРЯВАНЕ И КРАТКОСРОЧНИ ПЛАЩАНИЯ	18
1. Парични обезщетения и помощи.....	19
2. Методология на осигуряването и контрол	22
3. Медицинска експертиза на работоспособността	26
4. Профилактика и рехабилитация	31
5. Трудови злополуки и професионални болести	34
III. ЕВРОПЕЙСКИ РЕГЛАМЕНТИ И МЕЖДУНАРОДНИ ДОГОВОРИ	39
1. Краткосрочни обезщетения по европейски регламенти и международни договори	40
2. Пенсионно осигуряване по европейски регламенти и международни договори	40
3. Методическа дейност, процесуално представителство и контрол.....	41
IV. ЕЛЕКТРОНЕН ОБМЕН, ДИГИТАЛИЗАЦИЯ И АРХИВИ.....	42
1. Методология на осигурителния архив	43
2. Осигурителен архив в ТП на НОИ	44
3. Дигитализация и електронен осигурителен архив	46
4. Методология на електронния обмен	51
V. ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ	53
1. Функционални модули на ИС на НОИ	53
2. Автоматизирана информационна система на НОИ.....	55
3. Предоставяне и обмен на информация по сключени споразумения и договори с организации, ведомства и потребители, като и електронен обмен със страните – членки на Европейския съюз, и по други международни договори.....	55
4. Електронни услуги.....	57
5. Защита на личните данни и сигурността на информацията	58
6. Изграждане, развитие и управление на информационната и комуникационна инфраструктура и осигуряване на базова оперативна поддръжка.....	58
VI. АНАЛИЗ, ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ	59
1. Бюджет на държавното обществено осигуряване	59
2. Прилагане на актюерски техники и модели	61
3. Статистически справочници и бюлетини	61
4. Анализи, обзори и информационни материали	63
5. Стратегическо и оперативно планиране и управление на риска в НОИ	64
ДЕЙНОСТИ НА ОБЩАТА АДМИНИСТРАЦИЯ	66
I. ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ	66
1. Осигурително законодателство	66
2. Правно обслужване.....	68

II. ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ И УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА	69
1. Планиране и провеждане на обществени поръчки	69
2. Управление на собствеността	70
III. ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ	71
1. Финансово-счетоводна дейност и банково обслужване	71
2. Инвестиционна дейност по отношение на свободните средства на Учителския пенсионен фонд.....	73
IV. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ.....	73
1. Структура и разпределение на щатната численост в НОИ.....	74
2. Прилагане на системата за натовареност на звената и дейностите в ТП на НОИ.....	75
3. Администриране на персонала	77
4. Профил на персонала, зает в основната численост на администрацията на НОИ	79
5. Набиране, подбор и професионално развитие на персонала в администрацията на НОИ	81
6. Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.....	83
V. ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ	85
1. Контактен център.....	85
2. Връзки с обществеността	89
3. Популяризиране на електронните услуги на НОИ	92
4. Интернет страница.....	93
5. Проучване на удовлетвореността на клиентите на НОИ	93
VI. МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО, МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ И ПРОЕКТИ.....	97
1. Междуинституционални и вътрешноинституционални работни групи и срещи.....	98
2. Партньорство с международни организации и чуждестранни осигурителни институции.....	99
3. Проекти с международно финансиране.....	102
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ.....	105
I. СИГУРНОСТ	105
1. Дейности на дирекция „Сигурност“	105
2. Длъжностно лице по защита на данните	107
3. Служител по сигурността на информацията	108
II. ФИНАНСОВ КОНТРОЛ	110
III. ВЪТРЕШЕН ОДИТ	111
IV. ИНСПЕКТОРАТ	113
1. Планови проверки	114
2. Извънпланови проверки	115
3. Извършване на проверки по сигнали и предложения срещу незаконни и/или неправилни действия или бездействия на служители от администрацията на НОИ.....	115
4. Дисциплинарни производства, мониторинг по спазване на препоръките и предложенията и други дейности.....	117
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	118
1. Обща организационна схема на НОИ.....	119
2. Административна структура на НОИ.....	120
3. Административна структура на ТП на НОИ.....	121
4. Административна структура на ТП на НОИ – София-град.....	122
5. Използваемост на електронните услуги на сайта на НОИ през периода 2019 – 2022 г.....	123

СЪКРАЩЕНИЯ И АКРОНИМИ

АД	Акционерно дружество	МК	Медицинска комисия
АЗ	Агенция по заетостта	МС	Министерски съвет
АИС	Автоматизирана информационна система	МТСП	Министерство на труда и социалната политика
АСП	Агенция за социално подпомагане	МФ	Министерство на финансите
БНБ	Българска народна банка	НАП	Национална агенция за приходите
ГД ГРАО	Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“	НБД	Национална база данни
ДАЕУ	Държавна агенция „Електронно управление“	НЕЛК	Национална експертна лекарска комисия
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност“	НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
ДКСИ	Държавна комисия по сигурността на информацията	НОИ	Национален осигурителен институт
ДОО	Държавно обществено осигуряване	НПОПДОО	Наредба за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване
ДОПК	Данъчно-осигурителен процесуален кодекс	НПОС	Наредба за пенсиите и осигурителния стаж
ДПУ	Доставчик на платежни услуги	НС	Народно събрание
ДЦК	Държавни ценни книжа	НСОИП	Национална система за отпускане и изплащане на пенсиите
ДЧ	Държава членка	НСИ	Национален статистически институт
ЕАД	Еднолично акционерно дружество	ОА	Осигурителен архив
ЕГН	Единен граждански номер	ОАМЕ	Отменени актове на медицинската експертиза
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка	ОМЕ	Органи на медицинската експертиза
ЕИО	Европейска икономическа общност	ООА	Обединен осигурителен архив
ЕИП	Европейско икономическо пространство	ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“
ЕК	Европейска комисия	ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ЕПДЕАУ	Единен портал за достъп до електронни административни услуги	ОСВ	Осигурителен стаж и възраст
ЕР	Експертно решение	ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ЕРБЛРО	Електронния регистър на болничните листове и решенията по обжалването им	ПИК	Персонален идентификационен
ЕРМД	Европейски регламенти и международни договори	ПМС	Постановление на министерски съвет
ЕС	Европейски съюз	ПОПДОО	Парични обезщетения и помощи, изплащани от ДОО
ЕЦБ	Европейска централна банка	ППЗЗКИ	Правилник за прилагане на Закона за защита на класифицираната информация
ЗБУТ	Закон за безопасни условия на труд	ПППР	Парични помощи за профилактика и рехабилитация
ЗЗКИ	Закон за защита на класифицираната информация	СЕД	Структурирани електронни документи
ЗМДВИП	Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците	СМР	Строително-монтажни работи
ЗОП	Закон за обществените поръчки	ССЕВ	Система за сигурно електронно връчване
ЗПГРРЛ	Закон за политическа и гражданска рехабилитация на репресираните лица	СУЧР	Система за управление на човешките ресурси
ЗПКОНПИ	Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество	ТЕЛК	Териториална експертна лекарска комисия
ИА ГИТ	Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“	ТЗПБ	Трудова злополука и професионална болест
ИСЕОДД	Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни с НОИ	УчПФ	Учителски пенсионен фонд
КЕП	Квалифициран електронен подпис	ЦЕО	Център за електронна обработка
КПК	Краткосрочни плащания и контрол	ЦУ	Централно управление
КСО	Кодекс за социално осигуряване	ЕЕССИ	Електронен обмен на данни за социалната сигурност (Electronic Exchange of Social Security Information)
ЛКК	Лекарска консултативна комисия	RegiX	Среда за междурегистров обмен (Registry Information eXchange system)
ЛНЧ	Личен номер на чужденец	RINA	Уеб-базирано софтуерно приложение за електронно управление и обмен на случаи на социалноосигурителна информация в областта на социалната сигурност между компетентните институции на участващите страни (Reference Implementation of a National Application)
МАСО	Международна асоциация по социално осигуряване		

ВЪВЕДЕНИЕ

Националният осигурителен институт е специализиран публичен орган, който съгласно Кодекса за социално осигуряване управлява държавното обществено осигуряване в Република България и гарантира правото на пенсии и обезщетения на гражданите.

Дейността на Националния осигурителен институт, като една от най-големите публични администрации в страната, се състои в извършването на широк кръг услуги, свързани с упражняването на осигурителни права. В продължение на 27 години НОИ управлява държавното обществено осигуряване в България, като администрира задължителното осигуряване за общо заболяване и майчинство, безработица, трудова злополука и професионално заболяване, инвалидност, старост и смърт.

Мисията, визията, принципите и ценностите на Националния осигурителен институт определят посоката за развитие, а стратегическите цели, които обхващат ключови процеси, като: обслужването на клиентите, усъвършенстването на вътрешните процеси, управление на публичния ресурс на държавното обществено осигуряване, електронизиране на процеси и дейности и други, показват как институтът възнамерява да изпълни мисията си – да бъде гарант за законосъобразно и прозрачно управление на публичния ресурс на държавното обществено осигуряване, предоставящ висококачествени социалноосигурителни услуги.

През последните две години НОИ управлява бюджет от близо 17 млрд. лв., изплаща пенсията на над 2 млн. пенсионери, преценява права и изплаща парични обезщетения и помощи на близо 1,5 млн. бенефициенти. Щатната численост на института наброява почти 3 500 служители, разпределена съобразно функциите, които се изпълняват на централно и териториално ниво. За обезпечаване на дейностите преобладаващият човешки ресурс е концентриран в териториалните подразделения. Служителите на института се справят ежедневно със сложни социалноосигурителни казуси, свързани както с отпускането на пенсии, обезщетения и помощи, така и с тяхното изплащане.

През 2022 г. беше приложен пакет от мерки, администрирани от НОИ, насочени към повишаване размерите на пенсията, изплащани от държавното обществено осигуряване, така че да може да бъде реализирано основното предназначение на пенсионната система, а именно, да осигури адекватни пенсионни доходи на възрастните хора. Промените в пенсионната политика са разделени на две групи според момента, в който влизат в сила от 1 юли и 1 октомври 2022 г., и най-общо водят до нарастване броя на пенсията, получавани в действителен размер, намаляване броя на пенсията, определени на минимален размер, и увеличаване броя на пенсията, чийто размер не е ограничен на максималния. Всички реализирани мероприятия, служебни преизчислявания, индексации и изменения в размерите на пенсията и изплатени добавки към пенсията през 2022 г., бяха реализирани в нормативно заложените срокове, въпреки сложността на пенсионните производства, произтичащи от по-утежненото законодателство, необходимостта от допълнителни методически указания до ТП на НОИ, а в редица случаи и от разработване на допълнителни модули и/или функционалности в програмното осигуряване, тъй като при служебните преизчислявания се обработват за кратък срок огромни масиви от данни за голям брой лица.

За адаптиране на администрацията на НОИ към потребностите и предизвикателствата на съвременността и справяне с повишената тежест на електронния обмен в дейността, приоритетно и през 2022 г. беше развитието на ИКТ системите и приложенията за подобряване на качеството на процесите, продуктите и услугите. През 2022 г. общата използваемост на електронните услуги е нараснала от 14,2 милиона на близо 15,5 милиона достъпа, което в сравнение с 2021 г. е увеличение с около 9%. Забележително е нарастването с близо 80% на заявките за ползване на онлайн услугите за пенсията – при около 1,3 милиона заявки за е-услуги за пенсията през 2021 г., през следващите 12 месеца те са се увеличили почти двойно и достигат 2,3 милиона. Броят на издадените кодове за достъп до услугите на НОИ е 293 794,

което е с близо 104 000 повече от предходната година, като от тях издадените по електронен път ПИК са 22 982.

През 2022 г. Националният осигурителен институт обнови [официалната си интернет страница](#). Съдържанието в нея е организирано по удобен и прагматичен за ползвателите на сайта принцип, с фокус върху основните групи потребители на услугите на НОИ. Бързото и интуитивно боравене с менютата също е сред основните предимства на обновения интернет сайт. В съответствие със съвременните стандарти за разработване на интернет страници, сайтът предоставя възможност за безпроблемен достъп от всички електронни устройства. Освен за достъп през компютър, са разработени версии за ползване чрез мобилни телефони и таблети, като дизайнът на всяка една от тях е съобразен с изискванията на съответното устройство. Осигурен е и достъп за хора със специфични потребности.

Институтът продължи пълноценно да изпълнява ангажиментите си в двете международни организации, на които е дългогодишен член – Европейската платформа за социално осигуряване и Международната асоциация за социално осигуряване, като през 2022 г. представители на института са участвали в множество двустранни срещи и международни семинари. През м. октомври 2022 г. се проведе Световният форум за социална сигурност, в който участваха около 1 300 участници от над 280 организации от 140 държави. Това е най-важното международно събитие в областта на социалното осигуряване, което се организира на всеки три години. Управителят г-н Ивайло Иванов беше номиниран за вицепредседател на Общото събрание на ISSA. Той представи Европа в Президиума на събранието, което е признание, че българската институция е активна страна в дебатите относно бъдещето на пенсионните системи, кризисните демографски решения и социалната дигитализация.

Нараства удовлетвореността от качеството на административните услуги на института. Потребителската удовлетвореност се следи чрез анкетното проучване, което се утвърди като надежден инструмент за обратна връзка с клиентите. Проучването се провежда ежегодно чрез електронна анкета. През последните години общата оценка за качеството на административните услуги поддържаше относително добро равнище с около 60% удовлетворени потребители. За първи път през 2022 г. оценката е видимо по-висока – над 74% от анкетиранията са посочили, че са удовлетворени от качеството на услугите, като в приемните за пенсии делът им е 72,4%, а в приемните за краткосрочни обезщетения – 76,2%. Данните могат да се тълкуват като пряк резултат от целенасочената политика за подобряване на дейността в центровете за административно обслужване на НОИ.

Настоящият отчет представя цялостен преглед на дейността и вътрешното управление, съобразно правомощията на института, регламентирани в Кодекса за социално осигуряване. Популяризирането и разясняването на дейността на НОИ и представянето му пред обществеността е важна задача както за изграждането на положителния публичен образ на прозрачна държавна институция, така и за разясняване пред обществото на същността, целите и задачите на организацията.

***

Годишният отчет за дейността на НОИ през 2022 г. е приет с Решение № 2.1. от Протокол № 4 от 20.04.2023 г. на Надзорния съвет на НОИ.

ДЕЙНОСТИ НА НОИ ПРЕЗ 2022 Г. НАКРАТКО В ЧИСЛА

1. Определената щатна численост на персонала в Националния осигурителен институт е 3 467 бройки, от които в ЦУ – 409 щ. бр. (11,8% от общата численост) и 3 058 щатни бройки (88,2% от общата численост) в ТП на НОИ;
2. Общият брой на постъпилите заявления във всичките 28 териториални поделения на НОИ, които са във връзка с приложимото пенсионно законодателство, е 179 771 (209 889 бр. за 2021 г.);
3. Служебно, без лицата да подават заявления, са преизчислени 344 880 лични пенсии, свързани с трудова дейност с осигурителния стаж, придобит след пенсионирането;
4. Броят на пенсионерите, живеещи постоянно в чужбина и получаващи български пенсии, изплащани от НОИ към 31 декември 2022 г. е 27 433, а този на пенсионерите, получаващи чужди пенсии в България, изплащани с посредничеството на НОИ е 6 629;
5. Броят на регистрираните заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица е 134 825 (с 692 заявления по-малко спрямо 2021 г.);
6. По електронен път през Интегрираната система за електронен обмен на документи и данни с осигурителите и самоосигуряващите се лица за изплащане на паричните обезщетения и помощи от ДОО са приети над 3 800 000 бр. документи;
7. Извършени са 6 385 ревизии, като установеният начет по съставените ревизионни актове е в размер на 4 011,0 хил. лв.;
8. Съставени са 1 293 акта за административни нарушения на осигурители и са издадени 837 наказателни постановления за налагане на административни наказания;
9. Приети са разплащателни ведомости и трудовоправни документи на 2 831 прекратени осигурители с 27 807 приети дела и 2 897 831 листове;
10. Общият брой издадени удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход от осигурителния архив на НОИ е 56 189;
11. Контактният център на НОИ е обслужил 185 930 клиентски запитвания, като делът на обслужените повиквания от всички входящи обаждания е 42,3%;
12. За достъп до електронните услуги на сайта на института са издадени 293 794 персонални идентификационни кода (ПИК), включително по електронен път чрез електронна услуга на НОИ (с облачен КЕП) или чрез ССЕВ на ДАЕУ и 2 321 идентификационни кода на осигурители (ИКО);
13. Заявките за достъп до услугите на сайта на НОИ достигат повече от 15,5 милиона, като са нараснали с 1,3 милиона спрямо предходната година;
14. Посредством интерфейс за автоматизирано подаване и обслужване на стандартизирани заявки за административни услуги по електронен път в междурегистровия обмен RegiX са направени 785 594 справки от 983 организации.

МИСИЯ

Националният осигурителен институт – гарант за законосъобразно и прозрачно управление на публичния ресурс на държавното обществено осигуряване, предоставящ висококачествени социалноосигурителни услуги.

ВИЗИЯ

Иновативна социалноосигурителна институция, която се ползва с високо обществено доверие и прилага принципите на открито управление.

ПРИНЦИПИ

- *законност, равнопоставеност, обективност*
- *прозрачност, отговорност, отчетност, контрол*
- *ефективност, ефикасност, достъпност, сигурност*

ЦЕННОСТИ

- *Професионализъм и компетентност*
- *Информираност и комуникативност*
- *Толерантност и екипност в работата*
- *Креативност и иновативност*
- *Етичност и отзивчивост*

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ 2018 – 2024 г.

- ЦЕЛ 1:** Предоставяне на висококачествени административни услуги и нарастване на потребителската удовлетвореност.
- ЦЕЛ 2:** Повишаване на организационната ефективност и информационната сигурност.
- ЦЕЛ 3:** Подобряване на контрола при управлението на финансовия ресурс на държавното обществено осигуряване и изпълнение на дейностите в НОИ.
- ЦЕЛ 4:** Усъвършенстване на прилаганите комуникационни канали, партньорски взаимоотношения и международно сътрудничество.

Наблюдението, измерването и оценката за степента на постигане на стратегическите цели на НОИ, се извършва ежегодно чрез измерване и отчитане нивото на оперативно изпълнение. През 2022 г. резултатите показват, че от 22 общи оперативни цели 18 оперативни цели на института са оценени като напълно постигнати, при самооценка 100% изпълнение и 4 – задоволително постигнати, при самооценка над 50%.

Постигането на годишните оперативни цели води до постигането на стратегическите такива, които от своя страна са свързани с осъществяването на визията на Националния осигурителен институт.

Резултатите, илюстриращи нивото на институционалното изпълнение през 2022 г. по стратегически цели, са представени в следващата таблица.

Таблица № 1 : Информация за нивото на изпълнение на Общите оперативни цели на НОИ за 2022 г. и разпределението им по стратегически цели.

Стратегическа цел	Брой общи оперативни цели	Напълно постигнати (%)	Задоволително постигнати (%)	Незадоволително постигнати (%)
1. Предоставяне на висококачествени административни услуги и нарастване на потребителската удовлетвореност.	6	83,3	16,7	0,0
2. Повишаване на организационната ефективност и информационната сигурност.	8	62,5	37,5	0,0
3. Подобряване на контрола при управлението на финансовия ресурс на държавното обществено осигуряване и изпълнение на дейностите в НОИ.	3	100,0	0,0	0,0
4. Усъвършенстване на прилаганите комуникационни канали, партньорски взаимоотношения и международно сътрудничество.	5	100,0	0,0	0,0
ОБЩО	22	81,8	18,2	0,0

ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА НА НОИ ПРЕЗ 2022 г.

Органите на управление на Националния осигурителен институт, определени в Кодекса за социално осигуряване, са надзорен съвет, управител и подуправител. Техните функции и правомощия са разписани в глава трета на КСО.

Надзорен съвет

Надзорният съвет (НС) се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда, и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет. Като член в Надзорния съвет на НОИ от квотата на Министерския съвет участва задължително заместник изпълнителния директор на Националната агенция за приходите. Мандатът на НС на НОИ е четиригодишен. Членовете му избират на ротационен принцип председател и двама заместник-председатели от състава си. Общият брой на представителите на представителните организации е 14 и е разпределен както следва:

Изпълнителна власт

- Министерство на труда и социалната политика (2)
- Министерство на финансите (1)
- Министерство на здравеопазването (1)

- Министерство на икономиката (1)
- Министерство на образованието и науката (1)
- Национална агенция за приходите (1)

Синдикални организации

- Конфедерация на труда „Подкрепа“ (1)
- Конфедерация на независимите синдикати в България (1)

Работодателски съюзи

- Българска стопанска камара (1)
- Асоциация на индустриалния капитал в България (1)
- Българска търговско-промишлена палата (1)
- Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България (КРИБ) „Гласът на българския бизнес“ (1)
- Съюз за Стопанска Инициатива (1)

Надзорният съвет се свиква на заседания от председателя или по искане на една трета от членовете му. В тях със съвещателен глас участва и управителят на Националния осигурителен институт. За редовни се смятат заседанията, на които са присъствали най-малко половината от членовете му. Решения се взимат, ако за тях са гласували повече от половината от общия брой на членовете на Надзорния съвет.

През 2022 г. са проведени общо 12 заседания, на които са взети 34 решения. Най-много решения са взети за утвърждаване на проекти на нормативни актове по ДОО преди внасянето им за приемане от съответните държавни органи. През 2022 г. са разгледани и утвърдени:

- Отчет за изпълнение на бюджета на ДОО за 2021 г. и проект на Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г.;
- Годишен отчет за дейността на НОИ през 2021 г.;
- Взети са 4 решения, свързани с утвърждаване на проекти на нормативни актове по ДОО преди внасянето им за приемане от съответните държавни органи (чл. 36, ал. 1, т. 2 и 4 от КСО).

Останалите решения на Надзорния съвет имат следния предмет на обсъждане:

- За придобиване и разпореждане с имущество на НОИ над размера, определен от Правилника за организацията и дейността на НОИ – 6 бр.;
- Във връзка с провеждане на процедура за избор на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация за 2022 г. са взети две решения за утвърждаване на документите за процедурата и три решения за определяне на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация;
- Едно от решенията е във връзка с разсрочване на вземания за задължителни осигурителни вноски към фондовете на ДОО по чл. 36, ал. 1, т. 6 от КСО;
- Две решения са свързани с одобряване на компенсирани промени в консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г.;
- Взето е едно решение, с което са утвърдени актуализирана Секторна стратегия за развитие на електронното управление в Националния осигурителен институт – „е-осигуряване“ 2018 – 2025 г. и прилежащата ѝ Пътна карта.

В качеството си на едноличен собственик на капитала на „Профилактика, рехабилитация и отдих“ ЕАД, Надзорният съвет на НОИ е провел 3 заседания, свързани с дейността на дружеството, на които е решено следното:

- Одобрен е Годишният финансов отчет и доклад за дейността за 2021 г.;
- Приет е одиторският доклад за 2021 г.;
- Избран е регистриран одитор, който да завери отчета на дружеството за 2022 г.;
- Утвърдени са Правила за условията и реда за управление, разпореждане и продажба на недвижими имоти, собственост на ПРО ЕАД;

- Взети са две решения, относно освобождаването и избора на членове на Съвета на директориите на ПРО ЕАД.

Управител и подуправител

Управителят се избира от Народното събрание за срок от четири години (чл. 37, ал. 1 от КСО) и действа от името на НОИ, организира и ръководи дейността му и го представлява пред всички физически и юридически лица в страната и в чужбина. Той е първостепенен разпоредител с бюджета на държавното обществено осигуряване и със средствата на Учителския пенсионен фонд.

Подуправителят се избира от Народното събрание за срок от четири години. Изпълнява функциите на управителя при неговото отсъствие, както и отделни правомощия на управителя в случаите на възлагане. Представлява института в междуинституционални работни групи, управителни органи и национални съвети.

В своята дейност, управителят се подпомага от Съвет на управителя и Регионален консултативен съвет.

Регионален консултативен съвет

Регионалният консултативен съвет се състои от управителя, подуправителя, главния секретар и ръководителите на ТП на НОИ.

Съветът се свиква на заседания от управителя, който е и негов председател. Решенията му се вземат с обикновено мнозинство.

Регионалният консултативен съвет: подпомага дейността на управителя в провеждане на регионалната политика и административното управление; анализира дейността на териториалните поделения и предлага решения за нейното усъвършенстване; обсъжда предложения за усъвършенстване дейността на териториалните поделения и подобряване на връзките между тях и Централното управление.

Съвет на управителя

Дейността на управителя се подпомага от Съвет на управителя, който се състои от управителя, подуправителя, главния секретар, ръководителя на Инспектората, длъжностните лица на пряко подчинение на управителя и директорите на дирекции в централно управление. Управителят свиква и ръководи заседанията на Съвета на управителя. Заседанията на Съвета на управителя са редовни, ако присъстват две трети от членовете, а решенията се вземат с обикновено мнозинство. Съветът на управителя предлага на Управителя проекти на решения, свързани с неговите правомощия по КСО.

Административна структура

Националният осигурителен институт осъществява своята дейност чрез Централно управление и 28 териториални поделения (*Приложение № 1* към настоящия отчет). Това групиране е обусловено от спецификата на неговата дейност, изискваща структуриране, което от една страна да гарантира централизирано изпълнение на основните функции по отношение на планирането, контрола и управлението, както и осигуряване на необходимите ресурси (човешки, финансови, материално-технически), а от друга страна да ситуира звената, предоставящи услуги по-близо до техните ползватели.

Според функциите, които изпълняват, звената в централно управление са организирани в шест дирекции на специализираната администрация, седем дирекции на общата администрация, инспекторат, финансов контролор, длъжностно лице по защита на данните, служител по сигурността на информацията, експерт по мрежова и информационна сигурност, дирекция „Вътрешен одит“ и дирекция „Сигурност“ (*Приложение № 2*).

Териториалните поделения на НОИ осъществяват дейностите по държавното обществено осигуряване, съгласно КСО съобразно териториалния им обхват (*Приложение № 3 и Приложение № 4*).

Специализираната администрация извършва дейностите, възложени на НОИ съгласно КСО във връзка с осъществяване на държавното обществено осигуряване. Общата администрация подпомага реализирането на правомощията на управителя като ръководител на организацията, създава условия за осъществяването на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица.

ДЕЙНОСТИ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

I. ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Пенсионното осигуряване е основополагаща дейност в работата на Националния осигурителен институт. Задължителното държавно пенсионно осигуряване като елемент на държавното обществено осигуряване дава право на получаване както на пенсии, свързани с трудовата дейност на лицата, така и на пенсии, несвързани с трудовата дейност и осигуряването на гражданите, които са с подчертано социален характер, а също така и дава право на получаване на различни видове нормативно определени добавки към пенсиите.

Дейността по пенсионното осигуряване се осъществява в териториалните поделения на НОИ с методическата, организационна и координираща подкрепа и съдействие на дирекция „Пенсии“ в Централно управление. Функционалните дейности на дирекцията включват и подготовката на проекти на нормативни актове, изготвянето на задания за разработване и внедряване на промени и допълнения в съществуващите и новите програмни модули в информационната система на НОИ, осъществяване на координация на дейността по пенсионното осигуряване с външни институции и други функционални направления в НОИ в рамките на тяхната компетентност и други.

Дейността по отпускането, изменението и изплащането на пенсиите по българското законодателство за поредна година е повлияна от продължилата извънредна епидемична обстановка по повод пандемията от COVID-19. В тази връзка през 2022 г. със законодателни промени в Кодекса за социално осигуряване, Закона за бюджета на ДОО за 2022 г. и други нормативни актове, са реализирани различни мерки и са извършени преизчислявания на пенсиите, по-важните от които са:

➤ През м. януари 2022 г. са изплатени новите размери на пенсиите, свързани с трудова дейност, преизчислени от 25 декември 2021 г. с по-висока тежест на осигурителния им стаж, и определените нови по-високи размери на пенсиите, несвързани с трудова дейност, в резултат на увеличението на социалната пенсия за старост. Изплатени са също и разликите между преизчислените от 25 декември 2021 г. размери на пенсиите и размерите на пенсиите преди преизчисляването им, за седемте дни от 25 до 31 декември 2021 г.;

➤ Към пенсиите за месеците от януари до юни 2022 г. са изплатени следните допълнителни плащания, които не представляват пенсии или добавки по осигурителното законодателство, но нормативно е установено да се изплащат по реда за изплащане на пенсиите:

- добавка от 60 лв., отпусната с постановление на Министерски съвет, с цел подпомагане на пенсионерите по време на извънредната епидемична обстановка, добила популярност като „ковид добавка“;
- разликата между дохода от пенсии през януари 2022 г. и дохода от пенсии от декември 2021 г., с включените в него „ковид добавки“. Тази разлика е изчислена индивидуално за всеки отделен пенсионер, в случай че сумата от месечния размер

на пенсията по разпореждане или сбора от пенсиите, преизчислени от 25 декември 2021 г., заедно с добавките и компенсациите, включително и с „ковид добавката“ от 60 лв., се оказва по-малка от сумата от месечния размер на пенсията или сбора от пенсиите преди преизчисляването, заедно с добавките и компенсациите, включително и с изплащаната „ковид добавка“ от 120 лв.

➤ От 1 февруари 2022 г. започна изплащането на еднократна добавка от 75 лв. към пенсиите на всички пенсионери, които имат завършен ваксинационен курс срещу COVID-19 или имат поставена бустерна доза ваксина до 31.12.2021 г. или в периода 1 януари – 30 юни 2022 г. Информацията за хората, които имат право на този вид добавка, се обменяше всеки месец по служебен път между НОИ и Министерство на здравеопазването (МЗ);

➤ От 1 април 2022 г. са изплатени новите размери на социалната пенсия за инвалидност, определени с промяна в чл. 90а, ал. 2 от КСО, съгласно която лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане (ТНР/ВСУ) са разделени в три категории и е увеличен и процентът от социалната пенсия за старост, въз основа на който се определят размерите на социалната пенсия за инвалидност, съобразно определения на лицата процент на ТНР/ВСУ;

➤ От 1 април се извърши преизчисление на личните пенсии, свързани с трудова дейност с осигурителния стаж, придобит след пенсионирането. За преизчисляването се зачита допълнително придобитият осигурителен стаж от лицата, положен след пенсионирането им, въз основа на данните, постъпили от осигурителите и самоосигуряващите се лица за времето до 31 декември 2021 г. и налични в информационната система и регистрите на НОИ към 1 март 2022 г. Служебно преизчислените пенсии през 2022 г. са 340 880 бр., при 294 065 пенсии през 2021 г. Резултатите от тригодишното прилагане на служебното преизчисляване показват трайна тенденция на нарастване броя на работещите пенсионери и то при условия на спад в общия брой на пенсионерите. С прилагането на тази мярка се намали броят на посещенията в офисите на института и трайно се облекчи административната тежест за лицата. През 2022 г. общият брой на заявленията, подадени от работещи пенсионери за преизчисляване на пенсиите им с допълнително придобития от тях осигурителен стаж и осигурителен доход след пенсионирането им е намалял на 19 785 бр., при 35 614 бр. през 2021 г.;

➤ В изпълнение на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение и с цел преодоляване на последиците от COVID-19 неколkokратно са продължавани сроковете за изплащане на пенсии за инвалидност и на добавки за чужда помощ, отпуснати въз основа на експертни решения на териториалните експертни лекарски комисии или на Националната експертна лекарска комисия, чиито срокове изтичат по време на извънредната епидемична обстановка и три месеца след нейната отмяна;

➤ От 1 юли 2022 г. размерите на всички пенсии, свързани с трудова дейност, отпуснати с начална дата до 31 декември 2021 г., са преизчислени на основание §7ж, ал. 2 от ПЗР на КСО, а пенсиите, несвързани с трудова дейност, са определени в нови по-големи размери, в резултат на увеличаването на социалната пенсия за старост;

➤ От 1 октомври 2022 г. са преизчислени пенсиите за трудова дейност, отпуснати с начална дата до 31 декември 2021 г. включително, при съответното прилагане на чл. 70, 75 и 79 от КСО. Това преизчисляване е строго индивидуално за всеки отделен пенсионер, получаващ пенсия за трудова дейност, и доведе до реално увеличаване на размерите на пенсиите и добавките за около 45 на сто от българските пенсионери. Останалата част от пенсионерите продължиха да получават размера на пенсията си към 30.09.2022 г., който се е оказал по-благоприятен от преизчисления размер от 1 октомври 2022 г.;

➤ За улеснение на гражданите и с цел ясно разграничаване на пенсиите от другите видове неосигурителни плащания, извършвани от НОИ, беше създадена нова електронна справка за изплащаните всеки месец суми, вкл. добавки и разлики, несвързани с пенсиите,

която е достъпна с персонален идентификационен код (ПИК) на НОИ на сайта на института в раздел „Е-услуги и справки“/ „Справки“/ „По ЕГН и ПИК на НОИ“/ [„В услуга на пенсионера“](#).

1. Методологически дейности по отпускането и изплащането на пенсиите

Методологията на отпускането, изменението и изплащането на пенсиите и добавките към тях на лицата, чиито права се преценяват само на основание българското пенсионно законодателство, се осъществява от дирекция „Пенсии“ в ЦУ на НОИ. За изграждането на единна, непротиворечива и последователна практика при прилагане на нормативната уредба по пенсиите, на звената от функционално направление „Пенсии“ в териториалните поделения на НОИ, се предоставят методически указания и систематизирана информация. Изготвят се единни образци на заявления, удостоверения и други документи, улесняващи обслужването на гражданите. Разработват се задания за изграждане и актуализиране на програмни продукти за автоматизиране на пенсионните дейности и други.

Методологическата дейност включва и усъвършенстване на дейностите по превенция и последващо разкриване на нарастващите опити за измама за получаване на пенсионни обезщетения от лица, които не отговарят на минималните изисквания за придобиване на съответните права, изготвянето на работни инструкции и процедури във връзка с отпускането, изменението и изплащането на пенсиите, извършването на анализи на дейността в ТП на НОИ и разработване процедури за контрол по отношение на изпълнението им, и участието в подготовка на проекти на нормативни актове по общественото осигуряване.

Във връзка с пенсионното осигуряване през 2022 г. са осъществени следните дейности:

➤ Отговорите на писма от граждани, осигурители, различни ведомства от централната и местната администрация и териториални поделения са 1 586, като повече от половината от запитванията (847 бр.) са постъпили по електронен път. Постъпилите запитвания чрез електронните услуги на НОИ, контактните форми, достъпни с ПИК на НОИ и чрез Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ) са 176. Основна част от кореспонденцията е във връзка с условията за придобиване на пенсионни права, изразяване на становища относно категорията на труда при пенсиониране, запитвания по приложимото пенсионно законодателство, за преизчисляването на пенсиите на работещите пенсионери, по повод изплащане на наследствени пенсии на учащи, налагане на удържки от пенсиите по реда на ГПК и ДОПК и други. Отговори и доклади са изготвени до комисии към Народното събрание, до Министерски съвет на Република България, до министъра на труда и социалната политика, до министъра на финансите и до Омбудсмана на Република България. Изразявани са писмени становища до различни институции, свързани с направените промени в осигурителното законодателство или прилагането му. Кореспонденция е осъществявана и с Националната агенция за приходите, Агенцията за социално подпомагане, Министерство на здравеопазването и други;

➤ Изготвени са 649 вътрешни документа – докладни записки, становища, писма, анализи и доклади. Една част от тях са във връзка със спазване на сроковете за произнасяне на длъжностните лица по пенсионното осигуряване, актуализиране или разработване на нови функционални възможности/модули в програмните продукти по пенсиите вследствие на извършени нормативни промени или във връзка с други дейности. Останалите документи се отнасят за: осъществяване на ефективен контрол по отношение на минимизиране на рисковете във връзка с неправомерен разход на средства от фондовете на ДОО; утвърждаване на нови образци на заявления и формуляри по пенсиите; проверка на получена информация за документи за осигурителен стаж и осигурителен доход със съмнения за неистинност, установени в хода на пенсионното производство; информация за лица, починали на територията на друга държава, за които няма пълни данни и/или документи за смъртта; спрени и неуредени пенсионни партиди; надвзети пенсии; извършени проверки в пощенските станции и други въпроси по изплащане на пенсиите;

- Изготвени са предложения за изменения и допълнения на Кодекса за социално осигуряване, Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, Инструкция № 13 на НОИ за прилагането на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране и Инструкцията за осъществяване на контрол в пощенските станции по спазването и прилагането на НПОС;
- Изготвени и изпратени на териториалните поделения са 30 бр. методически указания и указателни писма, касаещи методологията по отпускане на пенсиите, 35 бр. във връзка с методологията по изплащане на пенсиите и 12 бр. съобщения по електронна поща с характер на допълнителни указания;
- На териториалните поделения са изпратени писма за проверки на 550 осигурители и са предоставени 11 указания във връзка с 237 случая на установени документи със съмнение за неистинност във връзка с ползването на осигурителни права;
- Във връзка с текущите изменения и допълнения в Кодекса за социално осигуряване, Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж и други приложими нормативни актове, на сайта на НОИ своевременно е публикувана пълна и актуална информация в помощ на пенсионерите и осигурените лица;
- За повишаване сигурността при достъпа на данни от системата на „Български пощи“ ЕАД, е променен начинът на достъпване на справочната информация от системата на дружеството;
- Изготвени са две мотивирани становища по молба за опрощаване на задължение от неоснователно получени суми за пенсии до Администрацията на Президента съгласно Указ № 2773/80 г. и един отказ за внасяне на предложение до министъра на труда и социалната политика във връзка с отпускане на персонална пенсия;
- През годината са разработени три анализа на дейността по пенсионното производство;
- Във връзка с обжалваните актове относно преизчислените пенсии от 25.12.2021 г. (§7е от ПЗР на КСО) ежесечно е извършвано обобщаване на постъпилата информация от ТП на НОИ;
- Направени са 62 публикации на интранет сайта на НОИ, като е извършен преглед и актуализация на част от материалите, касаещи дейността по изплащане на пенсиите;
- Извършен е преглед и актуализация на предоставяните електронни услуги, свързани с дейността по изплащане на пенсиите и са изготвени нови примерни образци и формуляри на заявления за някои съществуващи административни услуги, които са публикувани за ползване от лицата на интернет страницата на НОИ;
- Осъществени са работни срещи и е поддържана комуникация с други администрации (АСП, МВР, МВнР, общини, банки/доставчици на платежни услуги), касаещи дейността по изплащане на пенсиите;
- Проведени са три работни съвещания с функционално направление „Пенсии“ от ТП на НОИ във връзка с промените в модулите от НСОИП и Регистър на длъжниците и дейността по изплащане на пенсиите;
- За доразвиване на съществуващите функционалности и създаването на нови такива в Националната система за отпускане и изплащане на пенсиите (НСОИП) са разработени и изпратени до разработчика 16 задания. Извършени са много на брой тестове и са предоставени становища относно функционалности, промени и допълнения, касаещи всички модули от националната система. За извършените промени в НСОИП са подготвени и изпратени 9 указания до териториалните поделения.

2. Отпускане и изплащане на пенсиите по българското законодателство в ТП на НОИ

Дейностите по отпускане, изменение, осъвременяване, спиране, възобновяване, прекратяване, възстановяване и изплащане на пенсиите и добавките към тях се осъществява в

структурните звена „Пенсии“ в териториалните поделения на НОИ. В тези звена се извършват всички дейности по пенсионното обслужване на осигурените лица, както и пенсионните производства във връзка с пенсиите и добавките, изплащани към тях, когато се преценяват пенсионни права по българското законодателство или по европейските регламенти и/или международните договори в областта на социалната сигурност на лица с постоянен адрес в Република България.

Обслужването на гражданите по въпроси, свързани с пенсионното осигуряване, се извършва, чрез приемните на института, като дейността е организирана по начин, който да осигури ефективно, бързо и компетентно обслужване. Правят се справки по отпускане и изплащане на пенсиите, провеждат се консултации относно пенсионните права на лицата, приемат се и се завеждат постъпващи заявления, документи за учащи, заповни съобщения, издават се удостоверения във връзка с пенсиите. Справки и предоставяне на консултации на гражданите се извършва и от началниците на отдели и ръководителите на секторите в ТП, съгласно утвърденото по места приемно време на длъжностните лица.

Кореспонденция и обслужване на гражданите се осъществява и по електронен път, съгласно изискванията на Закона за електронното управление, вкл. чрез Системата за сигурно електронно връчване и чрез електронните административни услуги, предоставяни на сайта на НОИ на лицата с издаден персонален идентификационен код (ПИК) на НОИ или при наличие на квалифициран електронен подпис (КЕП).

Общият брой на постъпилите през 2022 г. заявления, свързани с отпускането и преизчисляването на пенсиите, във всичките 28 териториални поделения на НОИ е 179 771, което е с 30 118 заявления по-малко от 2021 г. Разпределението по вид и брой на заявленията е представено в следващата таблица:

Таблица № 2 : Постъпили заявления в ТП на НОИ във връзка с пенсионното обслужване за периода 2019 – 2022 г.

Вид заявление	Брой			
	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Общо постъпили заявления, в т.ч. за:	375 114	242 501	209 889	179 771
Лична пенсия за осигурителен стаж и възраст	79 019	78 015	76 081	69 099
Лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване	27 356	29 764	24 845	28 512
Лична пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест	68	66	75	71
Наследствена пенсия или добавка по чл. 84 от КСО	56 572	59 581	73 274	62 304
Заявления за преизчисляване на пенсия по чл. 102 от КСО	212 099	75 075	35 614	19 785

Анализът на данните показва, че в сравнение с броя на подадените заявления през 2021 г. се наблюдава увеличение с 3 667 бр. на тези за отпускане на пенсия за инвалидност поради общо заболяване. Намаление се наблюдава при постъпилите заявления за отпускане на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст с 6 982 бр., лична пенсия за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест с 4 бр. и наследствена пенсия или добавка по чл. 84 от КСО от починал съпруг с 10 970 бр., спрямо предходната 2021 г.

Близо два пъти се е понижил броят на новите заявления за ежегодно преизчисляване на пенсиите по чл. 102 от КСО с допълнително придобит осигурителен стаж или осигурителен стаж и доход след пенсионирането, като резултат от въведеното служебно преизчисляване от

1 април на всички лични трудови пенсии с допълнително придобития от лицата осигурителен стаж след пенсионирането им, съответно след последното преизчисление на пенсиите им.

Десетте териториални поделения с най-висок общ брой на приети заявления през 2022 г. са:

- София-град – 34 377 бр.,
- Пловдив – 17 228 бр.,
- Бургас – 10 397 бр.,
- Варна – 10 328 бр.,
- Хасково – 8 627 бр.,
- Стара Загора – 8 037 бр.,
- Благоевград – 8 026 бр.,
- Плевен – 7 913 бр.,
- Велико Търново – 7 022 бр.,
- София-област – 6 922 бр.

Най-нисък е броят на приетите заявления в ТП Габрово – 3 653 бр., ТП Търговище – 3 552 бр., ТП Силистра – 3 273 бр., ТП Ямбол – 3 018 бр. и ТП Видин с 2 807 бр.

Във връзка с дейността по отпускане на пенсиите през 2022 г. са отпускнати общо 187 351 лични и наследствени пенсии, при 178 626 бр. за 2021 г. Изменените през годината пенсии по подадени от лицата заявления и искания са 208 551 бр., а прекратените пенсии са 155 302 бр., като от тях 136 391 бр. са лични и 18 911 бр. наследствени пенсии.

Във връзка с дейността по изплащане на пенсиите през годината са обработени 50 653 случая на пенсии, изплатени за минало време и 140 876 случая на възстановени неизплатени пенсии. Пенсионерите, чиито пенсии са спрени от изплащане през годината въз основа на нормативно установени основания, са 395 754.

През 2022 г. от териториалните поделения са издадени над 35 740 удостоверения във връзка с получаваната от лицата пенсия и/или добавка. Обработени са 26 892 документа на учащи по повод изплащане на наследствените им пенсии и са извършени общо 67 206 промени на адреса за получаване на пенсията чрез пощенска станция, както и на начина, по който се изплаща пенсията – чрез пощенска станция или чрез банка или друг доставчик на платежни услуги (ДПУ).

По искане на работодателя или органа по назначаването, за предоставяне на информация за упражнено право на пенсия за осигурителен стаж и възраст от работници и служители, са изготвени 32 015 справки при 4 351 справки през 2021 г.

Общият брой на активните запорни съобщения към 31.12.2022 г., въведени в програмен продукт „Регистър на длъжниците“, е 47 643. Обработени са 25 201 запора, наложени върху пенсиите по реда на Гражданския процесуален кодекс от държавни и частни съдебни изпълнители (при 12 018 през 2019 г., 10 307 през 2020 г. и 10 511 запора през 2021 г.). Увеличаването на броя на пенсионерите, от чиито пенсии се правят удръжки по запови, се дължи на увеличаването на размерите на пенсиите от 01.07.2022 г. и от 01.10.2022 г. на основание §7з и §7ж от ПЗР на КСО.

В териториалните поделения са изготвени 3 344 009 пенсионни записи при 556 700 бр. за 2021 г., 749 847 бр. за 2020 г. и 597 466 бр. за 2019 г. С пенсионен запис се изплаща пенсия за минало време, за част от месец или ако е спряна от изплащане съгласно нормативно определени основания, както и неполучена пенсия от починал пенсионер – на неговите правоимащи наследници. Увеличението на броя на пенсионните записи през 2022 г. се дължи основно на следните обстоятелства: промяната в размера на минималната работна заплата за страната от 01.04.2022 г., която води до промяна в размера на удръжките от пенсии/добавки; изплащане на допълнителна сума в размер на 75 лв. към пенсията/добавките на лицата със започнат/завършен имунизационен курс; изплащане на еднократната допълнителна сума в размер на 70,00 лв. на всеки пенсионер през април 2022 г.

Общият брой на наложените през годината удържки от пенсии/добавки за погасяване на неоснователно изплатени суми от фондовете на държавното обществено осигуряване е 586.

Обработени са 81 916 пенсии за инвалидност на лица, които са били преосвидетелствани от ТЕЛК и са извършени и 49 281 бр. други промени по пенсиите.

Във връзка с постъпили жалби от лица през 2022 г., са извършени две проверки по изплащането на пенсиите в пощенските станции съвместно от ТП на НОИ и органите на областните пощенски станции на „Български пощи“ ЕАД. При направените проверки не са констатирани нарушения във връзка с изплащането на пенсиите от съответните пощенски станции.

II. ОСИГУРЯВАНЕ И КРАТКОСРОЧНИ ПЛАЩАНИЯ

Функционално направление осигуряване и краткосрочни плащания осъществява дейностите по организиране, методическо ръководство и контрол при отпускането и изплащането на краткосрочните обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване и по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, и на гарантираните вземания по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, дейността по контрола на разходите на държавното обществено осигуряване и извършването на контролно-ревизионната дейност, както и във връзка с медицинската експертиза, трудовите злоупотреби, професионалните болести и дейността по профилактика и рехабилитация, финансирана от бюджета на ДОО.

За обезпечаване на дейността по администриране на мерките, предприети в отговор на икономическите последици от пандемията от COVID-19 през 2022 г. са извършени следните дейности:

- Изготвени са становища и отговори по въпроси, свързани с прилагането на ПМС № 55, № 151, № 278, № 416, № 93, № 213, № 322, № 482, № 40 и № 328 в условията на пандемията от COVID-19, зададени от ТП на НОИ, осигурители, осигурени лица и други институции;
- Разработени са указания до ТП във връзка с изплащането на средствата за запазване на заетостта по ПМС № 482 и ПМС № 40;
- Разработен е анекс към споразумение с АЗ за обмен на информация по ПМС № 482 и ПМС № 40 във връзка с изплащането на средствата за запазване на заетостта;
- Изготвени са планови задания за разработване на справки за достъп на осигурителите до информация за изплатените средства по ПМС № 482, ПМС № 40, ПМС № 328 и на публичен регистър на осигурителите, на които са изплатени средства;
- Изготвени са задания за разработване на програмен продукт за осъществяване на дейността по изплащане на компенсациите по ПМС № 328, както и актуализация на плановите задания за изплащане на средствата за запазване на заетостта;
- Извършен е преглед и е взето решение по списъците на работодателите за изплащане на компенсациите по ПМС № 328 – от Д ОКП при ЦУ на НОИ и на средствата за запазване на заетостта по ПМС № 482 и ПМС № 40 – от ТП на НОИ.

В изпълнение на ПМС № 151 от 03.07.2020 г. за определяне на условията и реда за изплащане на средства за запазване на заетостта на работници и служители след периода на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., и извънредната епидемична обстановка, обявена с Решение № 325 и удължена с Решение № 378 на Министерски съвет от 2020 г. и на ПМС № 328 от 14.10.2021 г. за определяне на условията и реда за изплащане на компенсации на работници и служители и на самоосигуряващи се лица, осигурени в икономически дейности, за които са наложени от държавен орган временни ограничения за осъществяването им в периода на обявено извънредно положение или обявена

извънредна епидемична обстановка, Националният осигурителен институт е изплатил през 2022 г. средства в размер на 293 024,3 хил. лв. и компенсация по ПМС № 328 в размер на 1 358,0 хил. лв. Общият размер на изплатените средства за периода 2020 – 2022 г. е 1 991,0 хил. лв., а на изплатените компенсация по ПМС № 328 за 2021 г. и 2022 г. – 1 360,8 хил. лв.

Данните за броя на осигурителите и броя на лицата по месеци на 2022 г., на които са изплатени компенсация и средства за запазване на заетостта, във връзка с изпълнение на мерките на правителството за преодоляване на последиците от пандемията от COVID-19, са представени в следващата таблица:

Таблица № 3 : Данни за брой осигурители и брой лица с изплатените суми по ПМС № 213, № 322, № 482, № 40 и № 328 за запазване на заетостта и изплащане на компенсация по месеци през 2022 г.

2022 г.	ПМС № 213		ПМС № 322		ПМС № 482		ПМС № 40		ПМС № 328 "Запази ме+"	
	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица
януари	1	8	2 483	51 940					130	482
февруари			1 271	21 228	941	21 527			156	574
март			7	20	4 141	83 910			161	656
април			0	0	1 203	18 097	524	12 164	164	672
май			1	1	57	617	2647	47902	107	330
юни					0	0	3321	77342	9	43
юли					2	6	1 760	46 669	4	12
август							407	15907	3	7
декември							1	1		

Забележка: Данните в таблицата отразяват броя на осигурителите и броя на лицата, на които са изплатени суми за запазване на заетостта през съответния месец на 2022 г.

1. Парични обезщетения и помощи

Методологическото обезпечаване на дейността през годината включва организиране и координиране на дейността по изплащане на паричните обезщетения и помощи по КСО, паричните обезщетения за безработица по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и на гарантираните вземания по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.

Подготвяни са проекти за промени в нормативни актове и методически указания по промените в осигурителното законодателство за уеднаквяване на практиката в ТП на НОИ и са разработвани образци на формуляри и документи във връзка с паричните обезщетения и помощи от ДОО и за гарантираните вземания.

Текущо през годината е оказвана методическа помощ и са консултирани длъжностни лица от ТП и от Контактния център, както и граждани във връзка с постъпили запитвания.

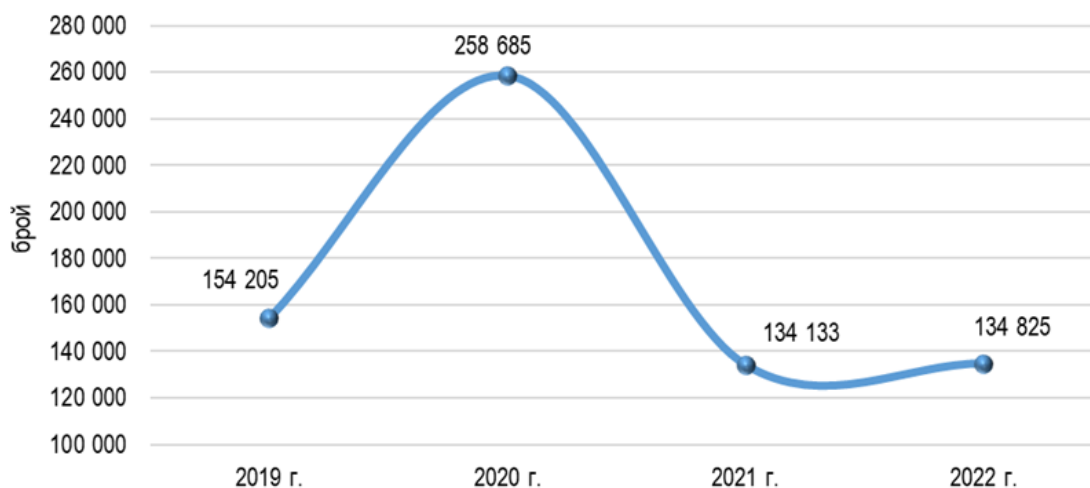
Краткосрочните парични обезщетения заместват за определен период от време загубения доход от упражняването на трудова дейност при настъпване на рисковете временна неработоспособност, временно намалена работоспособност, майчинство и безработица. Данните от наблюдаваните показатели по отделните видове краткосрочни плащания и съпътстващите отпускането и изплащането им документи, които постъпват и се обработват в НОИ за четири годишен период са представени в отчета както следва.

За периода 2019 – 2022 г. се наблюдава значително намаляване на броя на подадените заявления за отпускане на ПОБ. През 2021 г. (134 133 бр.) и 2022 г. (134 825 бр.) броят им се запазва, като това са най-ниските стойности през наблюдавания период, докато през 2020 г. броят на регистрираните заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица е 258 685, което е със 123 860 повече спрямо 2022 г. Това е най-високата стойност от 2009 г. до края на 2022 г. След въведеното извънредно положение от 13.03.2020 г. и извършените масови съкращения най-голямо увеличение на броя на подадените заявления се наблюдава през месец

април 2020 г. – 68 151 бр. и през м. май 2020 г. – 30 206 бр. Едно от най-сериозните отражения на пандемията и мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19 е върху пазара на труда. Основните наблюдения и изводи, които се налагат от представената информация за периода 2019 – 2022 г. и въздействието на пандемията и мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19 върху пазара на труда могат да се обобщят както следва:

➤ Разпространението на COVID-19 в началото на 2020 г. влоши икономическата ситуация в страната и затрудни стопанския живот в редица сектори на икономиката. Динамиката на броя на регистрираните безработни лица с право на парично обезщетение през 2020 г. бе силно повлияна от въведените ограничителни мерки в България – и пролетният, и есенният „локдаун“ бяха последвани от увеличаване на броя на получателите на обезщетения. В резултат, средномесечният брой регистрирани безработни лица с право на парично обезщетение нарасна 1,68 пъти в сравнение с 2019 г.;

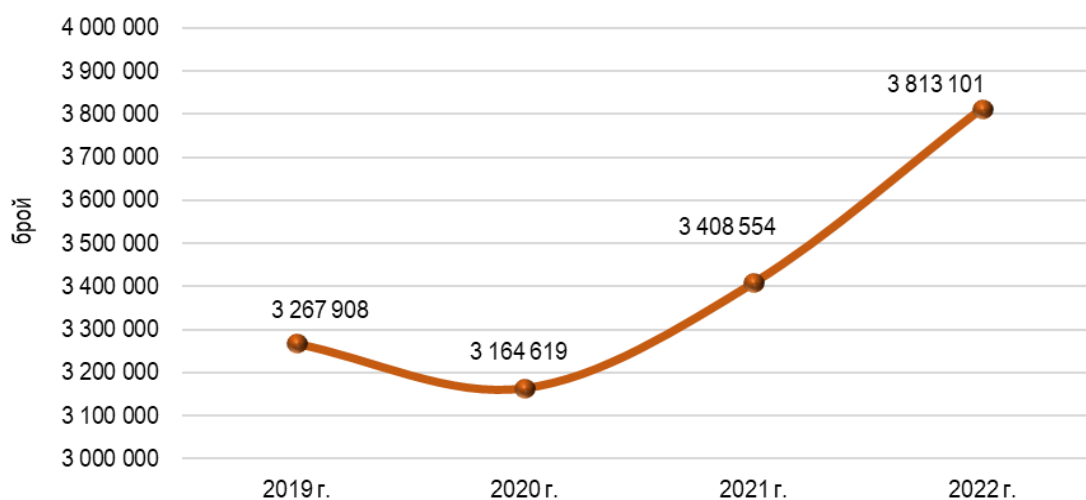
➤ Периодичното въвеждане на по-малко строги ограничителни мерки, съчетано с прилагането на схеми за подкрепа на заетостта с индивидуален подход за някои сектори (туризъм и сухопътен транспорт) позволиха на значително по-голям в сравнение с 2020 г. брой безработни лица с право на обезщетение да се върнат в заетост. Така през 2022 г. средномесечният брой регистрирани безработни лица с право на парично обезщетение намаля 1,92 пъти в сравнение с 2020 г.

Фигура № 1 : Динамика на средномесечния брой регистрираните заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица за периода 2019 – 2022 г.

Осъществяван е контрол по досиетата и изготвените проекти на разпореждания по правото и размера на гарантираните вземания на лицата, подали заявления за отпускане на гарантирани вземания. През 2022 г. са изплатени гарантирани вземания на 608 лица по подадени от тях заявления, или с 1 013 лица по-малко спрямо 2021 г. На 82 лица е отказано изплащане на гарантирано вземане. Изплатената сума за гарантирани вземания през 2022 г. е в размер на 1 124,7 хил. лв., или с 2 842,9 хил. лв. по-малко спрямо 2021 г.

През 2022 г. от териториалните поделения на НОИ са приети общо 3 813 101 бр. документа за изплащане на парични обезщетения, като в сравнение с 2021 г. са приети с 404 547 бр. повече, основно поради по-големия брой приети болнични листове през м. февруари и март 2022 г.

Фигура № 2 : Динамика на приетите основни документи за изплащане на парични обезщетения от ДОО за периода 2019 – 2022 г.

Приетите основни документи в Интегрираната система за електронен обмен на документи и данни (ИСЕОДД) по източници на данни и по териториални поделения на НОИ през 2022 г. са представени в следващата таблица:

Таблица № 4 : Приети основни документи в ИСЕОДД по източници на данни и по ТП на НОИ през 2022 г.

ТП на НОИ	Приети документи по източници на данни						Приети документи общо (бр.)
	На хартиен носител (бр.)	Дял	На електронен носител (бр.)	Дял	По електронен път (бр.)	Дял	
Благоевград	59	0,04%	2	0,00%	148 676	99,96%	148 737
Бургас	315	0,18%	60	0,03%	171 781	99,78%	172 156
Варна	364	0,15%	4	0,00%	241 112	99,85%	241 480
Велико Търново	102	0,10%	78	0,08%	103 689	99,83%	103 869
Видин	19	0,10%	33	0,17%	19 555	99,73%	19 607
Враца	63	0,09%	22	0,03%	67 685	99,87%	67 770
Габрово	108	0,15%	9	0,01%	73 739	99,84%	73 856
Кърджали	21	0,05%	4	0,01%	38 239	99,93%	38 264
Кюстендил	43	0,09%	8	0,02%	49 348	99,90%	49 399
Ловеч	20	0,04%	18	0,04%	48 985	99,92%	49 023
Монтана	171	0,42%	115	0,28%	40 167	99,29%	40 453
Пазарджик	50	0,04%	54	0,05%	113 914	99,91%	114 018
Перник	32	0,06%	52	0,10%	50 005	99,83%	50 089
Плевен	17	0,02%	0	0,00%	90 214	99,98%	90 231
Пловдив	358	0,09%	179	0,04%	419 351	99,87%	419 888
Разград	18	0,05%	5	0,01%	34 471	99,93%	34 494
Русе	89	0,09%	16	0,02%	100 879	99,90%	100 984
Силистра	16	0,05%	71	0,23%	30 289	99,71%	30 376
Сливен	22	0,04%	26	0,05%	57 052	99,92%	57 100
Смолян	35	0,07%	10	0,02%	52 977	99,92%	53 022
София-град	594	0,05%	650	0,05%	1 302 246	99,90%	1 303 490
София-област	101	0,09%	42	0,04%	106 817	99,87%	106 960
Стара Загора	72	0,04%	68	0,04%	189 930	99,93%	190 070
Добрич	12	0,03%	38	0,09%	42 687	99,88%	42 737
Търговище	24	0,07%	37	0,11%	32 881	99,81%	32 942
Хасково	139	0,20%	49	0,07%	70 217	99,73%	70 405
Шумен	114	0,20%	2	0,00%	55 918	99,79%	56 034
Ямбол	14	0,03%	4	0,01%	55 629	99,97%	55 647
ОБЩО	2 992	0,08%	1 656	0,04%	3 808 453	99,88%	3 813 101

След промените в Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване (в сила от 2020 г.) удостоверенията, приложения № 9, 10 и 11 се подават само по електронен път чрез използване на КЕП на подателя в ИСЕОДД. Видно от таблицата най-голям е дялът на приетите данни по електронен път – 99,88%, (при 99,84% през 2021 г.), а през 2020 г. е 95,41%, или с 4,47 п.п. повече.

2. Методология на осигуряването и контрол

Дейността по разработването на общата методология на държавното обществено осигуряване във връзка с компетенциите на Националния осигурителен институт и методологията на контролно-ревизионната дейност, осъществявана от контролните органи на ТП на НОИ, е важна част от работата на методолозите. Осъществяването на дейностите по контрола на разходите на държавното обществено осигуряване, подготовката на предложения за промени в нормативните актове в областта на ДОО и методическите указания по прилагането им, имат за цел улесняване на осигурителите и осигурените лица при ползването на осигурителните права и уеднаквяване на практиката по прилагане на осигурителното законодателство от страна на длъжностните лица в териториалните поделения, както и недопускане на неправомерни разходи за парични обезщетения и помощи изплащани от НОИ.

2.1. Методология на осигуряването

Методолозите на института в областта на осигуряването и краткосрочните плащания и през 2022 г. са участвали при обсъждането и разработването на промени в нормативните актове на държавното обществено осигуряване, както и подготовката на методически указания до териториалните поделения. Указанията са публикувани и на сайта на института за сведение и ползване от осигурителите и осигурените лица.

Дейностите по правилното прилагане на осигурителното законодателство са насочени към разработването на процедури, указания и становища; изготвяне на указания за уеднаквяване на практиката на териториалните поделения при прилагане на осигурителното законодателство; подготовка на отговори по постъпили въпроси в областта на общественото осигуряване от териториалните поделения на НОИ, както и от осигурители и осигурени лица; извършване на проверки по постъпили сигнали и жалби на лица, осигурители и препратени от други институции.

По отношение на обслужването на осигурените лица през годината са разработвани актуални образци на документи, становища във връзка с подадени молби за разсрочване на задължения към държавното обществено осигуряване, както и такива до администрацията на президента на Република България за опрощаване на задължения. За улеснение на гражданите е подобрен достъпът до електроните и административните услуги.

2.2. Контролно-ревизионна дейност

Контролната дейност на Националния осигурителен институт се осъществява на основание чл. 107 от КСО. Процедурите за извършването на тази дейност са регламентирани в Инструкцията за реда и начина на осъществяване на контролно-ревизионна дейност от контролните органи на НОИ. Контролът по разходите на държавното обществено осигуряване се извършва от инспекторите по осигуряването в териториалните поделения и длъжностните лица, на които със заповед на управителя на НОИ или директора на ТП, е възложено извършването на контрола. Осъществява се чрез извършване на ревизии и проверки на осигурителите, самоосигуряващите се лица, физическите и юридическите лица.

Финансовите ревизии са планови и извънпланови. Плановите ревизии са пълни ревизии по разходите на държавното обществено осигуряване и се извършват съгласно шестмесечни планове. Извънплановите ревизии могат да бъдат пълни и частични.

Проверките от контролните органи на ТП на НОИ се извършват по повод молби, сигнали или жалби, за нарушения на осигурителното законодателство във връзка с дейността, възложена на НОИ. За резултатите от извършената проверка се съставя констативен протокол. В зависимост от вида на проверката констативните протоколи биват: констативен протокол за проверка, констативен протокол за вътрешна проверка, констативен протокол за осъществяване на последващ контрол, констативен протокол за проверка по ГВРС.

През 2022 г. контролните органи на НОИ са съставили общо 17 610 констативни протокола, което представлява 73,4% от всички съставени ревизионни документи за годината. От представените данни в таблица № 5 е видно, че през 2022 г. броят и относителният дял на съставените констативни протоколи се увеличава, което се отразява и на общия брой на ревизионните документи. Контролните органи на НОИ съставят ревизионни актове за начет на осигурители и самоосигуряващите се лица за причинените щети на фондовете на ДОО.

Таблица № 5 : Разпределение на ревизионните документи по видове през периода 2019 – 2022 г.

Година	Ревизионни актове за начет (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	Ревизионни записки (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	Констативни протоколи (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	РАН и ревизионни записки за ПППР (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	ОБЩО (брой)
2019	1 498	5,6%	5 087	19,1%	19 924	74,6%	189	0,7%	26 698
2020	1 312	6,2%	4 907	23,1%	14 885	70,1%	130	0,6%	21 234
2021	1 567	6,7%	4 947	21,1%	16 725	71,3%	214	0,9%	23 453
2022	1 534	6,4 %	4 663	19,4 %	17 610	73,4 %	188	0,8 %	23 995

През 2022 г. са извършени общо 6 385 бр. ревизии, като са съставени 1 534 бр. ревизионни актове за начет за сумата от 4 011,0 хил. лв. През 2022 г. контролните органи са съставили 17 610 бр. констативни протокола, 1 293 акта за административни нарушения на осигурители и са издадени 837 наказателни постановления за налагане на административни наказания.

Таблица № 6 : Размер на установения начет от пълни и частични финансови ревизии през периода 2019 – 2022 г. (хил. лв.)

Година	Размер на установения начет от пълни ревизии	Дял от общия размер на начета	Размер на установения начет от частични ревизии	Дял от общия размер на начета	Размер на установения начет от ОАМЕ и ПППР	Дял от общия размер на начета	ОБЩО	Разпореждания по чл. 114 от КСО	Общо по РАН и разпореждания по чл. 114 от КСО
2019	333,8	33,6%	591,1	59,5%	68,0	6,8%	992,9	5 079,4	6 072,3
2020	499,4	28,3%	1 140,3	64,7%	123,0	7,0%	1 762,8	8 899,6	10 662,4
2021	614,2	30,0%	1 320,1	64,6%	110,8	5,4%	2 045,1	10 211,4	12 256,5
2022	652,1	16,3 %	3 301,5	82,3 %	57,4	1,4 %	4 011,0	9 031,9	13 042,9

Контролните органи на ТП на НОИ издават разпореждания по реда на чл. 114 от КСО за възстановяване на недобросъвестно получени суми за осигурителни плащания. По този ред се събират неправомерно получени парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане, за отглеждане на дете до 2-годишна възраст, помощи за профилактика и рехабилитация и др. Суми за пенсии и парични обезщетения, неоснователно изплатени за периоди след смъртта на правоимащото лице, се събират от лицето, което ги е получило или солидарно от наследниците. По реда на чл. 114 се съставят разпореждания за неправомерно получени парични обезщетения за безработица.

През 2022 г. са издадени разпореждания за възстановяване на суми в размер на 9 031,9 хил. лв. Общият установен начет от РАН и разпореждания по чл. 114 от КСО за 2022 г. е със 786,4 хил. лв. повече от 2021 г. и е в размер на 13 042,9 хил. лв.

2.3. Последващ контрол

Последващият контрол се извършва по установен график, като се изготвят списъци на осигурени лица по чл. 4, ал. 1 и 3 от КСО с изплатени парични обезщетения от ДОО, по следните критерии:

- изплатени парични обезщетения, за които все още няма данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО и не е попълнена дата на прекратяване на осигуряването преди месеца на правото в удостоверения приложение № 9 и 10 към Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване;
- изплатени парични обезщетения, за които постъпилите данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО се различават от посочените от осигурителя в удостоверения приложение № 9 и 10 към НПОПДОО.

На тримесечия до ТП на НОИ се изпраща и списък с осигурители с до 35 бр. осигурени лица, при които осигурените лица са с възнаграждение от 1 000 лв. до 3 000 лв. и има лица, които са ползвали продължителна временна неработоспособност (повече от 30 календарни дни без наличие на дни в болничен режим). В списъка са включени само тези осигурители, за които има данни за невнесени осигурителни вноски, като са посочени задълженията им по години. Информацията за невнесените осигурителни вноски следва да послужи за селектиране на осигурители, при които са назначавани лица с цел ползване само на осигурителни права.

Когато в резултат на анализ на наличната информацията се установят съмнения за злоупотреби със средствата на ДОО се извършват ревизии или проверки за изясняване на фактите и обстоятелствата.

В случаите, в които се установи, че осигурителят не е осъществявал стопанска дейност и лицата, за които са подадени данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО не са упражнявали трудова дейност, за която да подлежат на осигуряване, се издават задължителни предписания за заличаване на тези данни. След заличаване на записите се съставят ревизионни актове за начет или се издават разпореждания по реда на чл. 114 от КСО за възстановяване на неправомерно получените суми. Осигурителите се въвеждат за наблюдение и се уведомяват съответните компетентни органи. Към края на 2022 г. под наблюдение са въведени над 3 350 осигурители и самоосигуряващи се лица.

Последващият контрол се извършва по установен график, като се осъществява по списъци с осигурени лица с изплатени парични обезщетения, за които все още няма подадени данни в Регистъра на осигурените лица и не е попълнена дата на прекратяване на осигуряването преди месеца на правото в удостоверения приложение № 9 и 10 от НПОПДОО и по списъци с лица с обезщетения, за които постъпилите данни в Регистъра на осигурените лица се различават от посочените от осигурителя в удостоверения приложение № 9 и 10 от НПОПДОО. Резултатите от последващия контрол на изплатени парични обезщетения на наети лица, извършен от контролните органи на НОИ през първото полугодие на 2019 г., 2020 г., 2021 г. и 2022 г., е представен в следващата таблица:

Таблица № 7 : Резултати от последващия контрол на изплатени парични обезщетения на наети лица, извършен от контролните органи на НОИ през първото полугодие за периода 2019 – 2022 г.

Период	Проверени лица (бр.)	Ревизионни актове за начет (бр.)	Разпореждания по чл. 114 от КСО (бр.)	Ревизионни записки (бр.)	Издадени задължителни предписания (бр.)	Издадени констативни протоколи (бр.)	Изпратени уведомителни писма (бр.)	Ревизионни документи – ОБЩО (бр.)
01.01 – 30.06.2019 г.	15 823	217	1 777	12	6 749	1 751	2 408	12 914
01.01 – 30.06.2020 г.	12 602	144	1 462	16	4 736	884	1 605	8 847
01.01 – 30.06.2021 г.	9 980	128	1 648	2	4 581	1 137	1 354	8 850
01.01 – 30.06.2022 г.	13 793	157	2 163	16	5 902	2 296	1 930	12 464

През първото полугодие на 2022 г. са проверени 13 793 наети лица, с 3 813 повече спрямо същия период на 2021 г. Издадени са 5 902 бр. задължителни предписания на осигурителите (при 4 581 бр. за първото полугодие на 2021 г.) за привеждане в съответствие на данните, подадени в регистрите на НОИ или за коригиране на подадените данни. Изпратени са 1 930 бр. уведомителни писма до осигурителите (при 1 354 бр. за същия период на 2021 г.) за отстраняване на констатирани несъответствия и са съставени 2 296 констативни протокола (при 1 137 бр. за първото шестмесечие на 2021 г.) за установяване на факти и обстоятелства.

През първото полугодие на 2022 г. броят на съставените ревизионни актове за начет е 157 бр. (128 съставени ревизионни актове за първото полугодие на 2021 г.), а издадените разпореждания за събиране на задължения по реда на чл. 114, ал. 3 от КСО са 2 163 бр., с 515 повече спрямо същия период на 2021 г.

Особено внимание при последващия контрол се обръща и на изплатените парични обезщетения на самоосигуряващите се лица. За целта се изготвят списъци с изплатените обезщетения по шестмесечия на лица, за които все още няма данни в Регистъра на осигурените лица и списъци с изплатени обезщетения, за които постъпилите данни в регистъра се различават от посочените от самоосигуряващите се в удостоверения приложение № 9 и 11 към НПОПДОО.

Таблица № 8 : Резултати от последващия контрол на изплатени парични обезщетения на самоосигуряващи се лица, извършен от контролните органи на НОИ през първото полугодие за периода 2019 – 2022 г.

Период	Проверени лица (бр.)	Разпореждания по чл. 114 от КСО (бр.)	Размер на сумите за възстановяване (хил. лв.)	Издадени задължителни предписания (бр.)	Издадени констативни протоколи (бр.)	Изпратени уведомителни писма (бр.)	Ревизионни документи – ОБЩО (бр.)
01.01 – 30.06.2019 г.	1 567	74	27,4	401	165	274	914
01.01 – 30.06.2020 г.	580	46	30,3	107	31	103	241
01.01 – 30.06.2021 г.	666	50	23,9	129	53	155	387
01.01 – 30.06.2022 г.	1 619	54	16,54	256	104	352	766

За изплатените парични обезщетения през първото полугодие на 2022 г. са проверени 1 619 самоосигуряващи се лица, с 953 повече спрямо същия период на 2021 г. Съставени са 104 констативни протокола, издадени са 256 задължителни предписания и са изпратени 352 уведомителни писма. За същия период на 2021 г. са съставени 53 констативни протокола, издадени са 129 задължителни предписания и са изпратени 155 уведомителни писма.

Извършените проверки на самоосигуряващите се лица показват, че въпреки големия брой лица, попадащи в списъците за последващ контрол, те своевременно отстраняват допуснатите нередности. От този факт следва, че подборът на лицата, попадащи в списъците за последващ контрол е правилно извършен и не се допускат щети на фондовете на държавното обществено осигуряване в големи размери.

Същественният брой на издадените задължителни предписания и изпратени уведомителни писма на осигурители и самоосигуряващи се лица е доказателство, че ТП на НОИ осъществяват не само контролните си функции, но извършват и превантивна дейност с цел предотвратяване на нарушения и недопускане на неправомерни разходи от средствата на държавното обществено осигуряване. За да бъде ефективен последващият контрол на изплатени парични обезщетения на самоосигуряващи се лица, извършен от контролните органи на НОИ, критериите, по които се изготвят списъците за извършването му, се актуализират при промени в осигурителното законодателство, както и по предложения на териториалните поделения.

3. Медицинска експертиза на работоспособността

Медицинската експертиза включва: експертиза на временната неработоспособност; експертиза на трайно намалената работоспособност на лица в трудоспособна възраст, както и на лица, придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО, които упражняват трудова дейност и не са им определени вид и степен на увреждане; експертиза на вида и степента на увреждане на деца до 16-годишна възраст и на лица, придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО; потвърждаване или отхвърляне на професионалния характер на заболяванията. Контрол върху дейността на органите на медицинската експертиза се осъществява чрез лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност/инспекторите по осигуряването и чрез медицинските комисии.

През 2022 г. във връзка с медицинската експертиза на работоспособността са изпълнени следните дейности:

- Изготвени са изменения и допълнения на Процедурата за оспорване на решения на органите на медицинската експертиза.
- Изготвени са указания до териториалните поделения на НОИ относно:
  - практически въпроси, касаещи прилагането на Постановление № 225/12.07.2021 г. и работата на териториалните експертни лекарски комисии при определяне на пожизнен срок на инвалидността;
  - внедряване на Информационна система за контрол и мониторинг на решенията за временна неработоспособност;
  - прилаганите на измененията на Закона за регистър БУЛСТАТ по отношение на лечебните заведения.
- Изготвени са предложения за изменения на функционални изисквания, структура и формат на данните, поддържани от програмните продукти за въвеждане, контрол, съхраняване, отпечатване, представяне/анулиране на данните и изготвяне на справки за издадени/анулирани болнични листове и решенията по обжалването им, във връзка с въвеждане на 12 символа за дължина на идентификационния номер на всеки един електронен документ в сферата на здравеопазването, включително и на амбулаторния лист;
- По повод прилагането на чл. 6, ал. 1 от Закона за регистър БУЛСТАТ по отношение на лечебните заведения е изготвено задание за промени в програмен продукт „Регистриране на лечебните заведения за получаване на уникални номера на болнични листове“ и в Електронния регистър на болничните листове и решенията по обжалването им;
- Водена е кореспонденция с Министерство на електронното управление и Министерство на здравеопазването за осигуряване на оперативна съвместимост на

информационните системи на МЗ и НОИ във връзка с новия формат на идентификационните кодове на документите за извършен преглед;

- За прилагане на единен подход и своевременен обмен на информация за предприетите действия по обжалване на болнични листове, издадени за повече от един осигурители е изготвен е проект на задание;

- Изготвен е доклад до ръководството на института за проблемите, които произтичат от Заповед на Министерство на здравеопазването за промяна в сроковете за карантина поради COVID-19, във връзка с изпълнение на законовите задължения на НОИ по изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност;

- Изготвени са становища по представени за разглеждане в Комисията по осигурителни отношения към НСТС, Националния съвет за тристранно сътрудничество и Комисията по здравеопазване и социална политика към НС проекти на нормативни актове, свързани с медицинската експертиза;

- Изготвен е план за действие за изпълнение на дадените препоръки в одитен доклад „Механизми за контрол върху приложенията при обработване на болничните листове чрез специализираната информационна система“. Извършен е преглед на изготвените и изпратени задания за разработване на нови модули към програмни продукти, справки и други и е изготвен списък на неизпълнените. Извършен е и анализ на Списъка на проверките, извършвани на данните от издадените болнични листове, на Модул-2 за актуалност, коректност на текстовете, повтораемост, във връзка с изпълнение на плана за действие по дадените препоръки в одитния доклад;

- Събрана и анализирана е информация от медицинските комисии по чл. 98, ал. 4 от КСО за проблеми във връзка с постановени експертни решения на териториални експертни лекарски комисии на лица до 16-годишна възраст и ЕР на лица с определени под 50 на сто ТНР/ВСУ, въведени в Информационната система за контрол на медицинската експертиза и писмо от ТП на НОИ, София-град. Проведени са обсъждания и са изготвени доклади до ръководството на института и писмо до Министерство на здравеопазването;

- Проведени са срещи с представители на Министерство на здравеопазването и „Информационно обслужване“ АД по повод проблеми при преценка на право на пенсии за инвалидност по експертни решения, постановени на лица, които пребивават в чужбина, произтичащи от различия в работата на ТЕЛК в страната и липсата на регистрация на постановените експертни решения на описаните по-горе лица в Информационната система за контрол на медицинската експертиза. Направени са предложения за тяхното разрешаване;

- Във връзка с Постановление на Апелативна прокуратура – Пловдив от 3 август 2022 г. са изготвени таблици с аргументи по болнични листове, за които има съмнение относно здравословното състояние на лицата и обосновката на определения им отпуск поради временна неработоспособност;

- По повод на решения на Административен съд – Пловдив, във връзка с подадени жалби от председатели на медицински комисии по чл. 112, ал. 1, т. 4 от Закона за здравето, е направен анализ на подадените жалби до административния съд и изготвено указание за прилагане на разпоредби на Наредбата за медицинската експертиза, свързани с определянето на пожизнен срок на лица със злокачествени заболявания;

- Обобщена и анализирана е ежемесечната информация за разпределението на обжалваните експертни решения на ТЕЛК пред НЕЛК и постановените от НЕЛК експертни решения, разпределени по процент трайно намалена работоспособност, както и за резултатите от контролната дейност на лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност към ТП през 2022 г.;

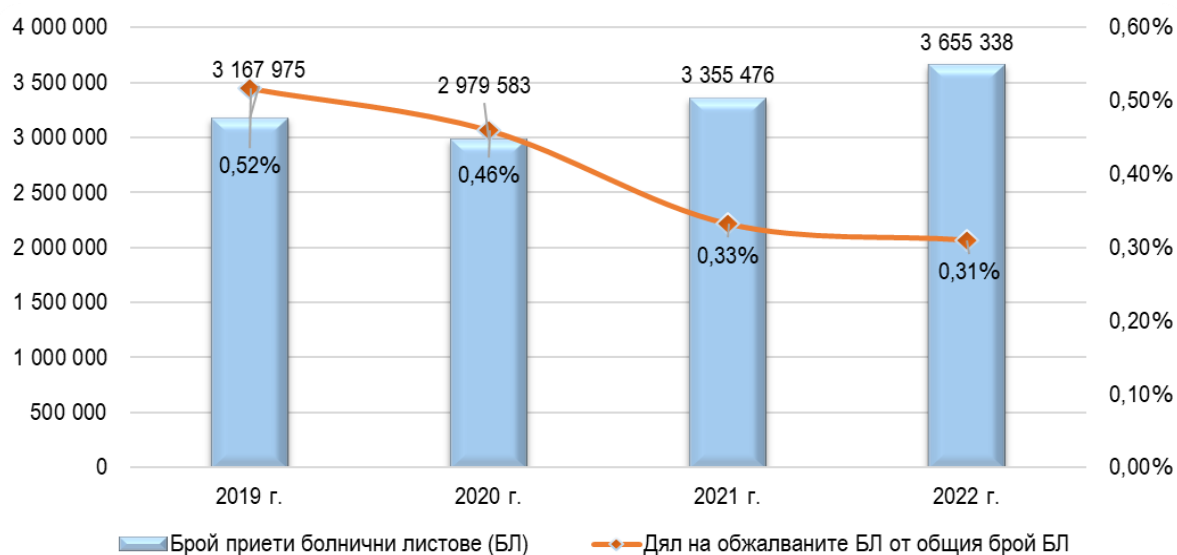
- Оказана е методическа помощ на лечебните заведения и на ТП по отношение на експертизата на временната неработоспособност.

3.1. Експертиза на временната неработоспособност

Експертизата на временната неработоспособност се извършва от лекуващия лекар/ лекар по дентална медицина, от лекарските консултативни комисии (ЛКК), от ТЕЛК и от НЕЛК.

Лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност в ТП на НОИ, извършват проверки на дейността на органите на медицинската експертиза на временната неработоспособност във връзка със събиране, установяване и изясняване на факти и обстоятелства, свързани със: спазване на правомощията на органите на медицинската експертиза по издаване на болнични листове; организацията на работа на органите на медицинската експертиза и лечебните заведения във връзка с издаването на болнични листове и решения по обжалването им; подаване в Електронния регистър на болничните листове и решенията по обжалването им (ЕРБЛРО) и съхраняване на данните от болничните листове и от решенията на ЛКК по повод обжалвани болнични листове; спазване на изискванията и реда при издаване на болнични листове и решения по обжалването им от органите на медицинската експертиза; промяна на данните по чл. 10 от Наредбата за реда за представяне в НОИ на данните от издадените болнични листове и решенията по обжалването им, както и по правомерността на издаване на болнични листове и необходимостта от предприемане на действия по чл. 112, ал. 1 и 2 от Закона за здравето. При извършване на проверките контролните органи имат право да изискват от органите на медицинската експертиза и лечебните заведения да предоставят документи във връзка с издадени от тях болнични листове и решения по обжалването им и подадени данни в регистъра.

На лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност, е осигурен достъп до Националната информационна система за борба с COVID-19 – модул „Регистър на лицата, поставени под карантина и на потвърдените случаи на COVID-19, поставени в изолация в лечебно заведение за болнична помощ или в домашни условия“. Чрез наличната информация в модула е упражняван контрол и по болничните листове, издадени за временна неработоспособност за карантина поради COVID-19.

Фигура № 3 : Динамика в броя на приетите болнични листове и дела на обжалваните болнични листове за периода 2019 – 2022 г.

Резултатите от контролната дейност и динамиката на приетите, обжалваните, частично потвърдените и отменените болнични листове, както и на дела на частично потвърдените и

отменените спрямо обжалваните болнични листове през периода 2019 – 2022 г. са показани на следващата таблица:

Таблица № 9 : Резултати от контролната дейност по експертизата на временната неработоспособност през периода 2019 – 2022 г.

Година	Приети болнични листове (бр.)	Обжалвани болнични листове (бр.)	Получен резултат по обжалвани болнични листове (бр.)	Частично потвърдени болнични листове (бр.)	Дял на частично потвърдените от обжалваните болнични листове (%)	Отменени болнични листове (бр.)	Дял на отменените от обжалваните болнични листове (%)
2019	3 167 975	16 379	12 797	117	0,9	4 280	33,5
2020	2 979 583	13 700	11 829	142	1,2	4 440	37,5
2021	3 355 476	11 148	9 649	103	1,1	3 653	37,9
2022	3 655 338	11 174	8 980	170	1,9	3 579	39,9

От данните за осъществената контролна дейност по експертизата на временната неработоспособност през периода 2019 – 2022 г. се установяват следните тенденции:

- След отчетения спад на броя на приетите болнични листове през 2019 и 2020 г., през 2021 и 2022 г. се отчита нарастване. Броят на приетите болнични листове през 2022 г. се е увеличил с 299 862 бр. (с 8,9%) спрямо предходната година;
- Броят на обжалваните болнични листове през 2022 г. нараства с 26 бр. (с 0,2%) спрямо 2021 г., с което е прекратена тенденцията за намаляване броя на обжалваните болнични листове от предходните години;
- През 2022 г. се запазва тенденцията за нарастване дела на частично потвърдените болнични листове от обжалваните, като се увеличава с 0,8 п.п. в сравнение с 2021 г.;
- Делът на отменените болнични листове от обжалваните се увеличава с 2 п.п. в сравнение с 2021 г., когато е отчетено нарастване само 0,2 п.п. в сравнение с 2020 г.

През 2022 г. се отчита тенденция на запазване дела на обжалваните болнични листове от приетите спрямо 2021 г., при увеличен брой болнични листове, постъпили в ЕРБЛРО.

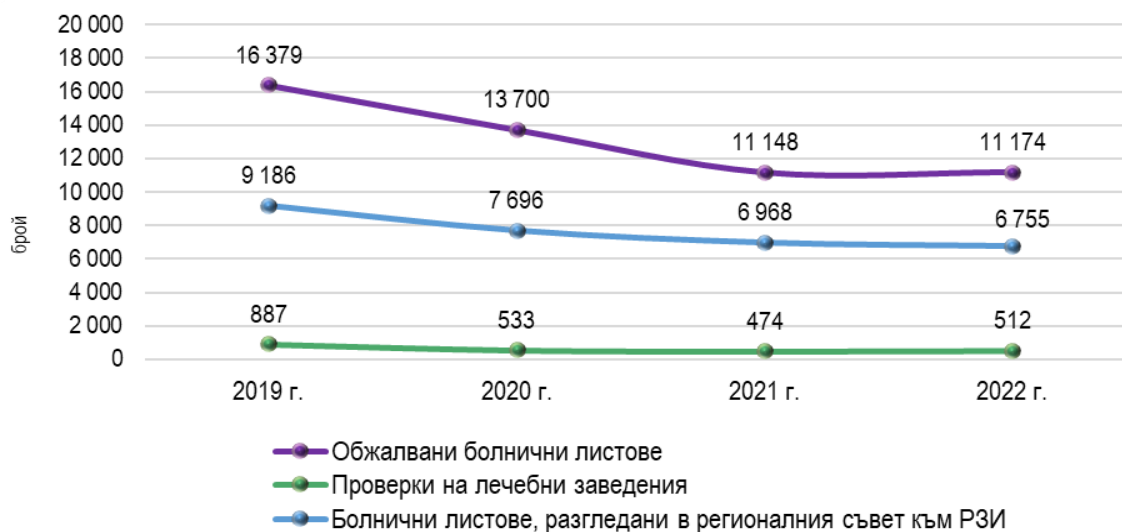
Резултатите по предприети действия по реда на чл. 112 от Закона за здравето от лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност към ТП на НОИ, за периода 2019 – 2022 г., са отразени в следващата таблица:

Таблица № 10 : Резултати от обжалваните болнични листове през периода 2019 – 2022 г.

Година	Общ брой решения	Болнични листове издадени от:			Общо за дни	Отменени болнични листове (бр.)	Отменени от:			Отменени дни
		Лекар (бр.)	ЛКК (бр.)	ЛКК по ЕР на ТЕЛК (бр.)			ЛКК (бр.)	ТЕЛК (бр.)	НЕЛК (бр.)	
2019	12 797	2 401	10 186	210	276 260	4 280	861	3 209	210	90 065
2020	11 829	2 200	9 498	131	246 297	4 440	706	3 595	139	92 323
2021	9 649	2 055	7 523	71	198 801	3 653	917	2 646	90	71 881
2022	8 980	1 818	7 093	69	189 718	3 579	872	2 645	62	71 469

През 2022 г. постановените решения по обжалвани болнични листове са с 669 по-малко спрямо 2021 г. Органите на медицинската експертиза са отменили 3 579 бр. болнични листове (39,9% от обжалваните) за 74 432 дни.

От отменените болнични листове през 2022 г. 24,4% са отменени от ЛКК, 73,9% от ТЕЛК, а 1,7% са отменени от НЕЛК. Резултатите показват запазване на тенденцията за обжалване на по-голям брой болнични листове, издадени от ЛКК и съответно по-голям брой отменени болнични листове от ТЕЛК.

Фигура № 4 : Контролна дейност по експертизата на временната неработоспособност за периода 2019 – 2022 г.

Контролната дейност по експертизата на временната неработоспособност до средата на 2022 г. продължи да се извършва в условията на извънредна епидемична обстановка. При спазване на противоепидемичните мерки лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност, са извършили 512 проверки на лечебни заведения, с 38 повече спрямо 2021 г. Участвали са при разглеждане на 6 755 болнични листове от регионалните съвети към регионалните здравни инспекции (РЗИ), по реда на чл. 111 от Закона за здравето, което е с 213 по-малко спрямо 2021 г.

Най-много предприети действия за обжалване на болнични листове за периода 2019 – 2022 г. са извършени от лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност към ТП на НОИ: София-град, Пловдив, Бургас, София-област и Кюстендил.

3.2. Експертиза на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане

Към ТП на НОИ са изградени медицински комисии (МК) за преценка основателността на определените от ТЕЛК/НЕЛК: степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане; причинна връзка; дата на инвалидизиране; срок на инвалидността и необходимост от чужда помощ на освидетелствани лица.

Контролът, осъществяван от МК, обхваща всички експертни решения (ЕР) на ТЕЛК с определена 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане. МК вземат решения и по ЕР на НЕЛК, но те са незначителна част от общия брой и не оказват съществено влияние на общите резултати.

Таблица № 11 : Контролна дейност на медицинските комисии за периода 2019 – 2022 г.

Година	Решения на МК (бр.)	Обжалвани пред НЕЛК/Административен съд София-град (бр.)	Дял на обжалваните ЕР от решенията на МК
2019	156 002	2 224	1,43%
2020	149 865	2 554	1,70%
2021	143 903	1 958	1,36%
2022	150 241	1877	1,25%

В таблица № 11 са представени данните за контролната дейност по експертизата на трайно намалената работоспособност/вида и степента на увреждане, осъществен от МК за периода 2019 – 2022 г., като от тях е видно следното:

- Броят на постановените решения на МК през последната година се увеличава, като през 2022 г. е с 6 338 (с 4,4%) повече спрямо 2021 г.;
- При броя на обжалваните ЕР на ТЕЛК/НЕЛК от МК през 2022 г. се отчита намаление спрямо 2021 г. с 81 бр. или с 4,1%;
- Стойността на показателя „Дял на обжалваните ЕР от решенията на МК“ пред НЕЛК/Административен съд през разглеждания четиригодишен период е с относително близки стойности, които показват, че между 1,25 и 1,70 на сто от всички решения на МК се обжалват от НОИ.

Таблица № 12 : Резултати от обжалвани експертни решения през 2022 г.

Общ брой	Решение на ТЕЛК/НЕЛК				Решение на НЕЛК/АССГ					
	50-70,99%	71-90%	над 90% без ЧП	над 90% с ЧП	Работоспособни	под 50%	50-70,99%	71-90%	над 90% без ЧП	над 90% с ЧП
126	73	33	14	6	0	15	67	21	12	11

Данните в таблица № 12 се отнасят до броя постъпили в ТП през 2022 г., решения на НЕЛК/АССГ, постановени по повод предходно обжалвани от МК експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК. Въз основа на резултатите от обжалваните експертни решения през 2022 г. се отчита следното:

- Броят на лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане с 50 и над 50 на сто с право на пенсия за инвалидност намалява с 15 (с 11,9%);
- Броят на лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 70,99 на сто намалява с 9 (със 17%);
- Броят на лицата с определена чужда помощ се увеличава от 6 на 11 (с 83,3%).

4. Профилактика и рехабилитация

Ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се определят средства, които да се разходват за тази дейност по условия и ред, регламентирани в Наредба № 1 от 2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация.

През 2022 г. по-важните дейности, свързани с разходването на паричните помощи за профилактика и рехабилитация, са следните:

- Изготвен е анализ за изпълнението на дейността по профилактика и рехабилитация през 2021 г.;

- Оказана е методична помощ на кандидатите за изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация при подготовката и подаването на предложенията за участие в процедурата за избор на изпълнители за 2022 г.;
- Проведена е процедура за избор на изпълнители на дейността и е водена кореспонденция за събиране на информацията, необходима за подготовка на договорите с юридическите лица за провеждане на дейността през годината;
- Създадена е организация за стартиране на дейността в ТП, свързана с издаване на удостоверения за ползване на паричните помощи за профилактика и рехабилитация;
- Изготвени са материали за провеждане на дейността по профилактика и рехабилитация през 2022 г. и са публикувани на сайта на НОИ;
- Актуализирани са данните в програмните продукти, които се ползват за отчитане на дейността;
- Създадена е организация за електронно отчитане на направените разходи за профилактика и рехабилитация от изпълнителите на дейността;
- Оказана е методична помощ на изпълнителите на дейността и на териториалните подразделения във връзка с възникнали въпроси, свързани с подаване по електронен път на данни от протоколи за извършени услуги по профилактика и рехабилитация;
- Давани са указания относно анулиране на протоколи, издаване на нови протоколи и подаване на данните от тях;
- Водена е кореспонденция с изпълнителите на дейността относно предоставяне и получаване на информация чрез ССЕВ;
- Обобщени са данните от извършената контролно-ревизионна дейност от териториалните подразделения през 2022 г.

През 2022 г. са сключени договори с 22 юридически лица за общо 52 изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация. Изпълнителите, които извършват дейността по профилактика и рехабилитация, са разположени на територията на 16 области – София-град, София-област, Пловдив, Варна, Бургас, Ловеч, Габрово, Монтана, Пазарджик, Стара Загора, Добрич, Благоевград, Кюстендил, Велико Търново, Хасково и Смолян. По брой изпълнители и съответно с най-висок относителен дял са областите Бургас с 9 изпълнители (17,3% от общия брой), Пловдив със 7 изпълнители (13,5% от общия брой), София-град и Пазарджик с по 5 изпълнители (с по 9,6% от общия брой), София-област, Смолян, Стара Загора, Благоевград и Монтана с по 3 изпълнители (с по 5,8% от общия брой).

Информация за броя на сключените договори и изпълнителите на дейността за периода 2019 – 2022 г. е отразена в следващата таблица:

Таблица № 13 : Сключени договори и изпълнители на дейността за периода 2019 – 2022 г.

Година	Сключени договори	Изпълнители на дейността
	(бр.)	(бр.)
2019	20	51
2020	20	49
2021	22	52
2022	22	52

Отчитането на резултатите от дейността по показателите „брой издадени удостоверения“, „издадени удостоверения, разпределени по групи заболявания“, „изплатени протоколи (брой и стойност)“, „неизплатени удостоверения (брой)“, „изразходвани средства (общо и по фондове) за диагностични и терапевтични процедури“ и „нощувки и частична парична помощ за хранене“ се извършва по електронен път. С програмата се отчитат и издадени удостоверения, разпределени по групи заболявания, както и по пол, възраст и изход

от лечението, като информацията се предоставя по избрани показатели за всеки желан период от провеждането на дейността.

Издадените удостоверения за ползване на паричната помощ за профилактика и рехабилитация през последните четири години, както и териториалните поделения с най-много издадени удостоверения са представени в таблицата:

Таблица № 14 : Териториални поделения на НОИ, издали най-голям брой удостоверения в периода 2019 – 2022 г.

ТП на НОИ	2019 г.		2020 г.		2021 г.		2022 г.	
	Брой	Дял от общия брой	Брой	Дял от общия брой	Брой	Дял от общия брой	Брой	Дял от общия брой
София-град	5 934	13,2%	3 554	12,6%	5 097	13,6%	5 645	13,5%
Пловдив	4 773	10,7%	2 984	10,6%	4 110	11,0%	4 591	10,9%
Стара Загора	3 256	7,3%	2 010	7,1%	2 767	7,4%	2 844	6,8%
Варна	2 534	5,7%	1 561	5,6%	2 216	5,9%	2 601	6,2%
Бургас	2 297	5,1%	1 467	5,2%	1 806	4,8%	1 986	4,7%
Благоевград	1 969	4,4%	1 320	4,7%	1 862	5,0%	1 814	4,3%
Общ брой издадени удостоверения	44 996	–	28 119	–	37 425	–	41 970	–

Удостоверенията са издавани след извършена съпоставка на данните от служебните бележки, удостоверяващи осигурителните права на лицата, с данните, отразени в регистрите на НОИ, проверка за наличие на съответствие между диагнозите, отразени в медицинските направления и профилните възможности и противопоказанията за извършване на профилактика и рехабилитация при изпълнителите на дейността.

Контролът по издаване на удостоверения за ползване на парична помощ за профилактика и рехабилитация и по изразходваните средства на държавното обществено осигуряване се осъществява от ТП на НОИ, на територията на което се намират изпълнителите на дейността. Условието, редът и сроковете на извършване на контрола в ТП на НОИ и при изпълнителя на дейността са уредени с Инstrukция № 1 от 03.04.2015 г. за реда и начина за осъществяване на контролно-ревизионна дейност от контролните органи на НОИ.

За периода от 1 септември до 31 декември 2022 г. контролът е извършен през м. януари 2023 г. Резултатите от извършената контролна дейност за периода 2019 – 2022 г. са представени в следващата таблица:

Таблица № 15 : Резултати от извършената контролна дейност в периода 2019 – 2022 г.

Година	Извършени проверки (бр.)	Съставени ревизионни актове за начет (бр.)	Начети на обща стойност (лв.)
2019	153	29	5 456,76
2020	49	13	1 913,87
2021	153	30	2 736,99
2022	156	34	2 137,80

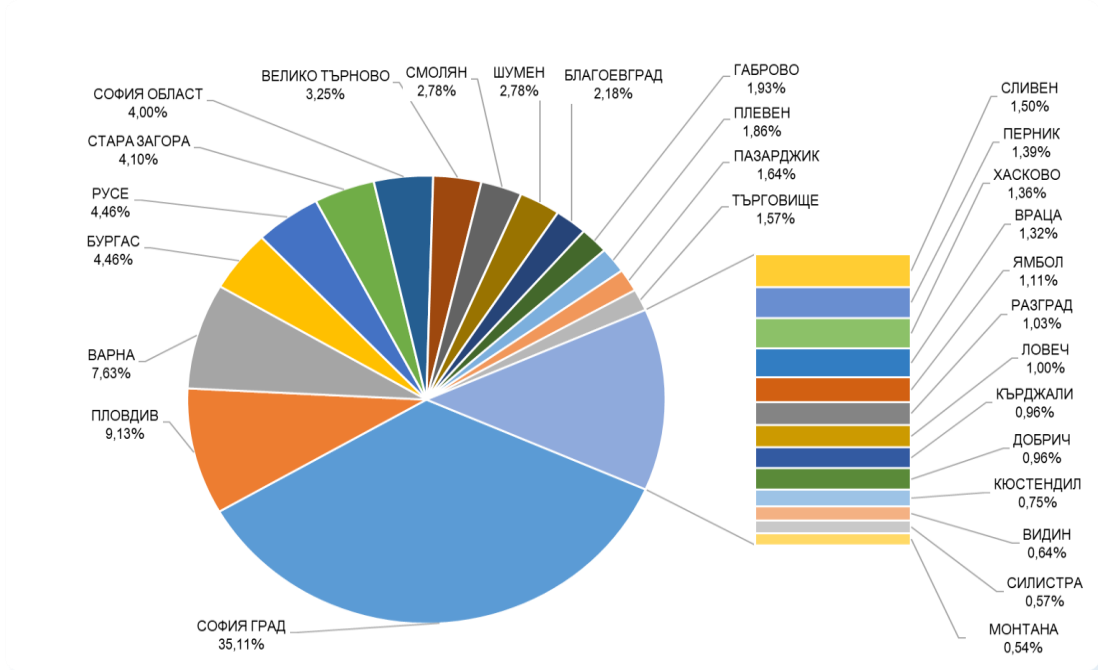
Осъществяван е текущ и периодичен контрол върху направените разходи за профилактика и рехабилитация и сроковете на изпълнение на договорите, с оглед определяне на датата за прекратяване на издаването на удостоверения за ползване на парична помощ и

Таблица № 16 : Съставени протоколи за разследвани трудови злополуки през 2022 г. по ТП на НОИ

ТП на НОИ	Протоколи (бр.)	ТП на НОИ	Протоколи (бр.)
Благоевград	15	Пловдив	37
Бургас	22	Разград	9
Варна	13	Русе	21
Велико Търново	18	Силистра	5
Видин	5	Сливен	11
Враца	5	Смолян	3
Габрово	2	София-град	64
Кърджали	5	София-област	16
Кюстендил	9	Стара Загора	10
Ловеч	4	Добрич	9
Монтана	2	Търговище	7
Пазарджик	7	Хасково	11
Перник	12	Шумен	9
Плевен	6	Ямбол	3

Най-голям брой подадени декларации за трудови злополуки са в следните ТП на НОИ: София-град – декларирани 984 и признати за трудови злополуки 929, ТП на НОИ – Пловдив – декларирани 256 и признати 223, ТП на НОИ – Варна – декларирани 214 и признати 193, Русе – декларирани 125 и признати 117, ТП на НОИ – Бургас – декларирани 125 и признати 112, ТП на НОИ – Стара Загора – декларирани 115 и признати 112 и ТП на НОИ – София-област – декларирани 112 и признати 104. Всички издадени протоколи и разпореждания от ТП на НОИ са изпратени по електронен път в отдел ЕРТЗ, с цел осъществяване на контрол по качеството и осигуряване на методическа помощ. Процентното разпределение на подадените декларации през 2022 г. по ТП на НОИ е показано в следващата графика:

Фигура № 5 : Разпределение на подадените декларации за трудови злополуки през 2022 г. по ТП на НОИ

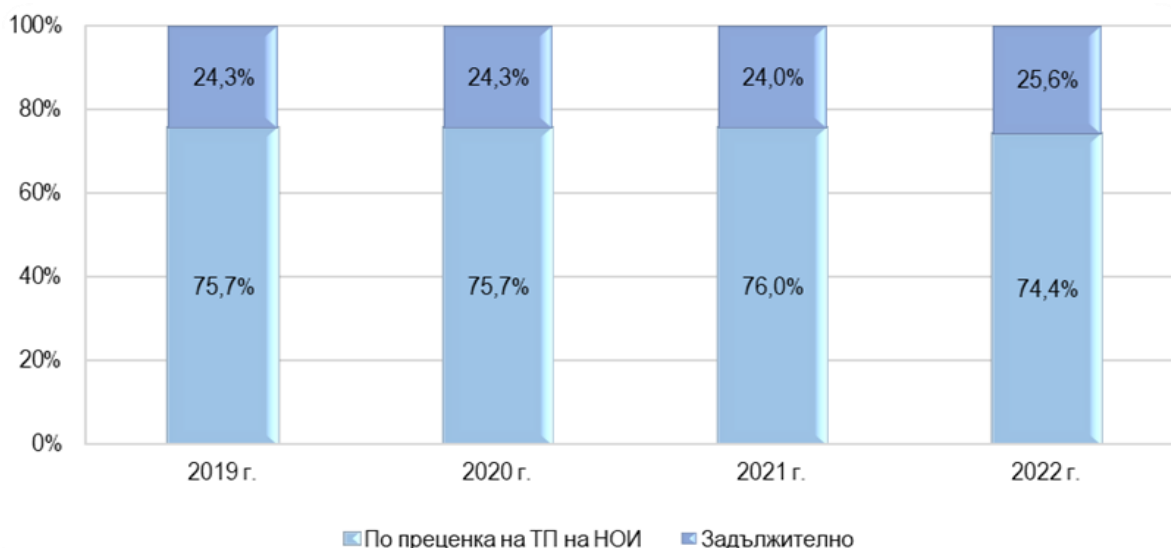
Фигура № 6 : Регистрирани и разследвани случаи на злополуки за периода 2019 – 2022 г. (бр.)

Съгласно оперативните данни за периода 2019 – 2022 г. са регистрирани 10 840 злополуки, от които 1 492 са разследвани от ТП на НОИ.

Сравнителният анализ на годишните оперативни данни за разглеждания период показва тенденция на намаляване на разследваните случаи. През 2022 г. са декларирани 215 злополуки повече и разследван един случай по-малко спрямо 2021 г.

Задължително разследване от териториалните поделения на НОИ, съвместно с Дирекциите „Инспекция по труда“, комитетите и групите по условия на труд и други компетентни органи в зависимост от случая, е проведено на смъртните злополуки, злополуки с повече от трима пострадали и злополуки, за които има основание да се предполага, че ще доведат до трайна неработоспособност.

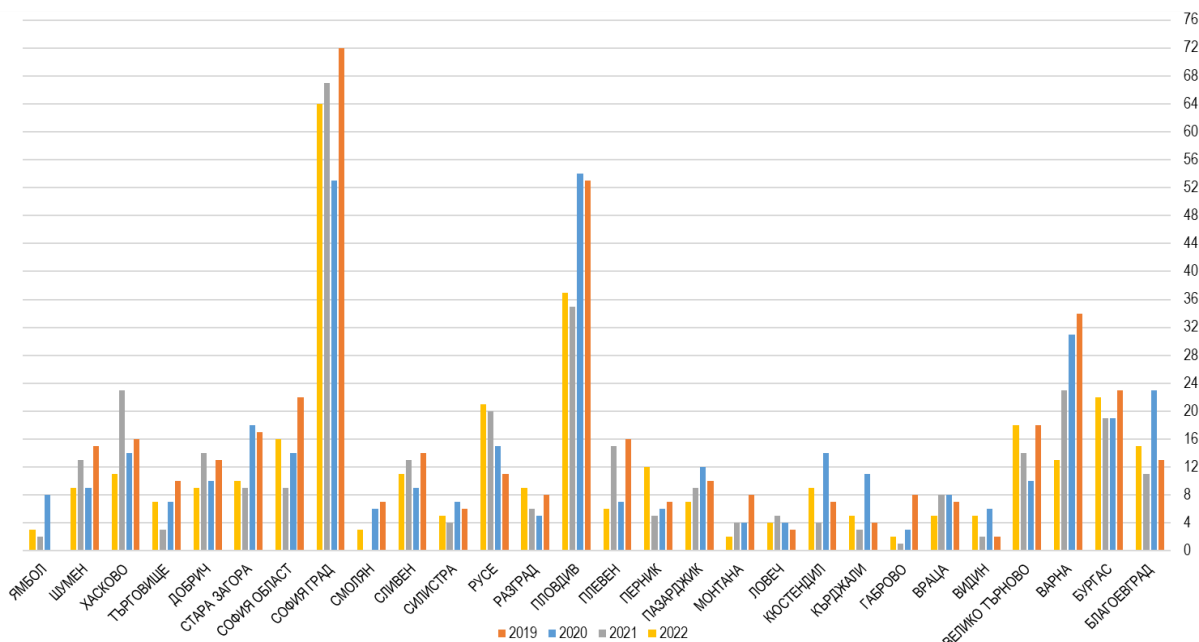
Териториалните поделения по своя преценка са разследвали и други злополуки освен посочените, съотношението между които е представено на следващата фигура:

Фигура № 7 : Съотношение между основанията за разследване на злополуките за периода 2019 – 2022 г.

Най-много разследвани злополуки за периода 2019 – 2022 г. са извършени от ТП на НОИ: София-град – 256; Пловдив – 179; Варна – 101 и Бургас – 83.

През 2022 г. е по-голям броят на разследваните злополуки спрямо 2021 г. от ТП на НОИ: София-област, Перник, Кюстендил, Благоевград, Велико Търново, Търговище, Бургас, Видин, Разград, Смолян, Кърджали, Пловдив, Габрово, Русе, Силистра, Стара Загора, и Ямбол. Разпределението на разследваните злополуки е представено на фигура № 8.

Фигура № 8 : Разпределение на разследваните злополуки от ТП на НОИ по години

В таблица № 17 са представени данните от годишната оперативна информация за трудовите злополуки за периода 2019 – 2022 г.:

Таблица № 17 : Оперативна информация за трудовите злополуки за периода 2019 – 2022 г. (бр.)

ГОДИНА	Трудови злополуки			ТЗ, станали с жени			В т.ч. ТЗ, предизвикали					Загубени календарни дни				Общ брой подадени декларации			Злополуки неприети за трудови	Декларирани злополуки в процес на разследване	
	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	по чл. 55, ал. 2 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	по чл. 55, ал. 2 от КСО	инвалидност		смърт			общо	от ТЗ, станали с тях жени	от ТЗ по чл.55, ал.1 от КСО	от ТЗ по чл.55, ал.1 от КСО, станали с жени	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	по чл. 55, ал. 2 от КСО			
							общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	станали с жени общо	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО										станали с жени общо
2019	2 731	2 241	490	1 082	738	344	14	12	6	89	73	6	200 974	80 790	161 170	51 516	2 942	2 241	490	131	80
2020	2 309	1 901	408	858	567	291	5	4	3	89	70	8	162 480	57 927	132 269	35 812	2 507	1 901	408	113	85
2021	2 392	2 020	372	867	622	245	14	11	2	68	56	4	173 947	60 399	145 991	42 984	2 588	2 020	372	120	76
2022	2 582	2 141	441	1 017	727	290	3	3	1	84	69	10	173 731	67 959	141 908	46 617	2 803	2 141	441	136	85

Публикувана е информация за тримесечие, полугодие, деветмесечие на 2022 г., съдържаща разпределение на трудовите злополуки по икономически дейности, вид, последици, пол, общо за страната и по териториални поделения.

Събрана и обработена е информацията за трудовите злополуки, декларирани през 2021 г. През м. януари 2022 г. е публикувана и годишната [оперативна информация за 2021 г.](#) на сайта на НОИ и в [Бюлетин № 1/2022 г.](#) на НОИ.

Статистическата информация за трудовите злополуки, декларирани през 2020 г., е обработена и данните са предоставени на МТСП, НСИ, ИА ГИТ и Евростат. За изчисляване на показателите за отчитане на трудовите злополуки са използвани данни на НОИ, за средносписъчен брой на осигурените за трудова злополука и професионална болест лица и отработените човечески часове, както по икономически дейности, така и по териториални поделения. Обобщената статистическа информация за трудовите злополуки, декларирани през 2020 г., е разработена като електронна книга и публикувана на сайта на института.

На базата на окончателната статистическа информация за трудовите злополуки за 2018 – 2020 г. са изчислени:

- коефициентът на честота и коефициентът на тежест на трудовите злополуки, които се включват при диференциране на размера на осигурителните вноски по групи икономически дейности в зависимост от степента на риска;
- коефициентът на трудов травматизъм за прилагане през 2023 г., съгласно Наредба за задължително застраховане на работниците и служителите за риска „трудова злополука“.

Данните за икономическите дейности с коефициент на трудов травматизъм, равен или по-висок от средния за страната, са предоставени на министъра на труда и социалната политика.

Осъществяван е методически контрол на съставените през 2022 г. протоколи и е оказвана експертна помощ при разследване на трудовите злополуки и проучване на професионалните болести.

Подготвени са материали и предложения за включване в Националната програма за безопасност и здраве при работа 2022 – 2024 г. и са определени дейности за изпълнение през 2023 г., които са от компетентността на НОИ.

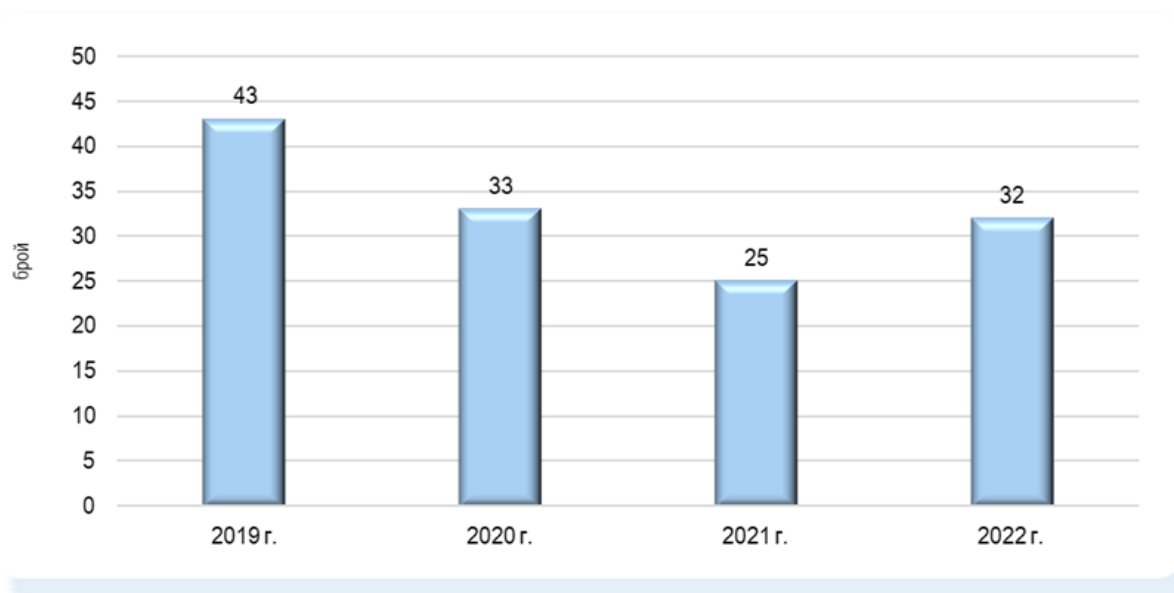
Обработена е информацията за трудови злополуки, необходима за определяне на размерите на осигурителните вноски за фонд ТЗПБ на ДОО по групи икономически дейности за прилагане през 2023 г.

5.2. Професионални болести

Във връзка с дейностите, свързани със съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести през 2022 г. в териториалните поделения на НОИ са получени общо 45 бързи известия за съмнение за професионална болест. Открити са 36 досиета за професионални болести, а при 9 случая производството е прекратено поради неспазване на условията за съобщаване. Запазва се установеното ниско ниво на случаите със съмнение за професионална болест, като заболяелите лица със съмнение за професионален характер на заболяванията през 2022 г. са 32.

Териториалните поделения, в които са открити досиета по получени бързи известия през 2022 г. са: Перник – 7, Пловдив – 6, София-град – 6, Кърджали – 3, Враца – 2, Кюстендил – 2, Плевен – 2, Смолян – 2, Благоевград – 1, Варна – 1, Монтана – 1, Пазарджик – 1, София-област – 1 и Ямбол – 1.

Отказ за разглеждане на бързи известия и издаване на заповед за прекратяване на производството са извършени от ТП на НОИ в Перник – 2, Смолян – 2, Пловдив, Силистра, София-град, София-област и Стара Загора – по 1. В останалите 12 ТП не са получени бързи известия за съмнение за професионална болест.

Фигура № 9 : Брой лица със съмнение за професионална болест за периода 2019 – 2022 г.

Структурата на професионалната патология през 2022 г. показва, че най-много бързи известия са изпратени за:

- неврологични и мускулно-скелетни заболявания – 15 случая, като тези от физическо натоварване са 11, а тези, свързвани с въздействие на вибрации – 4;
- респираторни заболявания – 12 случая, от тях силикоза – 5, сидероза – 2, смесена пневмокониоза – 2, хроничен бронхит – 2 и азбестоза – 1;
- заболявания на сензорните органи – 7 случая на загуба на слуха от шумово въздействие;
- инфекциозни заболявания – 1 случай на COVID-19;
- токсични и дразнещи ефекти – 1 случай на токсичен хепатит.

През 2022 г. от териториалните поделения са изготвени общо 28 протокола за извършено проучване на случаи със съмнение за професионална болест. От тях 24 са по бързи известия, получени през 2022 г. и 4 по бързи известия, получени през предходната 2021 г. Изготвените протоколи по ТП на НОИ са както следва: Перник – 5, Пловдив – 5, София-град – 3, Кюстендил – 2, Плевен – 2, Смолян – 2, Стара Загора – 2, Варна, Враца, Габрово, Кърджали, Пазарджик, София-област и Ямбол по един.

III. ЕВРОПЕЙСКИ РЕГЛАМЕНТИ И МЕЖДУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Националният осигурителен институт е компетентната българска институция и служба за връзка по прилагане разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004, Регламент (ЕО) № 987/2009, Регламент (ЕИО) № 1408/71, Регламент (ЕИО) № 574/72 и международните договори в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност по отношение на:

- Паричните обезщетения за болест, майчинство и помощите при смърт;
- Паричните обезщетения за безработица;
- Пенсиите за осигурителен стаж и възраст, инвалидност и наследствените пенсии.

Поради спецификата на дейностите, произтичащи от ангажиментите на НОИ като компетентната българска институция по прилагането на Общностното право в областта на координацията на системите за социално осигуряване и международните договори в тази сфера, дейността е организирана както следва:

- Преценката на права на парични обезщетения за безработица, болест, майчинство и помощите при смърт се извършва от териториалните поделения на НОИ;

- Кореспонденцията с чуждестранните осигурителни служби по въпроси, свързани с паричните обезщетения за безработица, болест, майчинство и помощите при смърт; издаването и изискването на структурирани електронни документи (СЕД) и преносими документи (ПД) в тази област се извършва в ЦУ от дирекция „Европейски регламенти и международни договори“;
- Преценката на пенсионни права и кореспонденцията с чуждестранните осигурителни служби за лицата с постоянен и настоящ адрес в Република България се извършва от съответното териториално поделение на НОИ, а за лицата с постоянно пребиваване в друга държава-членка на ЕС/ЕИП или държава, с която се прилага международен договор в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност от дирекция „Европейски регламенти и международни договори“ в централно управление на НОИ.

Дейността по прилагане на европейските регламенти и двустранните договори в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност, по които Република България е страна, през 2022 г. може да бъде обобщена в следните направления:

1. Краткосрочни обезщетения по европейски регламенти и международни договори

Информацията относно изготвените документи в изпълнение на дейностите по обработване на структурирани електронни документи и преносими документи, писма до лица, осигурителни служби в други държави и ТП на НОИ, отговори на запитвания и становища за четиригодишен период е посочена в таблицата, като следва:

Таблица № 18 : Показатели, свързани с краткосрочните обезщетения по европейските регламенти и международните договори за периода 2019 – 2022 г.

Показатели	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Брой подписани документи по обработване на структурирани електронни документи и преносими документи, писма до лица, осигурителни служби в други държави и ТП на НОИ, отговори на запитвания и становища	20 299	25 788	14 465	15 224
Брой изнесени към държави-членки от ЕС/ЕИП парични обезщетения за безработица, отпуснати по законодателството на Република България	46	38	22	17
Брой изнесени парични обезщетения за безработица от други държави-членки на ЕС/ЕИП в Република България	621	736	596	701
Брой лица, за които са изпратени искания за възстановяване размера на изплатените в Република България парични обезщетения за безработица, които по време на последната си заетост в ДЧ са пребивавали в Република България	15 432	17 922	14 322	10 114
Брой лица, за които са получени искания за възстановяване размера на изплатените в друга ДЧ парични обезщетения за безработица, които по време на последната си заетост в Република България са пребивавали в другата ДЧ	16	17	33	18
Брой издадени формуляри РБ/РМ 101, във връзка с прилагане разпоредбите за приложимото законодателство на Договора между Република България и Република Северна Македония за социално осигуряване	23	28	40	17

2. Пенсионно осигуряване по европейски регламенти и международни договори

Във връзка с отпускането, изменянето, спирането, прекратяването, възобновяването и изплащането на пенсии по регламенти на Европейския съюз и международни договори в областта на социалното осигуряване на лица, които пребивават в чужбина, за периода 2019 – 2022 г. в следващата таблица са посочени реализираните резултати от извършените дейности:

Таблица № 19 : Показатели, свързани с отпускане на пенсии по европейски регламенти и международни договори за периода 2019 – 2022 г.

Показатели	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Брой изготвени разпореждания за пенсии и добавки	3 361	4 156	3 511	4 031
Брой изготвени формуляри по европейски регламенти и двустранни договори	6 603	6 311	3 583	2 965
Брой изпратени писма	24 032	20 249	14 392	14 712
Брой лица, за които са прехвърлени суми към институции на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ, съответстващи на актюерския еквивалент на придобити в България пенсионни права	13	20	7	0
Брой лица, за които са изготвени справки за предварителен размер на актюерския еквивалент на пенсионните им права във връзка с прехвърляне на пенсионни права към институции на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ	20	38	13	13

Информация за броя на пенсионерите, на които НОИ изплаща пенсии по европейски регламенти и международни договори, е представена в следващата таблица:

Таблица № 20 : Брой пенсионери, на които НОИ изплаща пенсии по европейски регламенти и международни договори за периода 2019 – 2022 г. (към 31 декември на съответната година)

Брой пенсионери	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Брой пенсионери, живеещи постоянно в чужбина и получаващи български пенсии, изплащани от НОИ, в т.ч.:	27 962	27 805	27 461	27 433
Пенсионери, пребиваващи в държавите – членки на ЕС и в държавите, с които се прилагат двустранни международни договори в областта на социалната сигурност	13 173	13 729	14 158	14 841
Пенсионери живеещи в Република Турция и получаващи пенсии по Споразумението с Република Турция	14 789	14 076	13 303	12 592
Брой пенсионери, получаващи чужди пенсии в България, изплащани с посредничеството на НОИ, в т.ч.:	13 173	13 729	14 158	14 841
Пенсионери, получаващи пенсия от Германия	2 710	*	–	–
Пенсионери, получаващи пенсия от Руската федерация	5 460	5 449	5 465	5 469
Пенсионери, получаващи пенсия от Украйна	963	993	1 037	1 026
Пенсионери, получаващи пенсия от Република Молдова	128	132	148	134

Забележка: * От 01.07.2020 г. пенсиите от Германия не се изплащат чрез посредничеството на НОИ.

3. Методическа дейност, процесуално представителство и контрол

Във връзка с осъществяването на методическата дейност по прилагането на регламентите на Европейския съюз и международните договори в областта на социалното осигуряване през 2022 г. са обработени 3 624 документа. На ТП на НОИ са предоставени 12 указателни писма и информация, постъпили от чужди компетентни институции.

Изготвени са 127 становища по конкретни казуси и по принципни въпроси, и са предоставени 183 отговора на запитвания, постъпили по електронната поща.

Извършен е контрол на 60 конкретни досиета от ТП на НОИ, чрез изискване на информация и преценка относно правилността и законосъобразността на предприетите действия от длъжностните лица.

На българския СОЛВИТ център е предоставена информация по 101 случая във връзка с прилагане на европейските регламенти в областта на социалната сигурност относно пенсиите и краткосрочните обезщетения.

За периода 2019 – 2022 г. са изготвени 216 проекта на решения на управителя на НОИ, разпределени както следва:

Таблица № 21 : Изготвени проекти на решения на управителя на НОИ за периода 2019 – 2022 г.

Изготвени проекти на решения на управителя на НОИ	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Общ брой решения, в т.ч.:	55	37	45	79
Решения, с които е отхвърлена жалбата като неоснователна	53	25	34	73
Решения, с които частично е уважена жалбата	0	1	2	2
Решения, с които е отменено издаденото разпореждане	1	8	7	1
Решения, с които е прекратено производството по обжалване и жалбата е оставена без разглеждане, поради пропуснат срок	1	3	2	3

Информация за осъщественото процесуално представителство по дела и спорове, касаещи въпроси във връзка с европейски регламенти и международни договори е представена в таблицата, както следва:

Таблица № 22 : Процесуално представителство за периода 2019 – 2022 г.

Процесуално представителство	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Общ брой дела	20	25	18	21
1. Приключили дела, в т. ч.:	9	18	13	12
○ Решени в полза на НОИ	6	9	7	4
○ Прекратено производство по жалбата на лице	–	3	2	4
○ Отменени решения на управителя на НОИ	3	6	4	4
2. Неприключени производства, в т. ч.:	11	7	5	9
○ В Административен съд София-град	8	5	4	7
○ Във Върховен административен съд	3	2	1	2

IV. ЕЛЕКТРОНЕН ОБМЕН, ДИГИТАЛИЗАЦИЯ И АРХИВИ

Основните насоки на дейността са: разработването и методологията, организирането и осъществяването на контрол във връзка със създаване и функциониране на осигурителния архив на НОИ и електронен обмен на данни чрез системата за електронен обмен на данни за социална сигурност (EESSI) между България и държавите-членки на Европейския съюз, чрез ефективни технологични решения.

Дейността на осигурителния архив е регламентирана с разпоредба в Кодекса за социално осигуряване, съгласно която при прекратяване на дейността на осигурителите, които нямат правоприменик, разплащателните ведомости се предават в съответното териториално поделение на НОИ, освен ако в закон не е определен друг ред за съхраняването им. В Централно управление е обособено звено, което осъществява методическо ръководство, координация и контрол за изпълнение на дейността по приемане, съхраняване и използване на ведомостите за заплати и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприменик. Приемът на документи се извършва от териториалните поделения на НОИ, съхраняват се в обособени архивохранилища, а електронната им обработка се извършва от Центрове за електронна обработка. Основната цел на осигурителния архив е издаване на удостоверения за осигурителен стаж и/или осигурителен доход при ползване на пенсионни права и обезщетения, както и служебни бележки за доход във връзка с данъчно облагане по Закона за

данъците върху доходите на физическите лица. За подобряване качеството на предлаганата услуга, НОИ изгражда електронен осигурителен архив, данните от който се използват за изчисляване и отпускане на пенсиите и паричните обезщетения.

След като българските компетентни институции успешно стартираха обмен на социалноосигурителна информация по електронен път през защитената среда EESSI значително нарасна обема на обменяната информация между България и държавите-членки на ЕС. За гарантиране на непрекъсваемостта и качеството на предоставяните услуги се изгражда национална система, която да се използва от четирите държавни администрации, участници в обмена НОИ, НАП, НЗОК и АСП. Националният осигурителен институт е водещата институция при изграждането на напълно интегрирано със съществуващите национални системи, собствено за България, софтуерно решение за електронен обмен, което ще разшири възможностите за автоматизация на процесите по обмена.

През 2022 г. дейността може да бъде систематизирана в следните направления:

1. Методология на осигурителния архив

През годината е изготвен проект на Инструкция за изменение и допълнение на Инструкция № 5/2005 г. за приемане и съхраняване на ведомости за заплати и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприменик. Промените влизат в сила от 03.01.2023 г. В съответствие с проекта на инструкцията и утвърдената от управителя на НОИ процедура, беше направена промяна в съдържанието на образеца на заявление за прекратяване на дейността на осигурителя.

По отношение на административното обслужване на клиентите и предоставяните услуги по дейността на осигурителния архив, в изпълнение задълженията на отговорните лица по вписвания в Административния регистър бяха изпълнени задачи в няколко направления:

- Във връзка с изпълнение на задължителни предписания, относно спазване изискванията на Закона за електронното управление и подзаконовите нормативни актове за прилагането му, са извършени промени в образци на формуляри, свързани с дейността по приемане, съхраняване и използване на ведомости за заплати и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприменик. На сайта на НОИ своевременно беше публикуван утвърден със заповед на управителя формуляр на образец;
- Във връзка с промените в Инструкция № 5/2005 г. беше извършен преглед и съответните актуални вписвания по административните услуги;
- Разработена и предоставена информация по повод изготвяне на годишен доклад за удовлетвореността на потребителите;
- Изготвена е обобщена информация за административното обслужване във функционално направление осигурителен архив за годишния доклад за състоянието на държавната администрация.

Относно дейността, свързана с унищожаване на документи с изтекъл срок на съхранение беше извършен преглед и бяха подбрани подлежащите на унищожаване документи и се изготви съответният приемо-предавателен протокол.

През 2022 г. бяха подготвени, чрез селектиране в базата данни (формален Регистър), осигурителни картони на лица, осигурявани към Съвета за взаимно осигуряване на членовете на трудово-производителните кооперации (СВОЧ на ТПК), с изтекъл 50-годишен срок за съхранение, които са извадени от архива и подлежат на унищожаване през 2023 г.

Провежда се регулярна отчетност на дейността, отнасяща се до инвентаризация на наличните дела на прекратени осигурители (ведомости за заплати и трудовоправни документи), които се съхраняват в осигурителния архив при ТП на НОИ към 31.12.2022 г.

Във връзка с ежегодния контрол на цифровата информация по показатели за определяне на натовареността на заетите в основните структурни звена/дейности в ТП беше извършен контрол на цифровите данни по съответните показатели.

Извършен е преглед и актуализиране на Номенклатурата на делата със срокове на съхранение на делата в ЦУ на НОИ и преглед и актуализация на наименованията на Типовата номенклатура, в раздела за функционално направление осигурителен архив, като е изготвено становище, съобразно анализа на сроковете по различните видове документи.

Текущо се оказва методическа помощ на служителите от отделите/секторите по дейността на осигурителния архив към териториалните поделения и се извършва постоянен контрол на ежемесечните показатели на дейността, включително за спазване на законоустановения срок на издадените удостоверения за осигурителен стаж и доход. Изготвят се указания и становища по актуални теми и въпроси, свързани с дейността. Допълнена е процедурата по издаване на удостоверение обр. УП-13 за трудов и осигурителен стаж, необходимо да послужи в страна от Европейския съюз.

Изготвяни са отговори на постъпващи запитвания от осигурени лица. Оказва се необходимото съдействие на лицата по снабдяване с документи за осигурителен стаж/доход, като след справка в Търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел, им се предоставя информация относно статуса на фирмите, адрес и седалище. На сайта на НОИ е публикувана информация за възможните начини осигурените лица да се снабдят с документи за осигурителен стаж и доход.

Издадени са в законоустановения срок заявените удостоверения за направени осигурителни вноски и зачетен осигурителен стаж на лица, които са се осигурявали към СВОЧ на ТПК.

2. Осигурителен архив в ТП на НОИ

През 2022 г. в териториалните поделения на НОИ е приета документация на 2 831 прекратени осигурители с 27 807 дела и 2 897 831 листове.

Таблица № 23 : Приета документация на осигурители, дела и листове по ТП на НОИ през 2022 г.

ТП на НОИ	Осигурители (брой)	Дела (брой)	Листове (брой)
1. Благоевград	81	343	15 049
2. Бургас	245	1440	108 158
3. Варна	175	531	37 936
4. Велико Търново	71	1414	223 675
5. Видин	31	84	3 864
6. Враца	88	1523	134 817
7. Габрово	45	572	67 819
8. Добрич	69	787	51 796
9. Кърджали	25	82	6 685
10. Кюстендил	50	1401	117 083
11. Ловеч	49	276	18 946
12. Монтана	47	227	27 399
13. Пазарджик	78	931	91 592
14. Перник	49	1640	112 401
15. Плевен	72	731	68 660
16. Пловдив	244	2161	163 058

17. Разград	35	110	7 491
18. Русе	72	651	84 252
19. Силистра	45	297	18 437
20. Сливен	67	263	19 993
21. Смолян	89	410	35 737
22. София-град	721	9402	1 212 584
23. София-област	41	354	23 322
24. Стара Загора	125	461	49 431
25. Търговище	44	123	8 257
26. Хасково	83	559	75 316
27. Шумен	64	879	108 190
28. Ямбол	30	165	6 569
ОБЩО:	2 835	27 817	2 898 517

В разпределението по териториални поделения на приетата документация с най-голям брой приети осигурители са ТП на НОИ: София-град със 721 бр. (25,4% от общия брой), Бургас с 245 бр. и Пловдив с 244 бр. С най-голям брой приети дела е ТП на НОИ София-град с 9 402 дела (33,8% от общия брой), съдържащи 1 212 584 листове (41,8% от общия брой).

Приемът на документи на прекратени осигурители без правопримемник е един постоянен, регулярен процес, като за периода 2019 – 2022 г. в осигурителния архив на НОИ е приета документацията на 11 131 осигурители със 115 479 дела и 12 191 729 листове.

Таблица № 24 : Общ брой приета документация на осигурители, дела и листове през периода 2019 – 2022 г.

Показатели	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	ОБЩО
Брой осигурители	2 769	2 711	2 816	2 835	11 131
Брой дела	31 239	26 905	29 518	27 817	115 479
Брой листове	3 537 517	2 515 858	3 239 837	2 898 517	12 191 729

През 2022 г. документите, иззети по нареждане на ръководителя на ТП на НОИ въз основа на мотивирано предложение на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигурителния архив в териториалното поделение, при определени в Инструкция № 5 (чл. 6) обстоятелства, са на 190 осигурители с 8 950 дела, което е с 1 057 бр. повече от иззетите дела през 2021 г. (7 893). Разпределението по ТП показва, че с най-голям брой иззета документация са поделенията в София-град (9 402), гр. Пловдив (2 161), гр. Перник (1 640), гр. Враца (1 513), гр. Бургас (1 440), и гр. В. Търново (1 414).

Приетите заявления-декларации при прекратяване на дейността на осигурителите, които нямат правопримемник (по чл. 5, ал. 10 от КСО) за 2022 г. са 7 083, което е с 224 по-малко в сравнение с 2021 г. (7 307). Издадените удостоверения (по чл. 5, ал. 10 от КСО) за 2022 г. са 6 878, което е със 112 по-малко от 2021 г. (6 990).

Общият брой заявления по чл. 32, ал. 1 от Инструкция № 5 за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход, постъпили от граждани и по служебен път са 33 187, а тези по чл. 32, ал. 7 от инструкцията са 33 665.

Основните показатели, които отразяват практическата дейност по използване на ведомостите за заплати и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правопримемник са брой издадени удостоверения за осигурителен стаж и доход, удостоверения за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред и уведомителни писма за отказ за издаване на документ.

Общият брой издадени удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход от осигурителния архив на НОИ за 2022 г. е 56 189, което е с 12 174 бр. по-малко спрямо 2021 г. (68 363 бр.). Разпределението на издадените удостоверения по видове и уведомителни писма за отказ през периода 2019 – 2022 г. е показано в следващата таблица.

Таблица № 25 : Брой издадени удостоверения по видове и писма за отказ за периода 2019 – 2022 г.

Удостоверение	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	ОБЩО
УП-13 (за трудов и осигурителен стаж) и УП-14 (за осигурителен стаж на земеделски стопанин-кооператор)	28 676	26 452	32 130	37 087	124 345
УП-15 (за осигурителен доход)	35 437	38 513	36 072	18 895	128 917
УП-17 и УП-17а (за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред) *	209	125	161	207	702
ОБЩО:	64 322	65 090	68 363	56 189	253 964
Удостоверения и заверени копия, издадени от документалния масив на НОИ	2 304	2 515	4 698	2 028	11 545
Уведомителни писма за отказ	27 635	25 080	24 741	31 326	108 782

Забележка: *Издават се в случаите, в които лицето не фигурира в приетите в ТП на НОИ разплащателни ведомости и трудовоправни документи (УП-17) и когато разплащателните ведомости и трудовоправни документи на определен осигурител не са приети в ТП на НОИ (УП-17а).

Контролът върху допуснатите просрочени заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход се осъществява от централно управление. Осъществяването на контрол върху сроковете за издаване на удостоверителните документи е предпоставка за своевременното и качествено предоставяне на административните услуги. Оказва се и методическа помощ на териториалните поделения по отношение на допуснатите просрочени заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Документите по чл. 30, ал. 1, дубликати на издадени документи по чл. 34, ал. 3 от Инструкция № 5, удостоверения и заверени копия на документи, издадени по данни от документалния масив през 2022 г. са 2 028, което е с 2 670 по-малко спрямо 2021 г. (4 698).

Броят на уведомителните писма за отказ за издаване на документи за осигурителен стаж и осигурителен доход през 2022 г. възлиза на 31 326 и е с 6 585 повече спрямо 2021 г. (24 741).

Постъпилите жалби от физически и юридически лица през 2022 г. са 125, при 119 през предходната година.

Подадените заявления чрез електронните административни услуги са, както следва:

- Издаване на удостоверение за трудов/осигурителен стаж и осигурителен доход от осигурителния архив на НОИ – 1 357 бр.;
- Издаване на удостоверение на прекратени осигурители, които нямат правоприменик – 670 бр.

3. Дигитализация и електронен осигурителен архив

В Националния осигурителен институт е създадена и се поддържа информационна система за разплащателните ведомости на прекратени осигурители без правоприменик, данните от която се използват за изчисляване и отпускане на пенсии и парични обезщетения. Отсъствието на регламент за опазване на разплащателната документация на осигурители за периода 1990 – 2005 г. създаваше пред заинтересованите лица трудности и често невъзможност да се снабдят с документи за осигурителен стаж и доход, а в контекста на предприетите реформи в областта на пенсионното осигуряване, възможността за доказване на осигурителен стаж придобива все по-сериозно социално значение.

Функционирането на електронен осигурителен архив съкращава технологичното време за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и/или доход, подобрява информираността и обслужването на гражданите при реализиране на осигурителните им права.

Дигитализацията е начин за оптимизиране на ресурсите, процесите и взаимодействието във всяка организация. Националният осигурителен институт постави началото на тази дейност чрез план за обединяване на архивите на прекратени осигурители без правоприменик в няколко архивохранилища, разположени в основните региони на България и с перспектива за тяхната дигитализация.

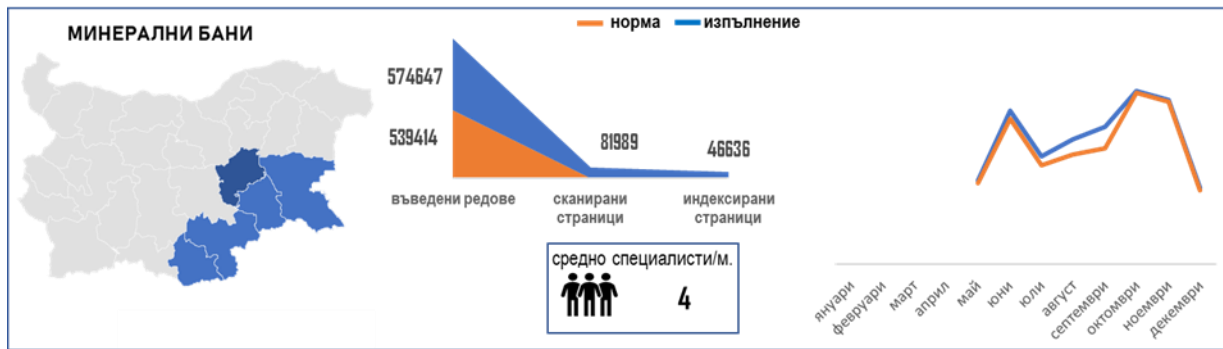
Неравномерното разпределение на центрове за електронна обработка между Северна България (Враца, Тетевен, Търговище, Силистра) и Южна България (Пловдив и отчасти Невестино) е причина за по-нисък дял на дигитализацията в района на Югоизточна България. Досега, електронната обработка на документите на ТП на НОИ – Бургас, Хасково, Сливен, Ямбол и Кърджали се осъществяваше в Регионален архивен център – Пловдив в рамките на утвърдени за целта графици.

През м. май 2022 г. НОИ откри **нов Център за електронна обработка (ЦЕО) в с. Минерални бани** ТП на НОИ – Хасково, с което се реализира намерението за изграждане и функциониране на дигитални центрове, обхващащи цялата страна. Новият център вече осигурява условия за електронно архивиране на ведомости за заплати от региона на Югоизточна България.

Основен етап от подготовката за въвеждането на центъра в работен режим беше обучението на служителите, ангажирани с дейности по дигитализация на ведомости за заплати. В рамките на работни срещи, служителите от бъдещия ЦЕО посетиха Регионалните архиви към ТП на НОИ – Пловдив и ТП на НОИ – Търговище. Основен фокус на посещенията беше практическото запознаване с функциите на модулите за електронно архивиране (сканиращ, индексирал и контролен), както и с технологията на работните процеси. Екип на ТП на НОИ – Търговище посети новооткрития ЦЕО и съдейства за оптимизиране на организацията и правилно стартиране на работните процеси.

Ключов момент беше въвеждането на тестов режим на работа с информационната система. Този подход вече е прилаган при откриване на централите за дигитализация и има дългосрочен положителен ефект. Целта беше придобиване на опит чрез сканиране на различни по формат и качество на хартиения носител ведомости, както и чрез индексирание на данни в зависимост от спецификата на разплащателната документация в региона. Етапът на подготовка на служителите за работа е съществено условие за минимизиране на грешките в по-късен етап.

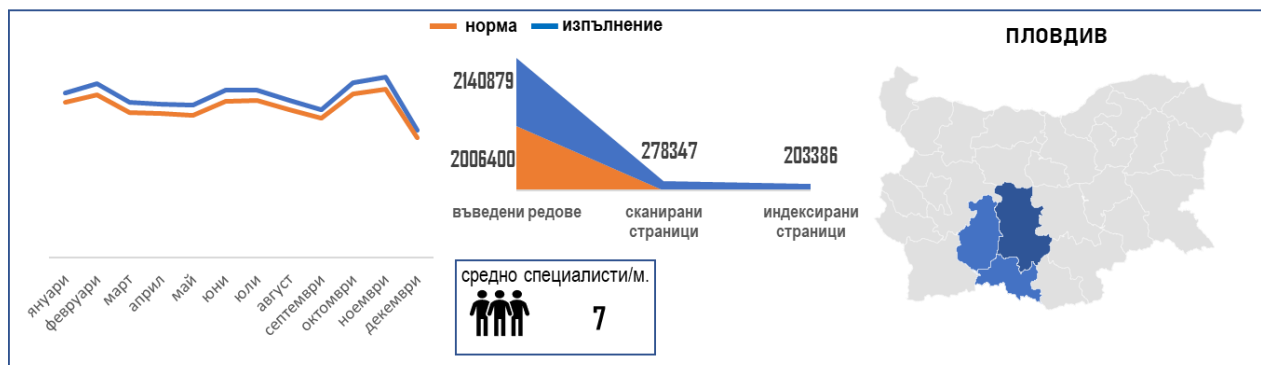
Моделът на работа при нормиран труд е утвърден във всички ЦЕО. В конкретния случай се въвеждат и актуализират нормативите за индексирание на данни поетапно – първоначално определените нормативи са валидни за срок от три месеца, след което се завишават, а в третата фаза, която е съобразена с темповете на работа, ще започне изпълнение на нормативи, относими към останалите ЦЕО. Тази мярка осигурява технологично време за постигане на баланс между параметрите за количество и качество на работата.

Център за електронна обработка – Пловдив

Регионалният архивен център в Пловдив осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документация на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Пловдив, Пазарджик и Смолян. Той е първият център реализирал концепцията за концентриране на документацията на няколко ТП на НОИ на регионален принцип.

И през 2022 г. ЦЕО – Пловдив постига 100% изпълнение на утвърдения индивидуален норматив за индексиране на данни (1 200 въведени редове). Традиционно, количествените параметри отчитат балансирано протичане на процесите и много добра организационна практика.

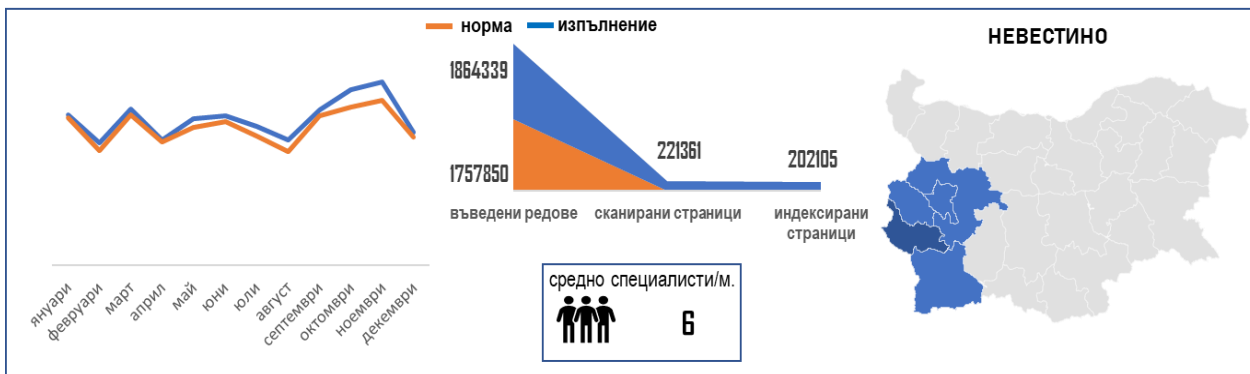
Спрямо предходната година се отчита устойчива тенденция на ръст по показателя брой индексирани редове: през 2021 г. броят им е 2 084 387, а през 2022 г. нараства на 2 140 879.

Център за електронна обработка – Невестино

Регионалният архивен център в с. Невестино осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документация на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите София-град, София-област, Благоевград, Перник и Кюстендил. В него е разположен комплекс от архивни халета и по мащабите си, това архивохранилище няма аналог в системата на НОИ.

В процеса на дигитализация се спазва принципа за равномерно разпределение на осигурителите от посочените пет териториални поделения, за да се осигури и относително равен дял на данните в електронен формат.

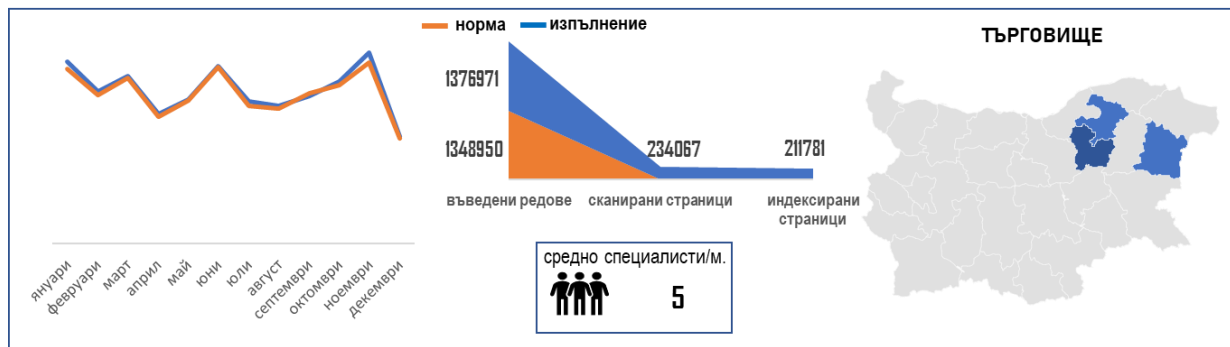

Отчетените количествени параметри също показват 100% изпълнение на утвърдените нормативи за индексирани, като през 2022 г. са индексирани 1 864 339 редове (при 1 547 455 през 2021 г.).

Център за електронна обработка – Търговище

Регионалният архивен център в Търговище осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документацията на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Варна, Разград и Търговище и има ключова роля за електронната обработка на осигурители от областите Бургас, Шумен и Русе, които участват в графици за електронно архивиране.

Количествените параметри на дейността в ЦЕО – Търговище показват 100% изпълнение на утвърдените нормативи и този баланс е поддържан в условията на успешно изпълнен график за електронно архивиране. Броят на индексирани редове се запазва на нивото на предходната година като през 2022 г. е 1 376 971 (при 1 495 205 през 2021 г.).

През 2022 г. ЦЕО – Търговище изпълни график за електронна обработка, като за ТП на НОИ – Русе и ТП на НОИ – Шумен бяха осигурени по 41 работни дни за електронно архивиране на документацията, а количественото изражение на процесите сканиране и индексирани беше обвързано изцяло с индивидуалната норма, щатната численост на специалистите в ЦЕО и тяхната заетост през съответния период.

Център за електронна обработка – Тетевен

Регионалният архивен център в Тетевен осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документацията на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Плевен, Велико Търново, Габрово и Ловеч. Процесът по дигитализация стартира през 2011 г., успоредно с въвеждането на нова система от модули за сканиране, индексирани и контрол. Постепенно беше възприет модел за равномерност в обработката на осигурители от предаващите документация ТП на НОИ.

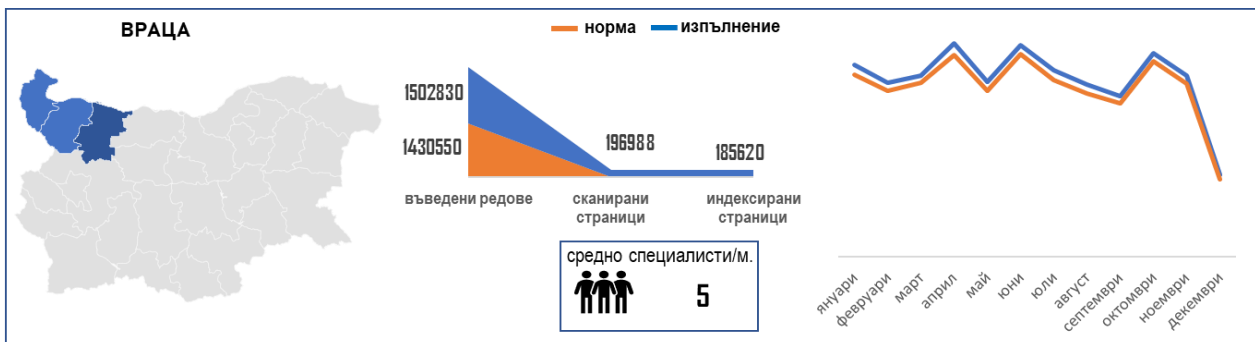

Количествените параметри на дейността показват 100% изпълнение на утвърдените нормативи. Броят на индексирани редове се запазва на нивото на предходната година, като през 2022 г. е 1 255 012, при 1 251 415 през 2021 г.

Център за електронна обработка – Враца

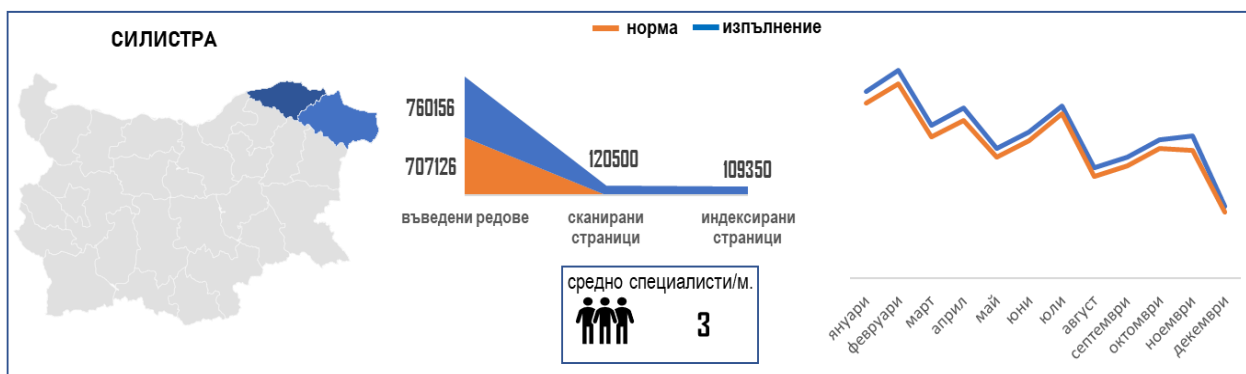
Регионалният архивен център във Враца осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документация на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Монтана, Видин и Враца. Центърът за електронна обработка функционира от 2013 г. и осигурява електронната обработка за Северозападна България.

Количествените параметри на дейността в ЦЕО Враца показват 100% изпълнение на утвърдените нормативи за индексирани, което е индикация и за добро приоритизиране на осигурителите, обект на дигитализация. Броят на индексирани страници бележи незначителен спад от 1 625 566 редове през 2021 г. на 1 502 830 през 2022 г., като отклонението е в рамките на допустимото в условията на нормиран труд.

Център за електронна обработка – Силистра

Регионалният архивен център в Силистра осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документация на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Добрич и Силистра.

Количествените параметри на дейността в ЦЕО Силистра са изпълнени на 100% съгласно утвърдените нормативи, а при броя на индексирани редове се отчита спад от 993 553 през 2021 г. на 760 156 през 2022 г. поради намалена численост на персонала.

Разглеждайки данните в сравнителен план, ако броят на въведените редове е показател за измерване производителността на отделните специалисти и на централите, то броят на индексирани страници показва обема на преминалите електронна обработка документи. Общият брой индексирани страници, генериран от електронния архив във всички центрове през 2022 г. възлиза на 1 055 257 страници при 2 090 293 през 2021 г.

За периода 2019 – 2022 г. работните процеси протичат балансирано и ефективно, като от данните по показателя брой електронно обработените страници се очертава трайна тенденция към намаляване на средния брой индексатори.

4. Методология на електронния обмен

Методологията на електронния обмен организира, координира и методически ръководи дейностите свързани със системата за електронен обмен на данни за социалната сигурност EESSI, в изпълнение на задълженията на НОИ като компетентна институция по прилагането на регламентите на Европейския съюз в областта на социалното осигуряване.

Основните дейности през годината са насочени към четири направления: 1) Проект BG05SFOP001-1.024 „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“; 2) Бюра за обслужване на институционално ниво едно и две; 3) Поддръжка и развитие на националното приложение и 4) Споразумение за обявяване на съвместни обществени поръчки – Joint Procurement Agreement (JPA).

В бюрата за обслужване по EESSI са постъпили над 390 запитвания и искания за оказване на съдействие. Голяма част от тях попадат в обхвата на дейността на Бюрото за обслужване на институционално ниво 2, като повечето са свързани с комуникация с европейски партньорски институции.

Изготвени са отговори и становища по запитвания от потребители на Националното приложение за EESSI на НОИ, в съответствие със сроковете за реакция на Бюрата.

За проследяване и гарантиране на стабилността на националното приложение са извършени 126 теста на бизнес случаи с чужди компетентни институции в предпродукционна среда. Откритите проблеми са отстранени своевременно.

Създадени са сигурни партньорски отношения с няколко държави като Ирландия, Румъния и Полша, на които може да се разчита при необходимост от провеждане на тестове. Извършена е координация с чужди компетентни институции по отношение на изпратени структурирани електронни документи.

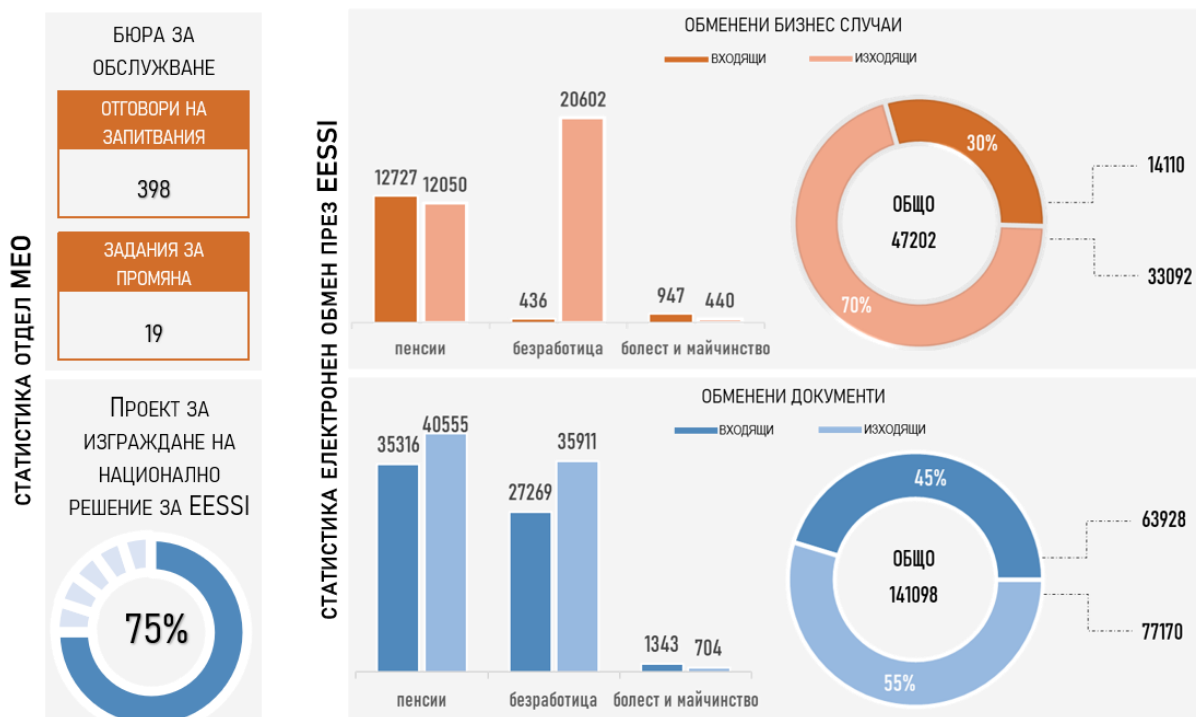
Във връзка с поддръжката на националното приложение и подадени сигнали за проблеми, са извършени проверки за констатиране на нередностите и проследяване на процеса до отстраняването им. Извършван е постоянен мониторинг на процеса по обмен на информация, а в случай на констатирани потенциални пропуски или проблеми, се осъществява

контакт със съответния служител в ТП на НОИ/дирекция „ЕРМД“. Тази практика, освен че гарантира качествено осъществяване на обмена, създава удобство и подпомага потребителите на приложението. Проведени са и превантивни проверки на ключови компоненти на системата, като по този начин успешно са предотвратени възможни прекъсвания на бизнес процесите.

Във връзка с работата на Националното приложение за EESSI на НОИ, след извършени консултации и анализи, са изготвени задания за функционални изменения, които да облекчат работата на служителите. За гарантиране на качеството на изпълнението на промените са проведени щателни тестове на подготвените нови или подобрени функционалности, а констатираните нередности са предоставени на Изпълнителя.

Осъществена е цялостната координация по проект „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“. Предприети са всички мерки за качествено му изпълнение съобразно законовите срокове. Прегледани са всички версии на подготвяните технически спецификации, като по тях са давани коментари, предлагани са корекции и са направени предложения за подобряване на съдържанието. Тези усилия доведоха и до единодушно приемане на документа от четирите партньорски институции.

Проведена е среща с представители на Изпълнителя по проекта и са предоставени насоки във връзка с нормативното обезпечаване на национален координационен център и единната точка за достъп, като част от дейност 3 от договора.

Във връзка със Споразумението за обявяване на съвместни обществени поръчки (Joint Procurement Agreement – JPA) са проведени вътрешноведомствени и национални срещи. Обсъдени са всички възможности за осигуряване на поддръжка на RINA и се взе решение за присъединяване на четирите държавни институции към централизирания сценарий. За представител на България в JPA е избран НОИ, като тази функция се изпълнява от дирекция „Електронен обмен, дигитализация и архиви“.

V. ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ

На 31 август 2022 г. на свое заседание Министерският съвет прие актуализирана Секторна стратегия за развитие на електронното управление в Националния осигурителен институт – „е-осигуряване“ 2018 – 2025 г. и Пътна карта за изпълнението ѝ. Стратегията е в съответствие със Стратегията за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г. и очертава технологичните приоритети на НОИ за реализирането му като функционираща е-осигурителна институция в края на посочения период. Тя определя модела, водещите принципи при изпълнение на поставените цели, конкретните мерки за постигането им и очакваните резултати и е в съответствие с:

- актуалните европейски принципи за електронно управление, залегнали в приети и разработвани стратегически документи;
- политиките и утвърдените документи за развитието на електронно управление на национално ниво;
- правилата за координация на системите за социална сигурност в Европейския съюз;
- действащата нормативна уредба в областта на електронното управление и мрежовата и информационна сигурност.

Националният осигурителен институт поддържа надеждна информационна система, която обезпечава всички функции по управлението и провеждането на държавното обществено осигуряване. Дейностите, свързани с пълното информационно-технологично и комуникационно обезпечаване на процесите в института през изтеклата година, могат да се обобщят в следните области:

1. Функционални модули на ИС на НОИ

Информационната система на института е изградена от специализирани функционални модули според процесите, които обезпечава. Във връзка с измененията в нормативната уредба през годината всички промени в модулите на Информационната система на НОИ са своевременно реализирани. Основните дейности през 2022 г., насочени към развитието и усъвършенстването на отделните модули на информационната система и осигуряването на специализирана системна и програмна поддръжка на регистрите на института, са следните:

1.1. Пенсии

Реализирани са в срок промени в модулите на Информационната система на НОИ, свързани с промените в нормативната уредба за 2022 г.

Разработени са процедури и са изпълнени дейности, както следва:

- За служебно преизчисляване на пенсиите за трудова дейност по реда на чл. 102, ал. 1, т. 1 от КСО от 01.04.2022 г.;
- За преизчисляване на пенсиите от 01.07.2022 г. на основание §7ж от ПЗР на КСО и ПМС № 147 от 01.07.2022 г.;
- За преизчисляване на трудовите пенсии от 01.10.2022 г. на основание §7з от ПЗР на КСО;
- За формиране и изплащане на допълнителна сума от разлики по §1, ал. 1 от ПЗР на Закона за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г., Закона за бюджета на ДОО за 2021 г. и Закона за бюджета на НЗОК за 2021 г., влияещи върху прилагането на осигурителното законодателство;
- За изплащане на т. нар. „Ковид добавка“ към пенсиите на всички пенсионери в размер на 60 лв. за месеците от януари до юни;
- За изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите в размер на 75 лв. за завършен ваксинационен курс.

Актуализирана е технологията и програмното осигуряване за продължаване действието на експертните решения на ТЕЛК/ НЕЛК съгласно § 20а от ПЗР на Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., и за преодоляване на последиците.

Преизчислени са добавките по ЗПГРРЛ от 01.01.2022 г.

Обогатена е справочната част на програмните модули от НСОИП и Локална база данни „Пенсии“.

Извършени са необходимите промени относно извличане и обработка на статистически данни от информационните системи, съгласно промените в законодателството.

Продължи поддържането в актуално състояние на „Регистър на рисковите осигурители“ и изготвянето на справки, списъци и извадки, свързани с рискови осигурители по различни рискови критерии.

Актуализиран е модулът за изготвяне и печат на разпореждания и уведомителни писма в ТП на НОИ.

Подготвена е необходимата информация и са изготвени уведомления за лицата, навършващи възрастта за придобиване право на пенсия за ОСВ при условията на чл. 68, ал. 1-2 от КСО. Осигурено е програмно съответствие между адресите на лицата в НБД „Население“ на ГД ГРАО и предоставения от „Български пощи“ ЕАД списък с пощенските кодове на пътните артерии в големите градове. Отпечатани, пликовани и изпратени са 92 812 уведомителни писма.

Таблица № 26 : Брой обработени и подготвени разпореждания през 2022 г.

Вид на разпореждането	Брой
Отпускане/изменение на пенсии/добавки	374 686
Преосвидетелстване на лица, получаващи пенсия за инвалидност	81 916
Прекратяване на пенсии	117 997
Преизчисление на пенсии от 01.04.2022 г. на основание чл. 102, ал. 1, т. 1 от КСО с придобит осигурителен стаж след пенсионирането	303 258
Преизчисление на пенсии на основание чл. 102, ал. 1, т. 2 от КСО с придобит осигурителен стаж и доход след пенсионирането	74 890
Преизчисление на добавки по чл. 9 от ЗПГРРЛ от 01.01.2022 г.	6 452
Преизчисление на пенсии на основание § 7ж от ПЗР на КСО от 01.07.2022 г.	2 009 155
Преизчисление на пенсии на основание § 7з от ПЗР на КСО от 01.10.2022 г.	1 855 521
Отпускане на добавки за чужда помощ	7 705
Определяне на нов размер на социалните пенсии за инвалидност от 01.04.2022 г.	49 940

1.2. Парични обезщетения и помощи от ДОО и Електронен регистър на болничните листове и решенията по обжалването им (ЕРБЛРО)

Програмните модули на системата са актуализирани съобразно нормативните промени за 2022 г.

Модулите за въвеждане, проверка на данни от осигурителите и вземане на решения са обогатени с нови функционалности.

Генерирани са 3 672 883 декларации за Регистъра на осигурените лица (РОЛ) с дохода, от който е изчислено обезщетението.

1.3. Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни с осигурителите и самоосигуряващите се лица за изплащане на паричните обезщетения от ДОО (ИСЕОДД)

Модулите за преглед и вземане на решения след централна обработка, както и модулът за изплащане са разширени с оглед промените в ИСЕОДД.

Средният срок за изплащане на паричните обезщетения през 2022 г. се запази на 5 дни. През 2022 г. по електронен път са приети над 3 800 000 бр. документи.

1.4. Регистър на длъжниците

Системата е актуализирана съобразно изисканите промени от функционалните дирекции в института.

1.5. Парични обезщетения за безработица

Реализирани са в срок промените в програмния продукт ПОБ, свързани с промените в нормативната уредба за 2022 г.

Извършени са промени в програмното осигуряване, което разширява обхвата на проверките при определяне на правото и размера на ПОБ, свързани с определяне на осигурителния стаж на лицата.

Генерирани са 784 797 декларации за РОЛ с данни за периода, за който е получено ПОБ и който се зачита за осигурителен стаж.

1.6. Профилактика и рехабилитация

Системата се поддържа в актуално състояние спрямо Наредба № 1 от 13.02.2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация.

Данните от изпълнителите на дейността по профилактика и рехабилитация се изпращат по електронен път посредством Системата за сигурно електронно връчване.

1.7. Трудови злополуки и професионални болести

Системите се поддържат в актуално състояние съобразно изискванията на КСО, ЕВРОСТАТ, МОТ.

1.8. Електронен осигурителен архив

Системата се поддържа в актуално състояние, като част от работещите модули са в процес на преработване.

Извършени бяха тестове за централизация на модулите от ТП и ЦЕО, които бяха успешни и предстои организиране на работата по същинската централизация.

2. Автоматизирана информационна система (АИС) на НОИ

През 2022 г. АИС на НОИ Архимед е обновена до версия 2021, което бе необходимата предпоставка за преминаването към електронен документооборот в системата на НОИ от 01.01.2023 г. За изпълнението на тази цел беше създадена организация по упълномощаването и придобиването на необходимите електронни подписи за длъжностните лица, подписващи документи.

След внедряването на нов интернет сайт на НОИ порталът за заявяване на електронни административни услуги на АИС на НОИ Архимед е с уеднаквена визия и е приведен в съответствие с изискванията за институционална идентичност и достъпност на сайтовете на администрациите.

3. Предоставяне и обмен на информация по сключени споразумения и договори с организации, ведомства и потребители, като и електронен обмен със страните – членки на Европейския съюз, и по други международни договори

Националният осигурителен институт предоставя информация на договорни партньори чрез уеб-услуги от информационната система на института, съгласно Правилата за реда и условията за сключване на договори за предоставяне на информация и на информационни продукти за обработване на информация и за дейности по социално осигуряване, както следва:

- по общо 100 сключени договора с банки и финансови институции, за които е настроен достъпът им съгласно установения технологичен ред;
- по общо 5 сключени договора с различни организации, месечно се предоставя информация на технически носител.

На база нови и анексирани договори е разширено предоставянето на информация на финансови институции, съдебни инстанции и други ползватели на ИС на НОИ, като през 2022 г. са сключени:

- три анекса към договори с „Уникредит Булбанк“ АД, „Алианц Банк България“ АД и „Юробанк България“ АД, относно приети от банките заявления по чл. 67, ал. 1 от НПОС;
- един договор с „ТоталКей“ ООД, относно осигуряване на видео-жестов превод онлайн;
- едно споразумение между НОИ и МТСП във връзка с обмен на данни за лица, взели участие в процедура BG05M9OP001-2.086 „Професионална интеграция на младежи от резидентни услуги“.

През 2022 г. на основание сключени споразумения за обмен на информация е осъществявано сътрудничество между НОИ и различни организации и ведомства в следните направления:

- Поддържане на електронния обмен на информация с НАП за актуалност на основните регистри с осигурителна информация;
- Подготовка и регулярно предоставяне на информация на НСИ;
- Поддържане на електронен обмен на информация за безработните лица между Агенцията по заетостта и НОИ;
- Поддържане на електронен обмен на информация с Дирекция „Миграция“ на МВР за нуждите на Регистъра на лицата с личен номер на чужденец;
- Електронен обмен на информация между доставчици на платежни услуги (ДПУ) и НОИ относно изплащане на пенсии и обезщетения;
- Изпращане на информация до търговските банки/ДПУ за починали пенсионери (УП-12);
- Поддържане на електронен обмен на информация за краткосрочните и дългосрочните плащания между НОИ и Агенцията за социално подпомагане и за дългосрочните плащания между НОИ и Агенцията за хората с увреждания;
- Електронен обмен на информация между „Български пощи“ ЕАД и НОИ относно изплащането на пенсии;
- Изготвена и предоставена е информация на ИА ГИТ във връзка с чл. 95, ал. 1, т. 5 от КСО;
- Разработени са процедури и е предоставена информация на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, свързана с изпълнение на услугата „Одит на нетните разходи от извършване на обществената услуга по изплащане на пенсии чрез пощенските станции през 2021 г.“;
- Изготвяни са ежемесечни справки за проверка на осигурителен статус по искане на МЗ във връзка с изпълнение на проект BG05M9OP001-1.015 „Специализация в здравеопазването“, осъществяван по ОП РЧР 2014 – 2020 г.

Във връзка с програмното и системното осигуряване, касаещо отпускането и изплащането на пенсии и обезщетения по международни договори или европейски регламенти за координация на системите за социална сигурност, са реализирани следните дейности:

- Поддържане на електронен обмен на информация между Пенсионния фонд на Руската федерация и НОИ, както и между германските осигурителни институции и НОИ на база на двустранно договорени технологии за обмен, без необходимост от размяна на документи чрез пощенски услуги;

- Разработени промени в модулите от НСОИП за обработка на пенсиите при придобити осигурителни периоди към институция на ЕС и/или международна организация;
- Разработени процедури за преценка на правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст, за инвалидност поради общо заболяване и наследствени пенсии и определяне на техния размер във връзка с влизането в сила на нови спогодби и споразумения;
- Периодично извършени плащания по споразумения с Република Турция, Руската федерация, ФР Германия, Украйна и Молдова;
- Изготвени са списъци на лица с последна заетост в друга държава членка със структурирана информация за подготовка на искания за възстановяване на изплатени парични обезщетения за безработица;
- Във връзка с осъществяване на електронния обмен на данни (EESSI) е извършвана поддръжка в актуално състояние на Точката за достъп (AP) и RINA (full stack) в едно с интегрираното с нея Национално приложение, както и поддръжка на хардуерна инфраструктура, обслужваща EESSI. Взето е участие в Service Desk 2 и е отговаряно на запитвания от чужбина по технически въпроси и проблеми, свързани с работата на EESSI.

През 2022 г. ежедневно са изготвяни справки по постъпили искания и са подготвяни отговори на поставени актуални въпроси и жалби, подадени на хартия, чрез електронните адреси на института, контактните форми на сайта, на изрично обявените телефони и електронни адреси за въпроси по информационното осигуряване, както и такива, като част от Контактния център на НОИ. В изпълнение на тази дейност са изготвени:

- Във връзка с изплащани пенсии, съгласно споразумение с Национално сдружение на общините в Република България – 589 бр. справки;
- Отговори и справки по писмени искания за изготвяне на информация – над 3 200 бр.;
- Отговори на входящи писма по електронна поща и контактни форми – над 1 700 бр.;
- Консултации по телефона – над 6 300 обаждания по справка от IVR.

4. Електронни услуги

Приоритет в работата на НОИ е развитието и разширяването обхвата на [предоставяните по електронен път административни и справочни услуги](#) за клиентите на института, с цел облекчаване обмена на информация и по-бързото и качествено обслужване. Успоредно с това се развива и поддържа достъпът по електронен път на служителите на НОИ до услуги и регистри на други администрации. През 2022 г. е осъществено следното:

- Координиране на съвместната работата между експерти от ДАЕУ и НОИ по предоставяните по електронен път административни и справочни услуги на НОИ чрез [Единния портал за достъп до електронни административни услуги \(ЕПДЕАУ\)](#) и системата Regix, поддържани от ДАЕУ, вкл. предоставяне на заявления за разработване в е-форми на административни услуги на НОИ (разработени са 4 нови услуги);
- Посредством интерфейс за автоматизирано подаване и обслужване на стандартизирани заявки за административни услуги по електронен път в междурегистровия обмен RegiX са направени 785 594 справки от 983 организации;
- Получени са 35 писма от ДАЕУ със заявки за достъп до регистрите на НОИ. Предоставен е достъп на всички постъпили заявки от агенцията след преценка за наличието на правно основание за получаване на исканата информация;
- Поддържа се предоставеният достъп на служители на НОИ през RegiX до различни справки;

- Продължава администрирането на достъпа на потребителите от НОИ до електронната услуга на НАП за предявяване на вземания на института за принудително събиране по реда на ДОПК;
- Актуализирана е електронната услуга „Генериране на динамични справки върху статистически данни“ във връзка с промените в размера на осигурителния доход, минималния и максималния размер на пенсиите;
- Актуализирана е електронната услуга „Прогнозна пенсия“ съгласно нормативните промени от 01.01.2022 г.;
- Издадени са 293 794 бр. ПИК (в т.ч. и заявени по електронен път чрез електронна услуга на НОИ (с облачен КЕП) или чрез ССЕВ на ДАЕУ) и 2 321 бр. ИКО за достъп до електронните услуги на сайта на института;
- В рубрика Е-услуги и справки на сайта на НОИ е публикуван актуален [Списък на административните услуги, предоставяни от НОИ](#) с активни връзки към описанията им в [Административния регистър](#) и към порталите за заявяване по електронен път;
- Уеднаквена е визията и са приведени в съответствие с изискванията за институционална идентичност и достъпност на сайтовете на администрациите достъпваните чрез сайта справочни услуги, разработка на НОИ.

Използваемостта на електронните услуги на сайта на НОИ през периода 2019 – 2022 г. е показана в *Приложение № 5* към настоящия отчет.

5. Защита на личните данни и сигурността на информацията

Актуализирани са процедури, правила и прилежащи образци на документи от внедрената в НОИ Система за управление сигурността на информацията (СУСИ).

Проведен е вътрешен и външен одит по СУСИ, завършил със сертифициране на НОИ по стандарт ISO 27 001.

6. Изграждане, развитие и управление на информационната и комуникационна инфраструктура и осигуряване на базова оперативна поддръжка

През 2022 г. продължи извършването на дейности по поддръжката и модернизацията на ИС на НОИ чрез използване на съвременни методи и технологии:

- Разработване, администриране и осъществяване на оперативна, системна и програмна поддръжка на изградените в института регистри и бази от данни;
- Изграждане и поддръжка функционирането на интернет и интранет инфраструктурата и официалната интернет страница на института;
- Планиране, проектиране и интегриране на нови разработки и промени/ разширения в програмни модули от ИС на НОИ, електронни услуги, технологични процедури и по обмена на данни с външни ведомства;
- Актуализиране на вътрешни правила, инструкции и споразумения за обмен на информация;
- Извършени са по план миграции на приложения към най-нови версии на средите, реструктурирани са сървърни системи и системи за управление на бази данни;
- Осигуряване на свързаност на ТП на НОИ и доставка на интернет за нуждите на ЦУ на НОИ;
- Осигурени поддръжка и развойна дейност по проект за изграждане на SD-WAN свързаност между всички ТП на НОИ и ЦУ;
- Осигурена непрекъсваемост на външните и вътрешни услуги, предоставяни от НОИ, чрез резервираност и гарантирана функционалност на инфраструктурата на информационните системи, националната мрежа, външните канали и публичния интернет.

VI. АНАЛИЗ, ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ

1. Бюджет на държавното обществено осигуряване

Кодексът за социално осигуряване нормативно регламентира задължението на Националния осигурителен институт по разработването на бюджета на ДОО, както и регулярното отчитане на неговото изпълнение.

1.1. Отчитане изпълнението на бюджета на ДОО за 2021 г.

В изпълнение на нормативно определените ангажименти на института, беше изготвен и представен пред Надзорния съвет на НОИ, Народното събрание и Сметната палата на Република България Годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2021 г., както следва:

- На 29 април 2022 г., в съответствие с изискванията на чл. 36, ал. 1, т. 2 от КСО, отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2021 г. бе утвърден от Надзорния съвет на НОИ;
- Утвърденият отчет бе представен на Сметната палата в 7-дневния срок, регламентиран в чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата, и бе изпратен на Народното събрание и Фискалния съвет.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2021 г. и състоянието на системите за финансово управление и контрол в рамките на процеса по подготовката му бяха обект на одит от страна на Сметната палата (одитен доклад № 0600100522). В резултат на извършения одит не са отправени препоръки. Одитът установи, че:

- Дейността в изследваните процеси е в съответствие с действащото законодателство във всички съществени аспекти;
- Спазен е нормативно определенният ред по съставяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2021 г. в Сметната палата и в Народното събрание;
- По структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2021 г. съответства на ЗБДОО за 2021 г. Посочените в отчета получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в ЗБДОО за 2021 г., са отчетени законосъобразно;
- Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни, което предпоставя предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период;
- Системата за финансовото управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2021 г. бе изготвен въз основа на консолидирания годишен финансов отчет, който също бе обект на одит от страна на Сметната палата. В одитния доклад (*одитен доклад № 0100203322, стр. 4*) Сметната палата изрази мнение, че: „...приложеният консолидиран годишен финансов отчет дава вярна и честна представа за консолидираното финансово състояние на Националния осигурителен институт към 31 декември 2021 г. и за неговите консолидирани финансови резултати от дейността и консолидираните му парични потоци за годината, в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор...“.

Одитните доклади относно одита на консолидирания финансов отчет за 2021 г. и одита на отчета на изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. са достъпни на интернет страницата на НОИ:

Начало > Бюджет и финанси > Открито управление > Одитни доклади
<https://nssi.bg/budjet-i-finansi/otkrito-upravlenie/oditni-dokladi/>

1.2. Отчитане и анализ на изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.

В изпълнение на изискванията на Закона за публичните финанси, НОИ полага необходимите усилия за осигуряване на достъпна информация и прозрачност за изпълнението на бюджета на фондовете, администрирани от института.

По силата на законова делегация, НОИ полага необходимите усилия за осигуряване на достъпна информация и прозрачност за изпълнението на бюджетите на социалноосигурителните фондове, администрирани от института.

В рубрика „Новини“ на раздел „Публичност“ ежесечно се публикува информация за касовото изпълнение на консолидирания бюджет на ДОО, УчПФ и ФГВРС.

Начало > Публичност > Новини
<https://www.noi.bg/publicnost/novini/>

Информацията за изпълнението на бюджета е придружена с тримесечна статистическа информация за ключови натурални, стойностни и финансови показатели. Статистическите отчети за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО могат да бъдат намерени в рубрика „Статистика“.

Начало > Публикации > Статистика > Бюджет
<https://nssi.bg/publikacii/statistika/budjet/>

1.3. Актуализация на Закона за бюджета на ДОО за 2022 г.

През 2022 г. страната ни се изправи пред сериозни икономически предизвикателства: значителен скок на цените на природния газ, електрическата енергия, горивата и цените на основните хранителни продукти. Това създаде затруднения за една уязвима група в обществото – възрастните хора, които разчитат преди всичко, а в голяма част от случаите – единствено, на дохода от пенсия. Във връзка с това, през годината Министерски съвет инициира промени в нормативната уредба, чрез които през бюджета на ДОО да бъде мобилизиран допълнителен ресурс за мерки за подкрепа на доходите на възрастните хора.

Със Закона за изменение на Закона за бюджета на ДОО за 2022 г., считано от 1 юли 2022 г., параметрите по бюджета на ДОО бяха изменени по следния начин:

- (1) Разходите за пенсии по бюджета на държавното обществено осигуряване бяха увеличени с 1 386 500,0 хил. лв. с оглед финансовото обезпечаване на осъществените на два етапа (от 1 юли 2022 г. и от 1 октомври 2022 г.) промени в параметрите на пенсионната политика;
- (2) Във връзка с извършените промени в разходите за пенсии получаваните трансфери по бюджета на държавното обществено осигуряване от централния бюджет бяха увеличени със същата сума (1 367 670,0 хил. лв. увеличение на трансфера за покриване на недостига от средства поради нарастване на разходите за пенсии за трудова дейност

и добавките към тях и 18 830,0 хил. лв. увеличение на трансферите от централния бюджет поради нарастване на разходите за пенсии, несвързани с трудова дейност и добавките към тях).

С 15 100,0 хил. лв. бяха увеличени и разходите за пенсии и добавки по бюджета на Учителския пенсионен фонд.

С параграф 31 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. се регламентира възможността Министерският съвет да одобри допълнителен трансфер по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г. в размер на до 5 500,0 хил. лв. по реда на чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси за увеличаване на разходите за персонал на Националния осигурителен институт.

1.4. Подготовка на бюджета на ДОО за 2023 г.

Подготовката на Закона за бюджета на ДОО за 2023 г., включващ консолидирания бюджет на ДОО и бюджетите на администрираните от НОИ социалноосигурителни фондове, в т.ч. процедури и срокове, протече в съответствие с Решение № 38 на МС от 27 януари 2022 г. за бюджетната процедура за 2023 г. и указанията на министъра на финансите.

Поради външни за НОИ обстоятелства, Законът за бюджета на ДОО за 2023 г. не бе приет до края на 2022 г.

2. Прилагане на актюерски техники и модели

2.1. Определяне на осигурителния доход за страната

На основание чл. 37, ал. 5, т. 8 от КСО, управителят на НОИ утвърждава месечен и средномесечен осигурителен доход за страната за всеки 12-месечен период. За изчисляване на дохода се прилага Методика за определяне на средномесечния осигурителен доход, утвърдена от Надзорния съвет на НОИ.

Средният осигурителен доход е важен показател за социалноосигурителната система, който като елемент в пенсионната формула, служи за определяне размерите на новите пенсии, а заедно с броя на осигурените лица и размера на осигурителните вноски, определя приходите в ДОО.

Информация за определените от управителя на НОИ месечни и средномесечни стойности на средния осигурителен доход може да бъде намерена на интернет страницата на НОИ.

Начало > Публикации > Информационни материали > За пенсионирането
<https://nssi.bg/publikacii/informacionni-materiali/za-pensioniraneto/>

През 2022 г. средномесечният размер на осигурителния доход за страната е 1 298,45 лв. Номиналното нарастване спрямо 2021 г. е 11,0%, а реалното е отрицателно (-1,8%). Допълнителна информация и анализ на състоянието и факторите, определящи динамиката на този показател, могат да бъдат намерени на интернет страницата на НОИ в раздел „Публикации“.

3. Статистически справочници и бюлетини

В качеството си на организация, в която функционират органи на статистиката съгласно Закона за статистиката, институтът има ангажимента да запознава обществеността с резултатите от провежданите статистически изследвания, било то чрез средствата за масово осведомяване, чрез собствената си интернет страница или по друг подходящ начин. В

изпълнение на това изискване, през 2022 г. бяха подготвени редица статистически справочници и бюлетини, представящи информация за всички администрирани от НОИ социалноосигурителни фондове. Всички справочници и бюлетини са публично достъпни на интернет страницата на НОИ в рубрика „Статистика“ на раздел „Публикации“. Някои от по-важните материали, подготвени през 2022 г., са:

- Статистически справочник „Демография, икономика и социално осигуряване“ за 2021 г., съдържащ динамични редове за периода до 2021 г.;
- Статистически годишник „Пенсии“ за 2021 г.
- Тримесечни статистически бюлетини „Пенсии“;
- Тримесечни статистически бюлетини „Показатели, характеризиращи временната неработоспособност на осигурените лица“;
- Месечен статистически бюлетин „Регистрирани безработни лица с право на обезщетение“.

Начало > Публикации > Статистика

<https://nssi.bg/publikacii/statistika/>

В периода от 28 март до 1 април 2022 г. се проведе третата² по ред Партньорска проверка на Националната статистическа система, в която освен Националният статистически институт участваха и органи на статистиката от три институции (Министерство на земеделието, Изпълнителна агенция по околна среда и Националният осигурителен институт), в структурните звена на които се произвежда европейска статистика. Дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ и отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“ към дирекция „Осигуряване и краткосрочни плащания“, като органи на статистиката ([Списък на органите на статистиката / Национален статистически институт \(nsi.bg\)](#)) произвеждат и предоставят самостоятелно европейска статистика в областта на социалната защита и обществено здраве и безопасни условия на труд, които ежегодно се включват в Националната статистическа програма.

Партньорските проверки в рамките на Европейската статистическа система имат за цел да направят преглед доколко работата на институциите в България, които произвеждат европейска статистика, спазват принципите на Кодекса на европейската статистическа практика. В Доклада от Партньорска проверка на Националната статистическа система ([ESS peer review 2022 report bg.pdf \(nsi.bg\)](#)) са посочени 22 препоръки за подобряване дейността на националната статистическа система, 6 от които се отнасят до НОИ – две в областта на осигуряване на професионална независимост и четири в областта на засилване на координацията и видимостта на качеството в българската статистическа система.

Във връзка с ангажиментите си по одобрената от Министерския съвет Национална програма за статистически изследвания за 2022 г., НОИ оказва необходимото съдействие на НСИ при изпълнението на някои важни статистически изследвания в областта на доходите и социалната защита:

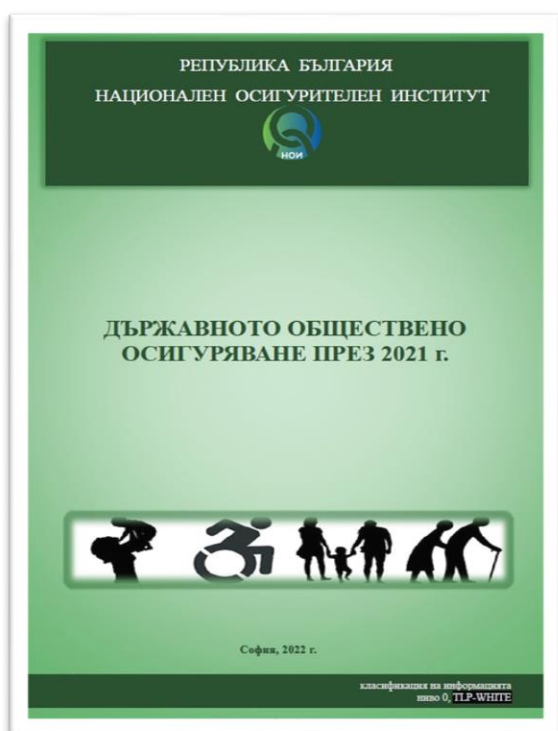
- **Тема „Статистика на доходите и условията на живот“ (SILC2022).** Като част от инициативата на НСИ за подобряване обхвата и качеството на статистическите данни за доходите през 2022 г., на НСИ са предоставени данни за размера на получаваните пенсии, добавките към пенсиите и допълнителните плащания към пенсиите по месеци и по вид на пенсията, както и годишни данни за лицата, получаващи парични обезщетения и помощи по КСО. Със съдействието на НОИ стана възможно допълване на липсваща информация и валидиране на

² Партньорски проверки на Националната статистическа система в Р. България – 2007 г., 2014 г. и 2022 г.

съществуващата информация в наблюдението „Статистика на доходите и условията на живот“;

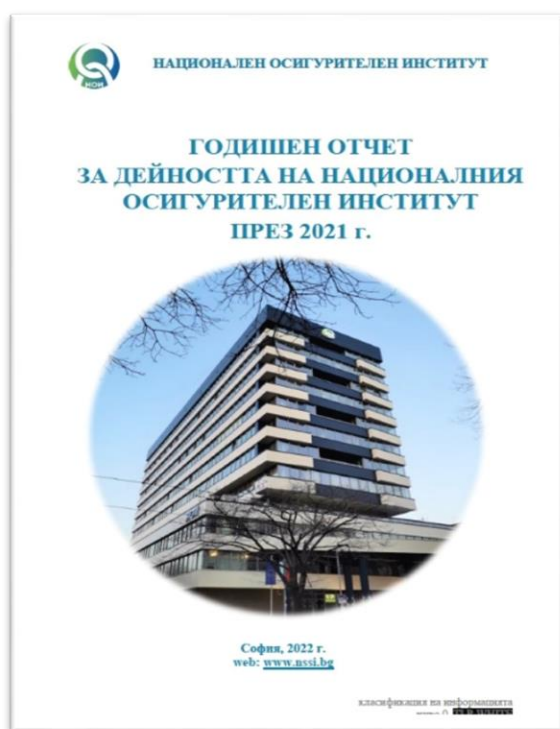
- **Тема „Интегрирана статистика на социалната защита (ESSPROS) – основен модул, модул за получателите на пенсии и модул за нетните социални помощи и обезщетения“.** Като част от ангажиментите на България по Регламент (ЕО) № 458/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита (ESSPROS) са предоставени годишни данни за приходите и разходите по схемите, имащи отношение към пенсиите, защитата на хората с увреждания, безработицата, майчинството и неработоспособността, част от основния модул по ESSPROS, както и данни за броя на бенефициентите на пенсии, класифицирани по схеми, по видове пенсии и по пол, в съответствие с формата за предоставяне на информация по Модула за бенефициентите на пенсии;
- **Тема „Трудови злополуки“ и „Професионални болести“.** Изготвена и публикувана е статистическа информация за трудовите злополуки, станали с осигурени лица, в т.ч. причини и обстоятелства довели до трудова злополука. Информацията е налична на национално и областно ниво. В областта на професионалните болести е подготвена статистическа информация за нововъзникналите случаи на признати професионални болести. Данните от тези две изследвания са достъпни на интернет страницата на института.

4. Анализи, обзори и информационни материали

Аналитичният годишник „Държавното обществено осигуряване“ е ежегодна публикация на НОИ, в която се прави обзор на състоянието на администрираните от НОИ фондове, представя се подробна информация и анализ на финансовите резултати от изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО и показателите по отделните социалноосигурителни програми.

Обобщената информация и направените изводи са източник, който може да бъде от полза за органите на законодателната и изпълнителната власт, организациите на социалните партньори и неправителствените организации с отношение към общественото осигуряване, изследователи от научните среди и всички, които се интересуват от състоянието и перспективите за развитие на социалноосигурителната система. Годишникът [ДОО през 2021 г.](#) е достъпен на интернет страницата на НОИ, в рубрика „Анализи“.

Съставен е Годишният отчет за дейността на НОИ за 2021 г., който е одобрен от Надзорния съвет на НОИ с Решение № 2 от 29.04.2022 г. Документът е изготвен въз основа на предоставената информация от дирекциите от специализираната и общата администрация в централно управление и от звената на пряко подчинение на управителя за извършените през 2021 г. функционални дейности в института. Поместена е и информация за дейността на органите на управление на Националния осигурителен институт и взетите през годината решения от тях. Изданието е предназначено да отговори на обществения ангажимент на НОИ за прозрачна публична институция, като предостави информация за дейностите и процесите, които са извършени през 2021 г. в изпълнение на законовите задължения при администриране на публичните разходи от ДОО и за постигането на стратегическите цели на института.

Регулярно през годината е предоставяна планова и отчетна информация от компетентността на НОИ относно ангажименти на института във връзка с национални програми, стратегии и планове, в т.ч. Национална програма за реформи, Конвергентна програма, Актуализирана национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012 – 2030 г.), Национална стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021 – 2030 г., Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030 и др.

5. Стратегическо и оперативно планиране и управление на риска в НОИ

Целеполагането и управлението на риска са ключови ангажименти на ръководителите от публичния сектор. В изпълнение на тази дейност през 2022 г. беше извършена актуализация на стратегическия документ за развитие на НОИ с хоризонт до 2024 г. Разработването на стратегически документ за развитие на Националния осигурителен институт за периода след 2022 г. бе свързано с отчитането на постигнатото в периода 2018 – 2022 г. Направен беше междинен преглед на Стратегията за развитие на НОИ 2018 – 2022 г. с оглед проследяване степента на изпълнение на стратегическите цели. Въз основа на подадената информация за извършените дейности от основните функционални направления, подкрепена с данни от индикаторите за изпълнение на целите прегледът показва, че в изпълнение на мерките към всички стратегически цели са предприети действия, като постигнатият напредък по повечето от тях е задоволителен и са реализирани важни подобрения. По изпълнението на голяма част от дейностите за постигане на целите на Стратегията има съществен напредък, по други предстои допълнителна работа, като е необходимо предприемането на нови дейности, съответстващи на актуалните предизвикателства. Въз основа на това дефинираните мисия, визия, ценности, принципи и стратегически цели останаха без промяна. Формулирани бяха актуализирани дейности за постигане на стратегическите цели, както и индикатори за измерване на тяхното изпълнение и очаквани резултати.

Взаимовръзката между стратегически цели, дейности и индикатори се реализира посредством изготвянето на оперативни годишни планове за изпълнение на Стратегията за

развитие на НОИ. През 2022 г. дейността на НОИ бе осъществявана въз основа на одобрени от управителя на института общи оперативни цели и оперативен план за изпълнението им.

Заинтересованите страни могат да се запознаят със Стратегията за развитие на НОИ 2018 – 2024 г., оперативния план за изпълнението на общите оперативни цели на НОИ за 2022 г. и отчета за изпълнението му в рубрика „[Мисия и цели](#)“ на интернет страницата на НОИ.

И през 2022 г. процесът по управление на риска като един от елементите на системата за финансово управление и контрол в НОИ се изпълнява въз основа на утвърдената [Стратегия за управление на риска в НОИ](#) и вътрешните правила и процедури. Продължава прилагането на въведения през годините процес по управление на рисковете в ЦУ и ТП на НОИ, в т.ч. документиране чрез риск-регистри на всяка дирекция/териториално поделение, като част от процеса по оперативно планиране. И през 2022 г. съгласно вътрешната методология по определяне на цели, управление на риска и отчитане изпълнението на целите в Националния осигурителен институт, след като са дефинирани целите, ръководителите идентифицират рисковете, които биха могли да възпрепятстват постигането на целите и съставят риск регистри на ръководените от тях самостоятелни структурни единици и структурни звена. Два пъти годишно (през м. февруари и м. юли) се извършва мониторинг и докладване на резултатите от управлението на риска в НОИ. По този начин се осигурява необходимата информация и увереност, дали процесът по управление на риска е ефективен във времето, доколко рисковете се управляват успешно, дали контролните дейности минимизират съответните рискове до приемливо за НОИ ниво и способстват за постигане на целите на института.

ДЕЙНОСТИ НА ОБЩАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

I. ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ

Юридическото обслужване на Националния осигурителен институт се осъществява от дирекция „Правна“ в централно управление и юрисконсултите в териториалните подразделения.

1. Осигурително законодателство

През 2022 г. юристите на НОИ са участвали в изготвянето на проекти на законови и подзаконовни нормативни актове, сред които Закона за изменение и допълнение на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г., Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, Инструкцията за изменение на Инструкцията № 13 от 31.10.2000 г. за прилагане на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране, Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 13.02.2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация, Инструкцията за изменение и допълнение на Инструкцията № 5 от 30.06.2005 г. за приемане и съхраняване на ведомости за заплати и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприменик и други.

През годината са изготвени и предоставяни становища по проекти на нормативни актове, изпратени за съгласуване от НОИ, както и отговори и становища по постъпили въпроси, предложения, сигнали, жалби и молби в областта на общественото осигуряване във връзка с възложените на НОИ дейности. Осъществявано е процесуално представителство след съответно упълномощаване, както и осъществяване правното обслужване на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“. Анализирани са съдебната практика по прилагане на нормативните актове по държавното обществено осигуряване и съгласувано с функционално отговорните дирекции в Централно управление на НОИ – с предоставяне на указания за единното им прилагане.

Съвместно с функционалните дирекции в централно управление са изготвени проекти на нормативни актове по държавното обществено осигуряване и са внесени за разглеждане и утвърждаване от Надзорния съвет на НОИ. Другите съвместни дейности с функционалните дирекции в централно управление включват разработването на процедури за контрол по изплащане на пенсиите и паричните обезщетения и помощи, за установяване и събиране на вземанията на ДОО от неправилно извършени осигурителни вноски и подпомагане при разработването на инструкции, формуляри и други документи.

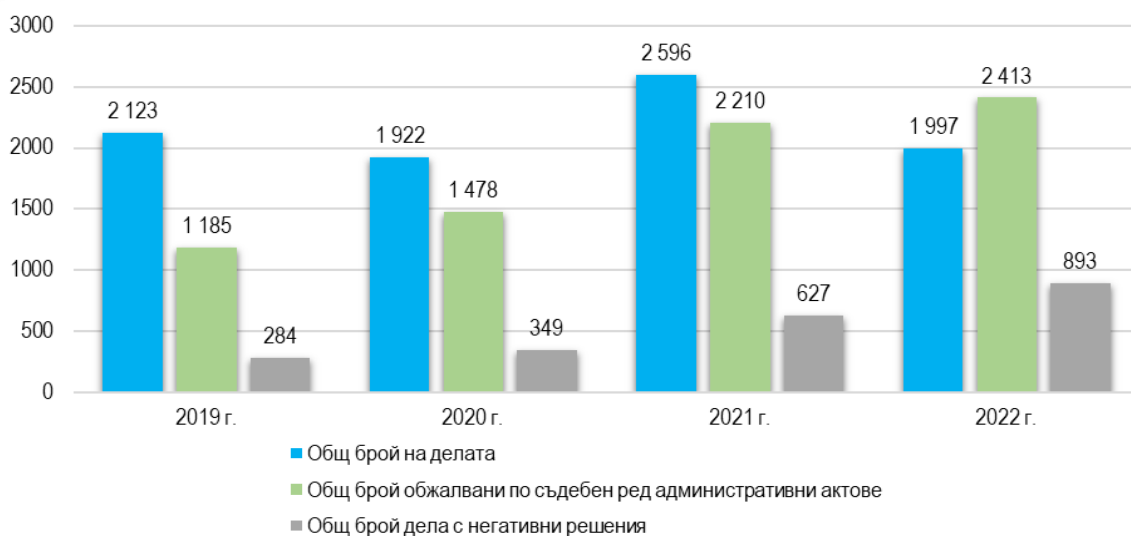
През 2022 г. по образуваните срещу НОИ и фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ дела, юрисконсултите от централно управление са осъществили процесуално представителство по 30 дела, разпределени по предмет на спора, както са представени в таблица:

Таблица № 27 : Обобщена справка за съдебните дела в ЦУ на НОИ за периода 2019 – 2022 г.

Вид дело	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
- Дела, свързани с пенсии и обезщетения по европейски регламенти и международни договори	26	25	13	22
- Граждански дела, в т.ч. по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ)	31	28	6	0
- Наказателни дела	4	0	1	1
- Дела пред Комисията за защита от дискриминация (КЗД)	9	6	13	5
- Дела във връзка с дисциплинарни производства/ оспорване на подзаконов нормативен акт	0	0	5	1
- Дела във връзка с неизпълнение на договор за обществена поръчка	0	0	0	1
- Дела по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя (ЗГВРСНР)	96	29	0	0
- Дела пред Комисията по защита на личните данни (КЗЛД)	6	2	0	0
Общ брой на делата:	172	90	38	30

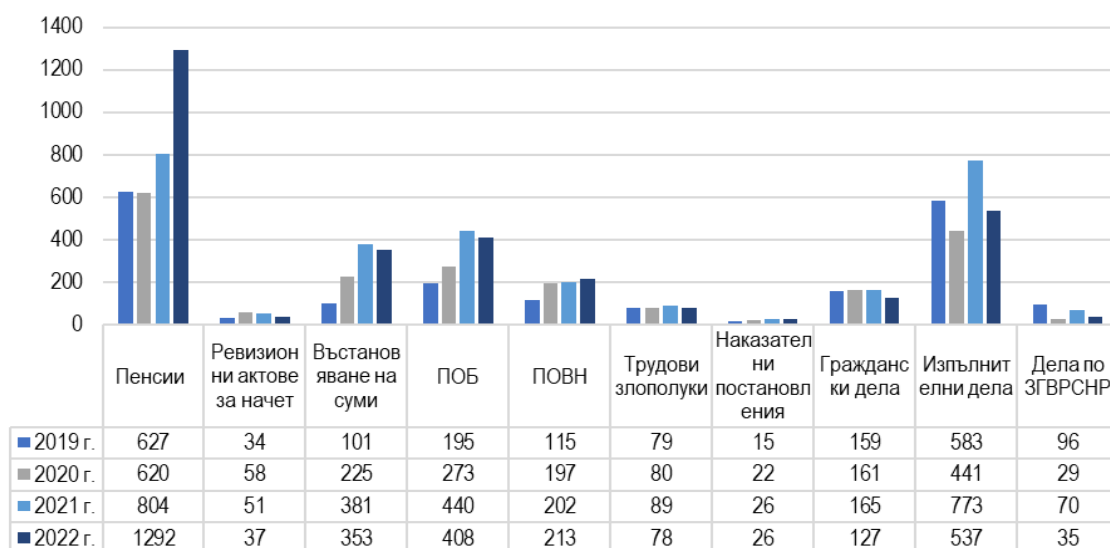
Данните показват, че за целия разглеждан период в ЦУ на НОИ се запазва тенденцията за намаление на броя съдебните дела.

Осъществено от юристите процесуално представителство по делата, водени срещу съответното териториално поделение и срещу актове на неговите органи в териториалните поделения на НОИ, е представено на фигура № 10.

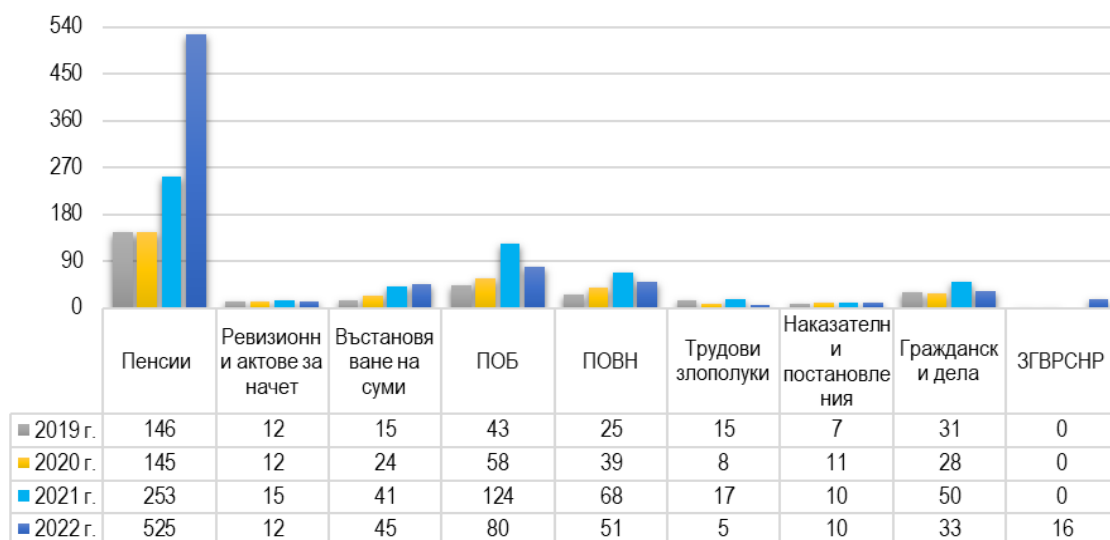

Фигура № 10 : Брой на съдебните дела в ТП на НОИ за периода 2019 – 2022 г.

Съдебните дела в териториалните поделения за периода 2019 – 2022 г., разпределени по предмет на спора и тези с отменителни решения, са представени на следващите фигури:

Фигура № 11 : Брой на съдебните дела в ТП на НОИ за периода 2019 – 2022 г., разпределени по предмет на спора

Фигура № 12 : Брой на съдебните дела с отменителни решения в ТП на НОИ за периода 2019 – 2022 г., разпределени по предмет на спора

2. Правно обслужване

През 2022 г. правното обслужване в НОИ, включва следните дейности:

- изготвяне на становища по проекти на правила, инструкции, заповеди и други вътрешноведомствени актове;
- осъществяване на процесуално представителство след надлежно упълномощаване;
- осигуряване на правно съдействие при сключване на договори и споразумения, в т.ч. договори за предоставяне на информация, информационни продукти за обработване на информация и за дейности по социалното осигуряване, като при възлагане осъществява контрол по изпълнение на договорите за предоставяне на информация и изразяване на становища по повод неизпълнение на всички договори, по които НОИ е страна;

- следене за законосъобразността на актовете и процедурите, свързани с възникването, изменението и прекратяването на служебните и трудовите правоотношения;
- участие в тръжни процедури за отдаване под наем и разпоредителни сделки със собствеността на НОИ, както и при сключването на договори за придобиване на имоти от НОИ;
- изготвяне на становища и отговори по заявления за достъп до справки от регистрите на НОИ в средата за междурегистров обмен RegiX;
- изготвяне на проекти на решения за предоставяне или за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация по Закона за достъп до обществена информация и други.

През 2022 г. са изготвени становища и са осъществени всички необходими правни и фактически действия за подготовка при сключването на 8 договора и 2 споразумения. В института са постъпили общо 32 заявления за достъп до обществена информация, като в края на годината е изготвен отчет за постъпилите заявления за достъп и за повторно използване на информация от общественния сектор, който включва и подробни данни за направените откази и мотивите за тях.

II. ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ И УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА

Националният осигурителен институт е възложител на обществени поръчки по смисъла на Закона за обществените поръчки (ЗОП). Ежегодно се осъществяват дейности по прогнозиране на потребностите, планиране и провеждане на обществени поръчки и инвестиционна дейност във връзка с управлението и стопанисването на имотите и административно-стопанското обслужване. През 2022 г. представянето на дейността може да бъде обособено в следните направления:

1. Планиране и провеждане на обществени поръчки

Дейностите, свързани с управлението на цикъла на обществените поръчки, включват планиране, координиране във връзка с подготовката, провеждането и възлагането на обществени поръчки в съответствие с нормативните изисквания и приложимите вътрешни правила.

Прогнозирани са потребностите от възлагане на обществени поръчки и е осъществено планирането и провеждането на процедурите. Изготвен е обобщен график за провеждане на всички обществени поръчки в централно управление и е определен редът за възлагане в териториалните поделения на НОИ за 2022 г. През годината в ЦУ на НОИ при планирани 44 обществени поръчки, броят на обявените и приключили със сключени договори за възлагане е 37 обществени поръчки. Всички договори през 2022 г. са изпълнени в срок и няма наложени договорни санкции.

Таблица № 28 : Показатели за дейността по обществени поръчки в ЦУ на НОИ за периода 2019 – 2022 г.

Показатели	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Брой планирани поръчки	53	36	48	44
Брой възложени поръчки	28	34	34	37
Обща стойност на сключените договори без ДДС (хил. лв.)	10 067,8	9 140,7	10 618,6	34 016,9
Брой предявени жалби по ЗОП	3	10	4	3

През годината е събирана, анализирана и докладвана на ръководството информацията, свързана с възлагане на обществените поръчки в централно управление и териториалните

поделения на НОИ. Оказвана е и методическа помощ на ТП по въпроси, свързани с прилагане на ЗОП и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и при изготвяне на документациите за възлагане на обществени поръчки.

2. Управление на собствеността

Изпълнените през годината дейности са свързани с организиране дейността по управлението и поддържането на собствеността, както и по снабдяването, съхраняването, стопанисването и използването на стоково-материалните ценности на института за осъществяване на функциите на НОИ.

През 2022 г. по-важните инициативи, чрез които са постигнати резултати относно осигуряването на качествено обслужване на клиентите на НОИ и за създаване на здравословни и безопасни условия на труд на служителите на института, са както следва:

- *Проектиране и изпълнение на строителни и монтажни работи (СМР) за преустройство и ремонт на сгради с цел смяна на предназначение, находящи се в собствен урегулиран поземлен имот в с. Минерални бани, област Хасково – първи етап.*

На база изготвения в края на 2020 г. и одобрен от НОИ инвестиционен проект за преустройството на сградите в недвижимия имот, собственост на института, в рамките на 2022 г. е издадено Разрешение за строеж от главния архитект на Община Минерални бани, влязло в сила на 22.03.2021 г. Инвестиционният проект е на стойност 108 хил. лв. с ДДС, а авторският надзор, упражняван от проектанта, е на стойност 7,2 хил. лв. с ДДС. Първият етап от инвестиционната програма е въведен в експлоатация с издадено от главния архитект на община Минерални бани удостоверение на 30 март 2022 г.

- *Изграждане на централна модулна климатизация в сградата на ЦУ на НОИ – блок „В“ (високо тяло).*

Проектната разработка за подобряване на енергийната ефективност на административната сграда на ЦУ на НОИ, по-конкретно изцяло ново фасадно решение за повишаване енергийните характеристики на сградата (въведен в експлоатация строителен обект в края на 2021 г.), изключва поставяне и ползване на битови климатични системи. Това наложи осигуряване на микроклимата в сградата през лятото и преходните сезони чрез етажни централни климатични инсталации. Изпълнението на тази част от проекта беше разделен на два етапа: изграждане на климатизация в блок „В“ (високо тяло) – първи етап, и в блокове „А“ и „Б“ (ниски тела) – втори етап. Общата стойност за изграждане на централна модулна климатизация в сградата на ЦУ на НОИ – блок „В“ (високо тяло), на база сключен договор след процедура по Закона за обществените поръчки, е 1 966,9 хил. лв. с ДДС, като срокът за изпълнение е 18 месеца. През 2021 г. са извършени СМР на обща стойност 1 586,9 хил. лв. с ДДС или 80% от общата стойност на договора. През 2022 г. са извършени останалите дейности по изграждане на климатизация или 379,8 хил. лв. с ДДС. Изграждането на климатизацията на блок „В“ от сградата на ЦУ на НОИ успешно приключва в края на юни 2022 г.

- *Доизграждане на централна модулна климатизация в сградата на ЦУ на НОИ – блокове „А“ и „Б“ (ниски тела).*

Обектът представлява втори етап от изграждането на централна климатизация в сградата на ЦУ на НОИ. За доизграждане на централна модулна климатизация в сградата на ЦУ на НОИ – блокове „А“ и „Б“ (ниско тяло), през август 2021 г. е сключен договор с избрания изпълнител на обща стойност 1 026,7 хил. лв. с ДДС, като срокът за изпълнение е 18 месеца. В рамките на 2021 г. е изградена климатизация на ет. 2 на блок „Б“, която е на обща стойност 106,2 хил. лв. с ДДС. През 2022 г. е изградена климатизация на всички останали етажи от блокове „А“ и „Б“, като СМР са на обща стойност 817,4 хил. лева с ДДС. Изграждането на всички етажни климатизации на блокове „А“ и „Б“ успешно приключи в края на 2022 г.

- *Предприети действия и постигнати резултати по отношение ограничаване последствията от пандемията COVID-19 за периода 2020 – 2022 г.:*

1. Извършени дезинфекции с антибактериален биоциден препарат на подове в работни помещения, общи части, санитарни помещения и архиви в сградата на ЦУ на НОИ с обем на всяка обработка 15 000 кв. м. Дезинфекционните мероприятия (7 бр.) са извършени от специализирана фирма на обща стойност 9,7 хил. лв. с ДДС. Същите са изпълнявани в периода от м. ноември 2020 г. до м. април 2021 г. включително;

2. С цел превантивни действия по опазване здравето на служителите в ЦУ и ТП и посетителите на приемните на НОИ, няколкократно бяха закупени, доставени, разпределени и предоставени за ползване от всички служители в системата дезинфекционни препарати за лична дезинфекция и обработка на работни повърхности. В тази връзка са осъществени 5 бр. доставки на обща стойност 165,2 хил. лв. с ДДС;

3. Закупени и монтирани са 16 бр. диспенсъри за наливен дезинфектант за ръце на достъпни места за всички пребиваващи в сградата на ЦУ на НОИ. За осигуряване на непрекъсната дезинфекция и пълнене на диспенсърите, периодично се организираха доставки на наливен дезинфектант, като са закупени и доставени 700 литра на обща стойност 5,8 хил. лв. с ДДС;

4. За лична хигиена и дезинфекция в санитарните помещения в сградата на ЦУ, за всяка санитарна клетка, се закупиха и монтираха 48 бр. диспенсъри за препарат за дезинфекция на тоалетна седалка. За тези диспенсъри периодично се закупуват пълнители (200 бр.) на стойност 1,8 хил. лв. с ДДС;

5. По време на епидемичните периоди, определяни със заповеди на министъра на здравеопазването се закупиха и предоставяха периодично на служителите предпазни средства за лична защита: маски за лице – общото количество е 21 300 бр., термометър медицински (безконтактен, инфрачервен) – 58 бр. (за ЦУ – 4 бр., за ТП – 54 бр.), лампа бактерицидна – 28 бр. (за ЦУ – 1 бр., за ТП – 27 бр.), Озонатор JL3210 – 56 бр. (за ЦУ – 2 бр., за ТП – 54 бр.), защитен шлем – 1 000 бр. (за ЦУ – 28 бр., за ТП – 880 бр.), защитни ръкавици (латексови) – 1 000 бр., разпределени, както следва: за ЦУ – 145 бр., за ТП – 445 бр. и други.

III. ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ

Националният осигурителен институт е бюджетна организация, чиито основни функции и дейности са уредени с Кодекса за социално осигуряване. НОИ изпълнява Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване, извършва изплащането на пенсиите и краткосрочните обезщетенията и помощи от ДОО, организира дейността по другите осигурителни плащания, установява и събира вземанията на ДОО от неправилно извършени осигурителни разходи и осъществява контрол по спазване на законодателство във връзка с възложените му дейности.

Цялостната дейност по финансиране и счетоводно отчитане на бюджетните средства на фондовете на държавното обществено осигуряване, Учителския пенсионен фонд, фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ и бюджета на НОИ, както и счетоводното обслужване на централно управление на НОИ се ръководи и осъществява от дирекция „Финансово-счетоводна дейност“.

1. Финансово-счетоводна дейност и банково обслужване

През 2022 г. са осигурени необходимите условия за своевременното изплащане на пенсиите и краткосрочните обезщетенията, като са осъществени всички действия, свързани с движението на финансовите средства на държавното обществено осигуряване, както и отчитането на изпълнението на Закона за бюджета на ДОО за годината. Изготвено е разпределението на средствата по бюджета на НОИ, съгласно Закона за бюджета на

държавното обществено осигуряване за 2022 г. и е осъществяван контрол за спазване на утвърдените лимити за разходи.

Изготвяни са методически указания за финансовата дейност на звената в териториалните поделения на НОИ и е извършван контрол, както върху тяхната отчетност, така и по спазването на законите и подзаконовите нормативни актове в областта на финансово-счетоводната дейност.

През годината са изготвени периодичните и годишният финансов отчет на централно управление и е обобщавана и анализирана информацията от финансовите отчети на териториални поделения на НОИ. Съставени са консолидираните финансови отчети за изпълнение на бюджета на ДОО, Учителския пенсионен фонд и фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ за годината.

При извършения от Сметна палата одит за заверка на ГФО за 2021 г. е издадено становище, което показва, че консолидираният годишен финансов отчет дава вярна и честна представа за финансовото и имуществено състояние на НОИ, респективно на фондовете на ДОО, Учителския пенсионен фонд и фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

През 2022 г. са реализирани следните дейности:

- Изготвяне на методически указания и осъществяване на счетоводното отчитане на финансовите потоци между ЦУ и ТП на НОИ и преводите от/към външни институции;
- Осчетоводяване на трансферите/приходите от осигурителни вноски от НАП, МФ и НЗОК по счетоводните сметки от Индивидуалния сметкоплан на Националния осигурителен институт, изготвен в съответствие с Националния сметкоплан на бюджетните организации;
- Организиране на банковото обслужване на НОИ и неговите териториални поделения. През 2022 г. всички левови плащания на НОИ са включени в Системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА). Набраните приходи в транзитните сметки на териториалните поделения веднъж седмично се централизират служебно от обслужващите банки на териториалните поделения по сметката на ЦУ в БНБ. Възстановените разходи по сметките за наличности на ЦУ се централизират служебно съгласно режима, определен от Министерство на финансите, съгласуван с БНБ;
- Изготвяне на разпределението на бюджета за административните разходи на НОИ между териториалните поделения и централното управление и контрол върху изпълнението на утвърдените бюджети;
- Подготвяне на методически указания за плащанията по пенсиите и тяхното осчетоводяване и извършване на преводите за пенсии;
- Извършване на преводи на добавки за чужда помощ по сметка за чужди суми, съгласно разпоредбите на Закона за личната помощ, уреждащ условията и реда за предоставянето и ползването на лична помощ от хора с увреждания;
- Осъществяване на дейността по изплащане на компенсации на лица, упражняващи трудова дейност в сферата на икономически дейности, за които с акт на държавен орган са въведени временни ограничения за осъществяването им в периода на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка (средствата за компенсации и за запазване на заетостта на осигурителите съгласно изискванията на приетите Постановления на Министерски съвет за периода от 30 март 2020 г. до 31 март 2022 г.);
- Извършване на преводите на средствата за парични обезщетения и помощи от ДОО и парични обезщетения за безработица, както и тяхното счетоводно отчитане;

- Централизираното изплащане и отчитане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация, както и отчитането на „превежданите на бюджетните организации средства от бюджета на ДОО за профилактика и рехабилитация“;
- Изготвяне на методически указания за счетоводното отчитане на краткосрочните обезщетения;
- Извършване и отчитане на плащанията, свързани с изпълнението на проекти, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз;
- Извършване и отчитане на плащанията, касаещи административната дейност на централно управление и изготвяне на методически указания за счетоводното отчитане на плащанията за административната издръжка и плащанията, свързани с гарантираните вземания в териториалните поделения и централно управление;
- Осъществяване на дейностите, свързани с изплащането на възнагражденията на персонала на НОИ.

2. Инвестиционна дейност по отношение на свободните средства на Учителския пенсионен фонд (УчПФ)

Управлението на временно свободните парични средства на УчПФ и извършването на инвестиционна дейност по отношение на тези средства се осъществява, съобразно динамиката на финансовите пазари. Съгласно чл. 28 от КСО временно свободните средства по фондовете на държавното обществено осигуряване могат да се вложат по депозитни сметки в Българската народна банка или за придобиване на първичния пазар чрез Министерството на финансите на държавни ценни книжа (ДЦК), емитирани от българското правителство. За регламентиране на инвестиционната дейност са утвърдени „Вътрешни правила за инвестиране на временно свободни парични средства на УчПФ“.

В резултат на промените на финансовия пазар през последните години и след решение на Министерство на финансите за размера на лихвените ставки, по които бюджетните организации могат да държат парични средства по едногодишни депозити в БНБ, лихвените проценти по депозитите на УчПФ, държани по сметки в БНБ са с нулеви стойности, поради което единствената алтернатива на Националния осигурителен институт за получаване на доход е чрез инвестирането им в придобиване на български държавен дълг (държавни ценни книжа). През 2022 г. Учителският пенсионен фонд на НОИ не е участвал на проведените от МФ и БНБ аукциони.

Към 31.12.2022 г., свободните парични средства на УчПФ, които се съхраняват в БНБ под формата на депозити са в размер на **440 000 000** лв. Към 31.12.2022 г. по банковата сметка на Учителския пенсионен фонд има наличност от **22 756 331** лв.

Получените лихвени плащания (лихви) от притежаваните държавни ценни книжа в портфейла на УчПФ през 2022 г. са в размер на **5 168 988** лв., като цялата сума е от ДЦК, емитирани в лева.

През 2022 г. е падежирала една дългосрочна емисия (със срок 10 г. и 6 месеца) на стойност – **25 156 600** лв.

На основание т. 3.4. от Тарифата за таксите и комисионните за обработка на сделки с ДЦК на БНБ, през 2022 г. са платени такси и комисионни на стойност **5 031,32** лв., представляващи платени такси за емисии с настъпил падеж (0,02% върху номинала).

IV. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Националният осигурителен институт е една от големите държавни администрации със структури на територията на цялата страна. Основна цел на политиката по управление на човешките ресурси в института е развитието на човешкия капитал за постигане на максимална организационна ефективност, както и осигуряването на достойни условия за труд и

възможности за професионално развитие, утвърждаване и реализация на неговите служители. Политиката се реализира чрез прилагането на интегрирана система за управление на човешките ресурси, чиито отделни елементи се регулират чрез система от вътрешни правила и процедури.

През последните три години надграждането на вътрешните електронни услуги, както и развитието на възможностите и уменията за дистанционна комуникация, допринесоха не само за запазване равнището на ефективност, но и за подобряването през 2022 г. на някои работни процеси чрез тяхната електронизация.

1. Структура и разпределение на щатната численост в НОИ

Към 31.12.2022 г. планово определената щатна численост на НОИ е 3 467 бройки, от които в ЦУ – 409 щатни бройки (11,8% от общата численост) и 3 058 щ. бр. (88,2% от общата численост) в ТП на НОИ. Това разпределение е съобразено с функциите, които се изпълняват на централно и териториално ниво, като за обезпечаване на дейностите преобладаващият човешки ресурс е концентриран в териториалните поделения.

Разпределението на обща и специализирана администрация е в съответствие с изискванията на чл. 12, ал. 1, т. 4 на Наредбата за прилагането на Класификатора на длъжностите в администрацията, според която числеността на общата администрация е до 35 на сто от общата численост на персонала, а специализираната – не по-малко от 60 на сто от общата численост на персонала.

Таблица № 29 : Разпределение на щатната численост между общата и специализираната администрация по ТП и ЦУ на НОИ към 31 декември 2022 г.

ТП/ЦУ на НОИ	Обща численост (бр.)	Обща администрация		Специализирана администрация	
		Щатни бройки	Дял от общата численост	Щатни бройки	Дял от общата численост
Благоевград	106,5	17	16,0%	86,5	81,2%
Бургас	149,5	23,5	15,7%	121	80,9%
Варна	149	21	14,1%	124	83,2%
Велико Търново	103	17	16,5%	82	79,6%
Видин	55	12	21,8%	39,5	71,8%
Враца	94,5	14	14,8%	77,5	82,0%
Габрово	67	14	20,9%	49	73,1%
Добрич	77	14	18,2%	59	76,6%
Кърджали	69	13	18,8%	53,5	77,5%
Кюстендил	101	16	15,8%	82	81,2%
Ловеч	90,5	15	16,6%	72,5	80,1%
Монтана	72	13	18,1%	55	76,4%
Пазарджик	94	14	14,9%	77	81,9%
Перник	67	13	19,4%	51	76,1%
Плевен	117,5	18	15,3%	94,5	80,4%
Пловдив	246	32	13,0%	209	85,0%
Разград	63	15	23,8%	45	71,4%
Русе	101	17	16,8%	80	79,2%
Силистра	74	14	18,9%	56,5	76,4%
Сливен	77,5	13	16,8%	61	78,7%
Смолян	65,5	13	19,9%	49,5	75,6%
София-град	456	61	13,4%	387	84,9%
София-област	108	15	13,9%	87	80,6%
Стара Загора	132	18	13,6%	109	82,6%
Търговище	79	13,5	17,1%	62,5	79,1%
Хасково	103,5	17	16,4%	83,5	80,7%

Шумен	79	14	17,7%	61	77,2%
Ямбол	61	12	19,7%	46	75,4%
ЦУ на НОИ	409	171	41,8%	195	47,7%
ОБЩО в НОИ	3 467	660	19,0%	2 656	76,6%

Относителният дял на общата администрация в НОИ е 19% и се запазва на нивата от предходната година. И през 2022 г. се наблюдава тенденцията териториалните поделения с по-малка численост да имат по-висок относителен дял на общата администрация. Това произтича от необходимостта те да бъдат обезпечени с необходимия ресурс за изпълнението на функции в коренно различни области – ИТ дейности, обществени поръчки, администриране на персонала, административно-стопанско обслужване, поддръжка на сгради и оборудване и т.н.

Таблица № 30 : Разпределение на щатната и извънщатната численост в ТП на НОИ по функционални направления към 31 декември на съответната година

Функционално направление	2019 г.				2020 г.				2021 г.				2022 г.			
	Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96		Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96		Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96		Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96	
	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял
Обща администрация	502	16,4%	48,5	29,5%	498	16,2%	49,5	30,9%	490	16,0%	49	29,8%	489	16,0%	50	30,4%
Пенсии	1 282	41,7%	39	23,7%	1 285,5	41,8%	38	23,1%	1 292	42,3%	41	24,9%	1 296,5	42,4%	45,5	27,7%
КПК	985,5	32,1%	29	17,6%	986	32,1%	29	17,6%	978,5	32,0%	29,5	17,9%	1007	32,9%	27	16,4%
ООА/ОА	191	6,2%	48	29,2%	191,5	6,2%	48	29,2%	190,5	6,2%	45	27,4%	157,5	5,2%	42	25,5%
Директори на ТП	28	0,9%	-	-	28	0,9%	-	-	28	0,9%	-	-	28	0,9%	-	-
Пряко подчинени на директора на ТП	82	2,7%	-	-	81	2,6%	-	-	79	2,6%	-	-	80	2,6%	-	-
ОБЩО	3 070	100%	164,5	100%	3 070	100%	164,5	100%	3 058	100%	164,5	100%	3 058	100%	164,5	100%

Ползването на извънщатни бройки по реда на ПМС № 66/1996 г. (таблица № 30), позволява да бъде насочен допълнителен трудов ресурс в подкрепа на различни области на дейност в НОИ, където е съсредоточена значителна по обем техническа работа. През 2022 г. заетите по реда на ПМС № 66/1996 г. са ангажирани най-вече във функционално направление „Пенсии“ (27,7%), тъй като е установена необходимост от допълнителен ресурс в резултат от настъпилите промени в нормативната уредба и неколкостепенното преизчисляване на пенсиите. Другите функционални направления, където най-често се назначават тези служители са „Осигурителен архив“ (25,5%), където се извършва приема, електронизирането и съхраняването на документацията на прекратени осигурители без правоприменик, и отдел „Административен“ на ТП (30,4%), където се изпълняват задачи, свързани с техническо подпомагане дейността на медицинските комисии към териториалните поделения.

2. Прилагане на системата за натовареност на звената и дейностите в ТП на НОИ

Определянето на плановете потребности от персонал в ТП се базира на отчитане на работното натоварване на заетите в основната и допълнителна численост на различните функционални направления на института. Системата е регламентирана във Вътрешни правила за определяне на планови потребности от персонал (ВПОППП), като броят на наблюдаваните звена и дейности варира във времето. От 2019 г. поради отпадане наблюдението над натовареността на служителите, ангажирани с финансово-счетоводна дейност те са 140, или с 28 по-малко. Разпределени са в 5 основни области на дейност, а общият брой следени показатели възлиза на 39. Наблюдаваните звена и дейности се разпределят в 3 основни групи според степента им на отклонение от средната за страната натовареност.

Таблица № 31 : Състояние на наблюдаваните звена и дейности за периода 2019 – 2022 г.

Групи на натовареност	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Балансирани	84	89	74	69
Натоварени	14	13	20	19
Ненатоварени	42	38	46	52
Общо наблюдавани звена/ дейности	140	140	140	140

Данните за 2022 г. показват, че 52 от наблюдаваните звена/дейности са с параметри под долната граница на натовареност (-15%), 19 са над границата на натовареност (+15%), а 69 са балансирани (попадащи в диапазона от -15% до +15%). Спрямо 2021 г. има увеличение на броя на ненатоварените звена с 13% и намаление на броя на балансирани звена с 6,8%.

Методическите и организационни промени при отделните функционални направления, както и тенденцията за увеличение на обемите от работа, променят интензитета на работа в наблюдаваните звена спрямо предходни периоди. Значителни отклонения в броя на балансирани звена се наблюдава във всички наблюдавани звена и дейности.

Териториалните поделения, от своя страна, също попадат в три групи – **ненатоварени, балансирани или претоварени**, като критерий за това е преобладаващият брой на претоварените/ ненатоварените звена или дейности в тях. През 2022 г. разпределението е следното:

➤ **първа група** – шест териториални поделения са със значителни отрицателни отклонения в натовареността на заетите в основните структурни звена/дейности, както следва: Велико Търново, Видин, Ловеч, Монтана, Плевен, Разград, Русе, Смолян и София-област;

➤ **втора група** – дванадесет териториални поделения са без съществени отклонения в натовареността на заетите в основните структурни звена/дейности спрямо средното за системата на НОИ равнище, както следва: Бургас, Варна, Враца, Габрово, Кюстендил, Пазарджик, Перник, Пловдив, Стара Загора, Хасково, Шумен и Ямбол. За сравнение през 2021 г. в тази група са били седем териториални поделения;

➤ **трета група** – единствено териториално поделение София-град е със значителни положителни отклонения с една балансирана дейност и четири натоварени. През предходната година в тази група са били три териториални поделения.

Прилагането на системата за определяне на планови потребности от персонал през годините служи на ръководството на НОИ при вземането на управленски решения за оптимизиране и разпределение на щатната численост. През 2022 г. са одобрени и извършени трансформации на 86 щатни бройки в звената, обект на наблюдение по смисъла на ВПОПП. В съответствие с принципите за движение на численост от слабо натоварени към такива с по-значителен интензитет на работа, наблюдавания период се характеризира със слабо движение на щатни бройки между отделните структурни звена и дейности – 10 щатни бройки са пренасочени между отделни административни звена. Основната част от тях са свързани с промяна на длъжностната степен в по-висока, с оглед осигуряване на условия за кариерно израстване на служителите или в по-ниска – с оглед използване на по-широки възможности на пазара на труда и наличие на длъжности за които не се изисква професионален опит. В тази връзка, в рамките на същото функционално направление/административно звено са трансформирани 68 щатни бройки, а за 8 щатни бройки са извършени трансформации на заети длъжности.

Методиката за оценка на натовареността в ТП на НОИ не обхваща дейностите, изпълнявани от общата администрация. Състоянието на числеността в общата администрация в териториалните поделения се следи на база данните за нейния относителен дял в общата

численост на персонала в съответното ТП. През периода 2019 – 2022 г. относителният дял остава почти без промяна, като в края на 2022 г. той е 16%.

3. Администриране на персонала

През годината са издадени общо 4 273 заповеди, които регламентират служебните правоотношения и 1 318 документа, отнасящи се до трудовите правоотношения със служителите. Информация за броя на обработените/ изготвените документи по администриране на персонала в ТП/ ЦУ на НОИ през 2022 г. е представена в следващата таблица:

Таблица № 32 : Разпределение на обработените/ изготвените документи по администриране на персонала в ТП/ ЦУ на НОИ през 2022 г. (бр.)

ТП/ЦУ на НОИ	Заповеди по служебни правоотношения	Документи, регламентиращи трудови правоотношения	Заповеди за отпуск	Въведени и експортирани болнични листове	Издадени служебни бележки
ТП	3 677	1 231	36 212	7 590	1 578
ЦУ	596	87	4 696	808	213
ОБЩО	4 273	1 318	40 908	8 398	1 791

В централно управление се изготвят всички заповеди, касаещи държавните служители в института, с изключение на заповедите за повишаване в ранг на служителите в ТП. Делът на заповедите, свързани със служители в централно управление, възлиза на 14% от общия брой издадени заповеди. От заповедите за повишаване в ранг 104 са изготвени в ЦУ и 652 в ТП. Броят на изготвените в ЦУ заповеди е 84,7% от всички изведени заповеди по служебно правоотношение, като е отчетен ръст от 6,1% в броя на заповедите по служебно правоотношение спрямо 2021 г. (4 027 бр.).

През 2022 г. документите регламентиращи трудови правоотношения са 1 318 при 1 234 през 2021 г. или с 6,8% повече, което се дължи основно на броя на заповедите за увеличение на възнагражденията. Заповедите за увеличаване на трудовото възнаграждение, представляват над 52% от всички изведени документи по трудово правоотношение.

Извън документите, регламентиращи служебните и трудовите правоотношения със служители на института, най-голям е вътрешният документооборот по администриране на ползвания от служителите отпуск. Запазва се тенденцията за увеличаване броя на заповедите за отпуск. През 2022 г. в системата на НОИ са изведени 40 908 заповеди за разрешаване или прекратяване на отпуск на служители, което е с 6,9% повече спрямо предходната година, при 1,4% ръст за 2021 г., 8,1% за 2020 г. и 3,5% за 2019 г. От тях 4 696 заповеди или 11,5% са изготвени в ЦУ, които са с 10,6% повече спрямо същите през предходната година.

През 2022 г. са регистрирани 8 398 болнични листове за временна неработоспособност и заявления-декларации за бременност, раждане и отглеждане на дете на служители от НОИ (при 7 074 за 2021 г.). Това е най-големият брой регистрирани болнични през периода 2019 – 2022 г. Увеличението спрямо предходната година е с 18,8%, при увеличение с 5,1% през 2021 г. спрямо 2020 г. и с 10,9% през 2020 г. спрямо 2019 г.

Данните за въведените болнични листове, съпоставени с предходните години, са както следва:

Фигура № 13 : Брой на регистрираните болнични листове в НОИ за периода 2019 – 2022 г.

Данните от фигура № 13 показват, че през 2022 г. се наблюдава ръст на регистрираните болнични спрямо 2021 г. от 24,9% в ЦУ и в 11,8% ТП. Дължи се на това, че през 2021 г. за служителите беше възможен и се прилагаше дистанционен режим на работа, което доведе до по-малък брой ползвани болнични, тъй като служителите с влошено здравословно състояние, но запазена работоспособност имаха възможността да продължат да изпълняват служебните си ангажименти от вкъщи.

През 2022 г. са издадени 1 791 служебни бележки (с 18,3% по-малко от 2021 г.), като 213 от тях са издадени от централно управление.

Дейността по издаване на служебни книжки на служителите, които за първи път заемат държавна служба, е изцяло централизирана. През 2022 г. от ЦУ са издадени 196 нови служебни книжки, при 173 през 2021 г.

Администрирането на персонала се осъществява посредством значителен вътрешен документооборот. Средно разпределено на 248 работни дни за 2022 г. само в отдел „Управление на човешките ресурси“ в централно управление са изготвени, издадени или въведени в информационната система по 39,28 бр. документи на ден, при 35,26 бр. за 2021 г., при 44,50 бр. за 2020 г. и 44,24 бр. за 2019 г. Извън тази стойност са актуализираните през 2022 г. 374 бр. длъжностни характеристики в ЦУ и ТП на НОИ в съответствие с приетите с ПМС № 230/01.08.2022 г. изменения в Класификатора на длъжностите в администрацията по отношение на изисквания професионален опит за определени длъжности, обработените заявки за трансформации и за заемане на работни места, изготвените становища и обяви за конкурси, заповеди за определяне състава на конкурсните комисии, заповедите за подбори, процедурите по мобилност, обучението и оценяването на служителите, изготвените отговори по жалби и запитвания, всички становища, докладни записки и придружителни писма, справки, отчети и други документи.

Основният вътрешен документооборот по управление на човешките ресурси в НОИ се генерира чрез системата за управление на човешките ресурси ХеРМеС. Същата се поддържа като база данни от служителите по човешки ресурси в ЦУ и ТП на НОИ. Системата дава възможности за заявяване на отпуски и командировки, на гъвкаво работно време, на аванс, на работа извън работното място, на обучения, подаване на заявки към ЧР и ФСД, актуализация на банкова сметка и други. Служителите по човешки ресурси в ЦУ оказват съдействие и консултират при необходимост по въпроси относно СУЧР „ХеРМеС“ и системата за самообслужване ХеРМеС SelfServices и са ангажирани с извършването на допълнителни

настройки. За поддържането ѝ в работно състояние през 2022 г. са инсталирани 27 актуализации във връзка с отстраняване на възникнали грешки, развитие на системата или изменение на нормативната уредба, съпътствани от съответните тестове и настройки.

4. Профил на персонала, зает в основната численост на администрацията на НОИ

Общият брой реално заети служители по основен щат в системата на НОИ към 31.12.2022 г. възлиза на 3 404 служители. Разпределението на служителите по видове длъжности е представено в таблицата:

Таблица № 33 : Разпределение на персонала на НОИ по длъжности към 31 декември 2022 г.

Видове длъжности	Общо заети	
	(бр.)	Дял
Длъжности по чл. 19а от ЗА	2	0,1%
Висши държавни служители	46	1,4%
Ръководни длъжности	317	9,3%
Експертни длъжности с аналитични и контролни функции	2 466	72,4%
Експертни длъжности със спомагателни функции	522	15,3%
Технически длъжности	51	1,5%
ОБЩО	3 404	100,0%

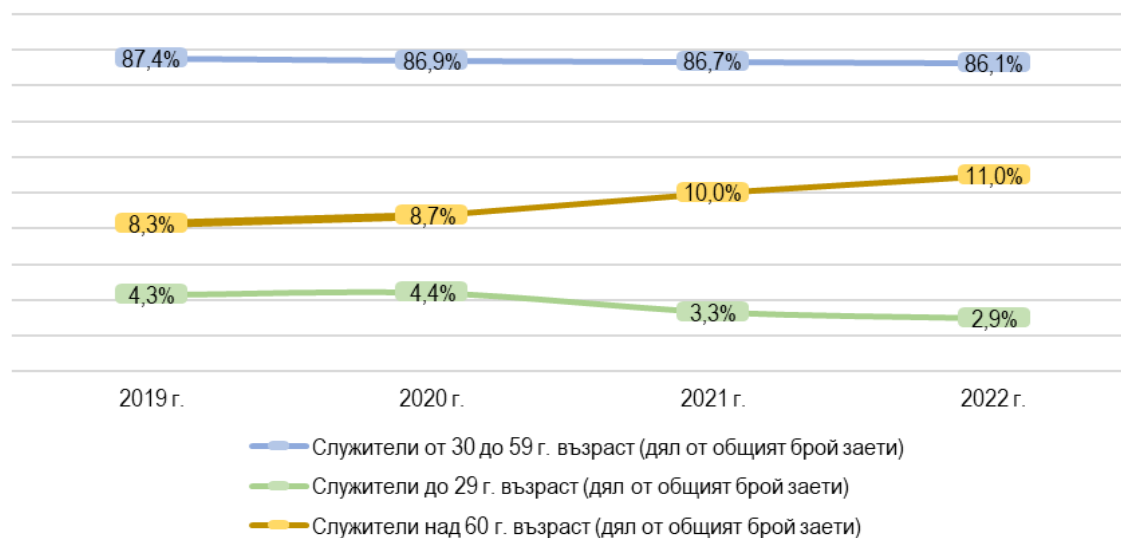
През 2022 г. възрастовото разпределение на персонала показва най-висок дял на служителите между 30 и 59 години, следвани от служителите на възраст над 60 години. Най-малко са заетите от възрастовата група до 29 години. Възрастовият профил на заетите на ръководни длъжности включва преобладаващо ръководители на възраст между 30 и 59 години.

Таблица № 34 : Разпределение на персонала на НОИ по длъжности и възраст към 31 декември 2022 г.

Видове длъжности	Общо заети (бр.)	до 29 г.		30-59 г.		над 60 г.	
		Брой	Дял	Брой	Дял	Брой	Дял
Длъжности по чл. 19а от ЗА	2	0	0,0%	2	0,1%	0	0,0%
Висши държавни служители	46	0	0,0%	33	1,0%	13	0,4%
Ръководни длъжности	317	0	0,0%	275	8,1%	42	1,2%
Експертни длъжности с аналитични и контролни функции	2 466	87	2,5%	2 172	63,8%	207	6,1%
Експертни длъжности със спомагателни функции	522	13	0,4%	412	12,1%	97	2,9%
Технически длъжности	51	0	0,0%	37	1,1%	14	0,4%
ОБЩО	3 404	100	2,9%	2 931	86,1%	373	11,0%

Динамиката на дела на възрастовото разпределение на персонала за периода 2019 – 2022 г. показва устойчив ръст в групата на служителите над 60 годишна възраст и тенденция на намаление в най-малката възрастова група – служителите до 29 годишна възраст. Това се дължи, както на постоянно нарастващия дял на длъжности по служебно правоотношение, за сметка на длъжностите по трудово правоотношение, така и на

намаляващия интерес на младите хора към стажантската програма за заетост „Старт в кариерата“ и към кандидатстването за работа в администрацията.

Фигура № 14 : Динамика на дела на възрастовото разпределение на персонала за периода 2019 – 2022 г.

Болшинството от длъжностите в Националния осигурителен институт са определени за заемане от служители с висше образование. Това произхожда от характера на служебните задължения на зетите в основните административни звена, които са ангажирани с експертна преценка на правото на ползване на осигурителни права и необходимостта от познаване, тълкуване и прилагане на широк кръг от нормативни разпоредби. Длъжности, с минимално изискване за заемането им средно образование, са определени за позициите в специализираната администрация, осъществяващи прием и архивиране на документи, както и за отделни позиции в общата администрация. В съответствие с това профилът на зетите в НОИ показва висок процент на служителите с висше образование: 2 970 (87,3%) от зетите са висшисти, като трима от тях притежават образователна и научна степен доктор; 2 327 от всички служители притежават образователно-квалификационна степен магистър; 575 – бакалавър и 65 – степен професионален бакалавър.

Таблица № 35 : Разпределение на персонала на НОИ по правоотношение и образователна степен към 31 декември 2022 г.

Правоотношение	Общо заети	Научна степен		Магистър		Бакалавър		Проф. бакалавър		Средно		Основно	
		Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял
Служебно правоотношение	2 742	3	0,1%	2 169	63,7%	521	15,3%	49	1,4%	0	0,0%	0	0,0%
Трудово правоотношение	662	0	0,0%	158	4,6%	54	1,6%	16	0,5%	432	12,7%	2	0,06%
ОБЩО	3 404	3	0,1%	2 327	68,4%	575	16,9%	65	1,9%	432	12,7%	2	0,06%

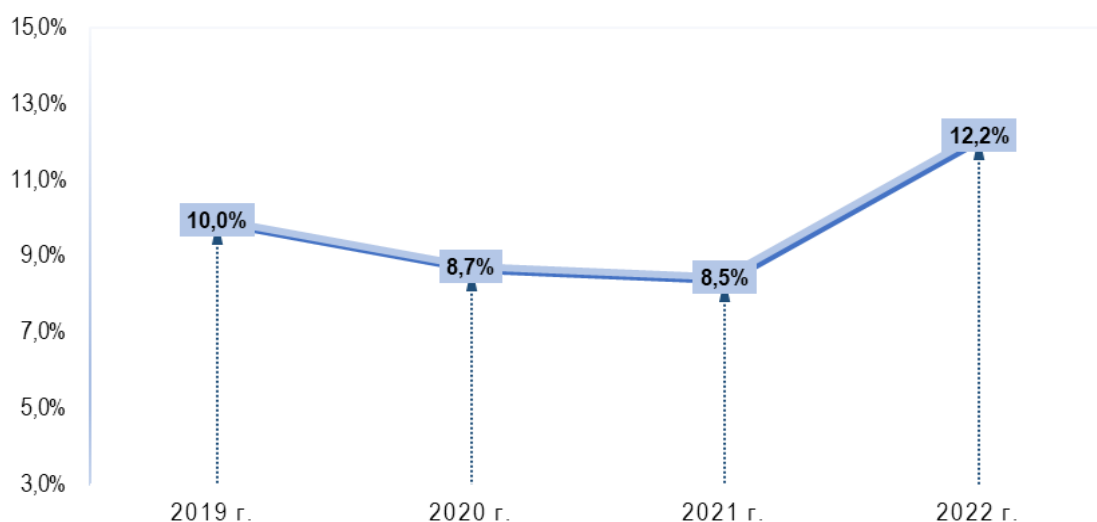
5. Набиране, подбор и професионално развитие на персонала в администрацията на НОИ

През 2022 г. броят на служителите, напуснали администрацията на НОИ е 415 човека или 12,2%. От тях 97 служители или 23,4% са освободени поради придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Таблица № 36 : Текучество на персонала в НОИ през 2022 г.

Правоотношение	Общо заети в адм. на НОИ	Общо напуснали адм. на НОИ	Поради придобиване право на пенсия за ОСВ		По други причини		Текучество (%)
	(бр.)	(бр.)	Бр.	Дял	Бр.	Дял	
Служебни	2 742	201	49	24,4%	152	75,6%	7,3%
Трудови	662	214	48	22,4%	166	77,6%	32,3%
ОБЩО	3 404	415	97	23,4%	318	64,1%	12,2%

До 2021 г. се наблюдава стабилна тенденция на намаляване на показателя за текущото на персонала, докато през 2022 г. се отчита повишение с 3,7 на сто прямо предходната година.

Фигура № 15 : Динамика в текучество на персонала в НОИ за периода 2019 – 2022 г. (в %)

Заемането на свободни щатни бройки се извършва на конкурентен принцип, чрез набиране на външни и/или вътрешни кандидати за заемане на съответната длъжност. При решение за допускане на външни кандидати се организира конкурс по реда на Закона за държавния служител (за длъжностите, определени за заемане по служебно правоотношение) или външен подбор по реда на Вътрешни правила за набиране, подбор и назначаване на служители за длъжностите, определени за заемане по трудово правоотношение.

Видно от таблица № 37 през 2022 г. в института са обявени конкурси за заемане на 146 щатни бройки. По-голямата част от тях са проведени на два етапа – 141 чрез решаване на тест и интервю, а 5 са проведени на три етапа – решаване на тест, практически изпит и интервю.

В централно управление от 32 обявени конкурсни процедури, 19 са приключили с назначение, а 13 са прекратени. Значителни трудности се наблюдават при набирането на кадри

в ИТ-сферата, като са прекратени 11 конкурса. Поради липса на кандидати са прекратени също и конкурсите за експерт по мрежова и информационна сигурност и за старши експерт по осигуряването в отдел „Методология по прилагане на европейските регламенти и договори“, дирекция „Европейски регламенти и международни договори“, където се изисква юридическа правоспособност.

През 2022 г. в териториалните поделения на НОИ са обявени конкурси за заемане на 114 щатни бройки.

Таблица № 37 : Резултати от проведени конкурсни процедури през 2022 г.

Конкурсни процедури	ОБЩО	За длъжности в ЦУ на НОИ	За длъжности в ТП на НОИ
Обявени конкурсни процедури	146	32	114
Конкурсни процедури, приключили с назначение	125	19	106
Конкурсни процедури, приключили без класиране	21	13	8

Най-голям брой конкурси през годината са обявени в ЦУ на НОИ – 32 бр., София-град – 29 бр., Пловдив – 12 бр., Бургас – 8 бр. и Хасково – 7 бр. В ТП на НОИ – Варна, Враца, Добрич, Ловеч, Монтана, Разград, Сливен и Смолян са провели по 1 конкурс, а в Кърджали не е провеждан конкурс.

Най-много подадени заявления в един конкурс има в ТП: Бургас – 64 бр., 63 бр. и 50 бр., Стара Загора – 39 бр., София-град и Пловдив – по 38 бр., Русе – 36 бр. и Варна – 35 бр.

Кандидатите, подали документи за участие в конкурсите, обявени през 2022 г. са 1 668, което е с 45,6% по-малко спрямо 2021 г., когато са 3 067 души (3 239 за 2020 г. и 2 245 души за 2019 г.). Въпреки отчетения спад в общия брой на подадените заявления за участие в конкурс през 2022 г. спрямо 2021 г., подадените през годината заявления за участие в конкурси в ЦУ на НОИ са с 39,3% повече спрямо предходната година (91 заявления). Увеличението обаче не се дължи на повишен интерес към конкурсите, а е пропорционално на по-големия брой обявени конкурси (32 за 2022 г. спрямо 20 за 2021 г.). Така средният брой кандидати в един конкурс в ЦУ на НОИ през 2022 г. е 4,69, спрямо 4,55 за предходната година (при 11,42 средно за НОИ през 2022 г. и 18,36 за 2021 г.).

През 2022 г. най-много са кандидатите в Бургас – 259 бр., София-град – 164 бр., ЦУ на НОИ – 150 бр., Пловдив – 127 бр. и Хасково – 96 бр.

Средният брой кандидати за един конкурс през 2022 г. е 11,42, при 18,36 за 2021 г., при 18,94 за 2020 г. и 13,13 души за 2019 г.

Заемането на свободни длъжности в администрацията на НОИ се извършва и по линията на вътрешно израстване на служители от института. През 2022 г. са проведени 114 процедури за конкурентен подбор (19 бр. в ЦУ и 95 бр. в ТП). За експертни длъжности в общата администрация на ТП/ЦУ на НОИ са проведени 30 процедури, а в специализираната администрация – 84 процедури. За заемане на ръководни длъжности (началник на отдел/началник на сектор) са проведени 16 процедури, а за заемане на експертни длъжности – 98 процедури.

Най-голям брой процедури (50 бр.) са проведени за заемане на длъжности в длъжностно ниво „експертно ниво 2“ – главен експерт/инспектор по осигуряването, главен счетоводител, главен експерт, главен юрисконсулт, главен вътрешен одитор. Процедурите за заемане на длъжности в длъжностно ниво „експертно ниво 4“ – старши експерт/инспектор по осигуряването, старши юрисконсулт, старши счетоводител, старши експерт са 48 бр., което е 42,1% от общия брой проведени процедури по конкурентен подбор.

От процедурите за повишаване в длъжност чрез конкурентен подбор през 2022 г. най-много са проведени във функционални направления „Пенсии“ и „Краткосрочни плащания и контрол“ (по 37 бр.).

И през 2022 г. в съответствие с вътрешните правила за обучение и професионална квалификация е разработен и утвърден Годишен план за обучение (ГПО) на служителите в НОИ. В него са конкретизирани темите, формата на обучение, служителите по функционални направления, за които е предназначено съответното обучение и приблизителния брой служители, продължителността и обучаващите лектори, както и очакваните разходи за провеждането им, които са в рамките на определените лимити за този вид дейност.

Финансирането на дейността по организиране и провеждане на обученията е за сметка на предвидените за това разходи в бюджета на НОИ за 2022 г., като фокусът беше насочен към реализация на обученията предимно в дистанционна форма, както и в курсове за самообучение, предлагани от ИПА.

Основните обученията през годината бяха специализираните обучения за ИТ специалисти, както и приоритизираните обучения, провеждани в електронна форма. Повечето от тези обучения се организират и провеждат от ИПА по проект, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

Задължителни обучения за държавни служители по реда на чл. 35б, ал. 1, т. 1 и 2, и чл. 35б, ал. 4 от ЗДСл са преминали общо 240 служители на института. Освен тях през 2022 г. са проведени общо 157 обучения по 87 теми с 4 126 участника (таблица № 38). Двукратното увеличение на броя на участниците в обученията спрямо 2021 г. (2 014 души) е в резултат на предоставената възможност на служителите да се включат в електронни обучения и обучения, провеждани в дистанционната форма.

Обученията са фокусирани в дигиталните умения на персонала и запознаване с общите понятия и механизми за защита от кибератаки, продиктувани от възникналите заплахи за информационните системи, предоставящи електронни услуги за гражданите. Дигитализирането на обученията позволява да се разшири техният обхват, което предоставя и по-големи възможности за развитие на персонала.

Таблица № 38 : Разпределение по основни тематични области на проведените обучения, работни срещи и семинари за служители от НОИ през 2022 г.

Област	Брой теми на проведените обучения	Брой обучени служители
Управление, стратегическо планиране, публични политики	26	238
Правни аспекти на административната дейност (нормотворчество, правоприлагане)	14	569
Управление на човешките ресурс и обучение	12	284
Финансово и стопанско управление	3	5
Информационни системи и дигитални умения	22	2 799
Чуждоезиково обучение	1	6
Специализирани обучения, различни от горепосочените	9	225
Общо проведени обучения/обучени служители	87	4 126

6. Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

В Националния осигурителен институт функционира Системата за управление на здраве и безопасност при работа, с която е утвърдена и Единна политика по осигуряването на

здравословни и безопасни условия на труд в администрацията на НОИ. Основните цели на тази политика са следните:

- Постигане съответствие с изискванията на нормативните документи, свързани със ЗБУТ и Политиката по ЗБУТ;
- Намаляване нивото на професионалния риск за здравето и безопасността при изпълнение на трудовата дейност;
- Недопускане на инциденти, свързани с трудовата дейност;
- Подобряване условията за изпълнение на трудовата дейност.

За реализиране на тези цели се работи съвместно със Служба по трудова медицина, като основните текущи дейности се изразяват в следното:

- Провеждане на обучение и инструктаж по безопасност и здраве при работа на всички служители, съгласно изискванията на нормативната база;
- Осигуряване на съответствие на факторите на работната среда (микроклимат и осветеност), съгласно изискванията на нормативната база;
- Изготвяне на оценка на риска и производствени характеристики на длъжностите;
- Определяне на работни места за трудоустроени лица (по трудови и служебни правоотношения);
- Организиране и провеждане на профилактични медицински прегледи и лабораторни изследвания на служителите;
- Осигуряване на лични предпазни средства и работно облекло;
- Осигуряване на средства за корекция на зрението на работещите с видеодисплеи;
- Превенция, регистриране и разследване на трудови злополуки.

През 2022 г. е извършена отчетна и аналитична работа за състоянието на дейността по здравословни и безопасни условия на труд в Националния осигурителен институт. Въз основа представените болнични листове на работещите в НОИ през 2021 г. е извършен анализ на здравето им състояние и са изготвени анализи на временната неработоспособност за ЦУ и ТП.

Подадена информация до ГИД за положения извънреден труд в централно управление.

Утвърдени са от управителя места за трудоустроени по трудови правоотношения за 2022 г. в ЦУ на НОИ; местата за трудоустроени по служебни правоотношения в ЦУ и ТП на НОИ; списък със служители назначени в изпълнение на квотата определена в чл. 38, ал. 1 от Закона за хората с увреждания, които са съгласувани със Службата по трудова медицина и изпратени на териториалните поделения.

Организирането на дейността по ЗБУТ през 2022 г. е съобразен с план-графика за обществените поръчки в института, като са организирани дейностите за обявяване, изпълнение и отчитането на следните централизирани обществени поръчки:

➤ Изготвена и предадена е техническа спецификация за провеждане на обществена поръчка „Осигуряване на комплексно обслужване от Служба по трудова медицина на работещите в Национален осигурителен институт (Централно управление и 28-те Териториални поделения на НОИ)“ със срок на договор – 36 месеца. Процедурата по ЗОП приключи успешно със сключването на договор № 1005-40-89/10.11.2022 г. и стартира неговото изпълнение;

➤ Изготвена и предадена е техническа спецификация за провеждане на обществена поръчка „Изработка и доставка на очила за работа с видеодисплеи за нуждите на работещите в НОИ“ със срок на договор – 24 месеца. Назначена е работна група за изготвяне на документация по ЗОП, която е започнала своята работа;

➤ Изпълнени са всички предвидени дейности в графика по договор с предмет „Изработка и доставка на очила за работа с видеодисплеи за нуждите на работещите в НОИ“;

➤ Изпълнени са всички предвидени дейности в графика по договор с предмет „Осигуряване на комплексно обслужване от служба по трудова медицина на работещите в Националния осигурителен институт“, с което приключи и неговото изпълнение.

В системата на Националния осигурителен институт (ЦУ и 28 ТП) през 2022 г. са декларирани и приети за трудови 18 злополуки, в т.ч. по чл. 55, ал. 1 от КСО – 6 бр. и по чл. 55, ал. 2 от КСО – 12 бр.

V. ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ

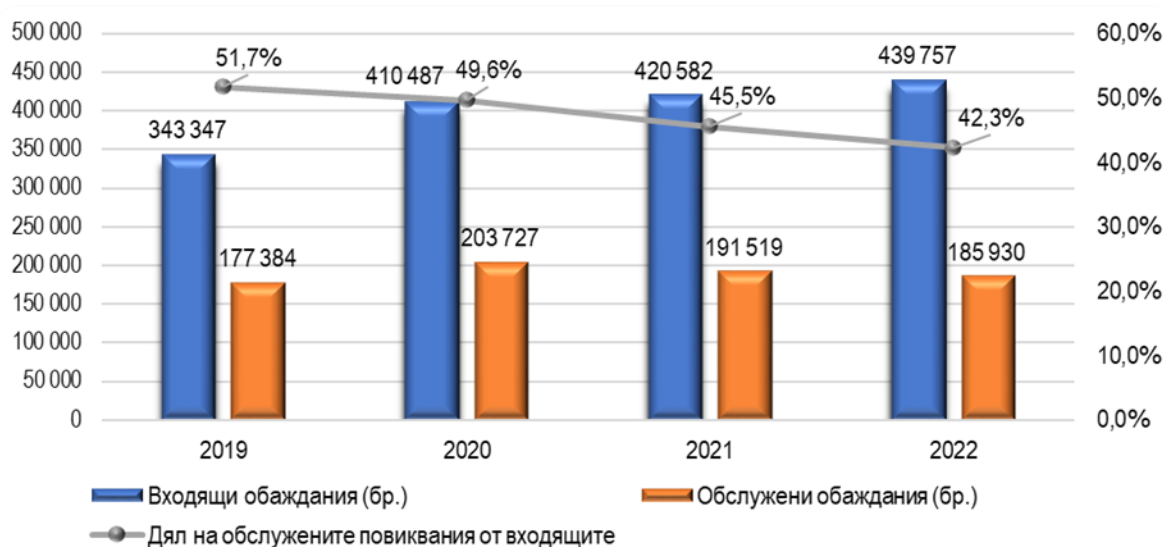
1. Контактен център

Контактният център (КЦ), като един от източниците на информация по отношение на действащото социалноосигурително законодателство и предлаганите от института административни услуги, активно съдейства за предоставяне на актуална информация на потребителите.

Служителите в отдел „Контактен център“ са изправени пред съществено натоварване, породено от голям брой обаждания и необходимостта от бърза реакция, за да се отговори на въпросите на гражданите и бизнеса. Ограничената възможност да се осъществи личен контакт и честите законодателни промени са основните фактори, допринасящи за пренасочване на потребителите към КЦ като предпочитан канал за бърз достъп до информация, който се ползва с доверието на гражданите и бизнеса. Стремешът да се поддържа висок стандарт на обслужване и удовлетвореност на клиентите е обезпечен чрез ежеседмичен мониторинг и проследяване тенденциите в естеството на обажданията и нагласите на гражданите. Това спомага за правилното предлагане на информацията, унифициране на отговорите и подобряване обслужването на клиентите.

През 2022 г. към единния национален номер 0700 14 802, обслужван от отдел „Контактен център“, са постъпили 439 757 бр. входящи обаждания. Обслужени са 185 930 бр. от тях.

Данните за броя на входящите и обслужените обаждания показва, че интересът на клиентите към националния телефон нараства ежегодно. Входящите повиквания през 2022 г. са с 96 410 бр. повече спрямо 2019 г. (фигура № 16).

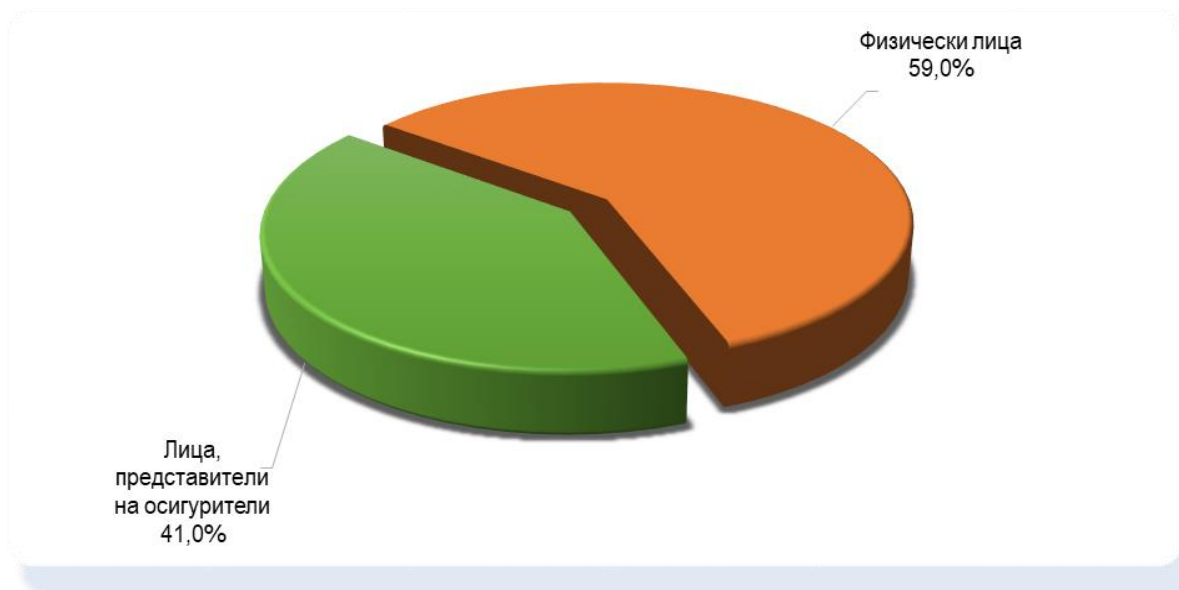
Фигура № 16 : Динамика на обажданията в Контактния център на НОИ в периода 2019 – 2022 г.

Служителите в отдела работят с максимално натоварване и са оптимално разпределени по сектори (пенсии, обезщетения и т.н.). В началото на 2022 г. предвид ръста на обажданията във връзка с пенсиите, обхватът на обслужването бе разширен чрез т. нар. „Гореща телефонна линия за пенсионни консултации“ със стационарен телефонен номер 02/ 926 11 11 и мобилен номер 0882 187 111, които са обявени на електронната страница на института и се обслужват от служители в териториалните поделения на НОИ. През 2022 г. те са отговорили на повече от 60 000 обаждания. Горещата линия изпълнява своите функции в периоди на информационни кампании, но основният поток от входящи обаждания е за справки, съдържащи лични данни, които могат да се извършват само чрез Контактния център. Поради това броят на входящите обаждания към единния национален номер 0700 14 802 не намаля след въвеждането на Горещата линия.

В средата на м. юни бе извършена модернизация и реинженеринг на софтуерната среда, в която работи Контактния център, като са добавени допълнителни функции за подаване на сигнали към съответните звена в системата на НОИ и възможност за вокализиране на динамични гласови съобщения в интерактивното гласово меню.

Възпроизвеждането на динамични гласови съобщения минимизира изчакването в опашка в случаи на пиково натоварване, породено от въпроси, свързани с регулярни плащания на парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство, безработица и пенсии. Това позволи на експертите в КЦ на НОИ да са ангажирани с предоставяне на отговори на запитвания, изискващи експертна намеса.

Въпросите, постъпващи на единния национален телефон на НОИ, се задават предимно от граждани – 59%, спрямо 41% запитвания, които са отправени от служебни лица, представители на осигурители и работодатели (фигура № 17).

Фигура № 17 : Разпределение на обслужените повиквания в КЦ на НОИ през 2022 г. според типа на клиента

Средното време, необходимо за обслужване на едно обаждане през 2022 г. се е повишило, поради нарастващата сложност на случаите, честите законодателни промени и увеличението на необходимата за обслужване на обажданията информация. Въпреки това, броят на обслужените запитвания спрямо предходната година се е понижил незначително – с 2,9% (фигура № 16).

В съответствие с мисията и стратегическите цели на НОИ, усилията бяха насочени към бързо разрешаване на клиентските запитвания чрез предоставяне на точна и навременна

информация, като постигнатите количествени и качествени показатели са показани в следващата таблица:

Таблица № 39 : Показатели за дейността на Контактния център на НОИ през 2022 г.

Вид на показателя	2022 г.
Пропуснати обаждания в работно време.	2%
Средно време за обслужване на един телефонен разговор.	3:50 мин.
Обслужени запитвания средногодишно от един служител.	16 903 бр.
Изготвени седмични анализи на натоварването и запитванията на клиентите.	51 бр.
Подадени сигнали за проверка към съответните териториални поделения на НОИ във връзка с неизплатени в срок парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство.	1 086 бр.
Подадени сигнали за проверка относно необработени в срок преписки и документи във връзка с отпускане/изплащане на пенсии, вкл. и по европейски регламенти и международни договори	512 бр.
Подадени сигнали към компетентните ТП за изпращане на актуални разпоредения за пенсия на самотни възрастни хора или хора в неравностойно положение.	14 бр.
Подадени имейли към компетентни дирекции за неработещи справки на интернет сайта на НОИ след подадени сигнали от граждани.	16 бр.
Сигнали за злоупотреби с фондовете на ДОО	1 бр.

Според темата на постъпилите обаждания най-натоварената категория остава „Парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство“. Няколко законодателни промени, засягащи част от клиентите, предизвикаха пикови натоварвания през годината.

В началото на годината във връзка с преобразуването на идентификатора на самоосигуряващите се лица в регистър Булстат от 10-цифров код (ЕГН) в 9-цифров, считано от 04.01.2022 г., имаше значителен брой обаждания от самоосигуряващи се лица и лица, представители на осигурители с искане на информация, касаеща подаване на болнични листове, обхващащи м. декември 2021 г. и м. януари 2022 г.

Входящият трафик от обаждания отбеляза критичен ръст в началото на м. април. Повод за това беше изплащане на обезщетението за отглеждане на дете до 2-годишна възраст, като основните запитвания от майките се отнасяха до това защо са получили 650 лв. вместо 710 лв. без да отчитат, че плащането касае м. март, а размерът на обезщетението е повишен от 1-ви април.

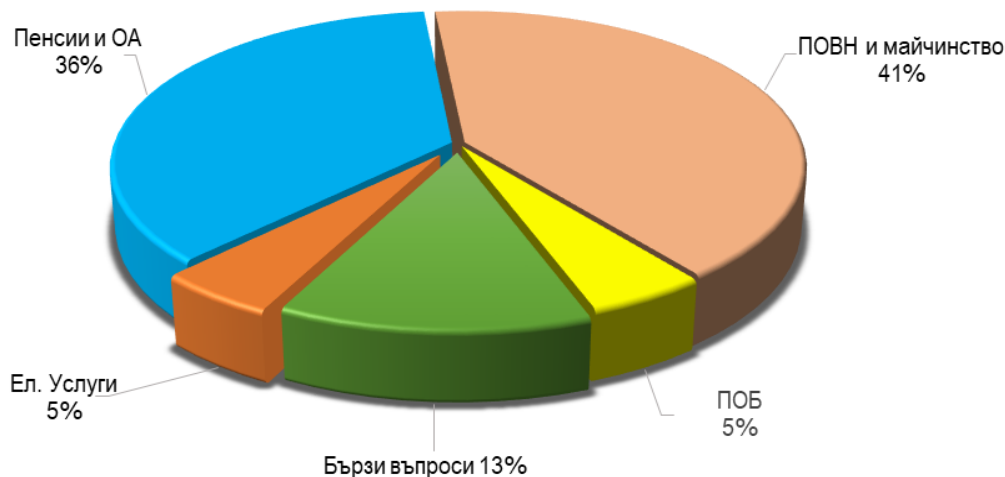
След оповестяване в медиите на информация за правото на нов вид карта за градския транспорт в гр. София за родители, ползващи отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст, през м. август започнаха да постъпват запитвания относно реда за издаване на удостоверение от НОИ, което да послужи пред Центъра за градска мобилност за издаване на този вид карта.

С въвеждане право на отпуск и парично обезщетение на бащите/осиновителите на деца до 8-годишна възраст, в сила от 01.08.2022 г., постъпваха запитвания от служебни лица, представители на осигурители, за повече информация и указания за подаване на новите образци на Приложения № 10 и 11 към НПОПДОО. Високото натоварване във връзка с тази промяна продължи до средата на м. септември.

Публикуваната информация на интернет сайта на института за актуализация на „Самостоятелно работещ програмен продукт на НОИ за въвеждане, контрол и изпращане на

данни от удостоверения Приложения № 9, 10 и 11 към НПОПДОО“ през м. септември, поради множество обаждания от служебни лица, които потърсиха съдействие по темата.

През 2022 г. законодателството свързано с отпускането и изплащането на пенсиите бе белязано от множество промени, което се отрази и върху обажданията към единния национален номер. В периодите за изплащане на пенсии ежесечно постъпваха въпроси от следното естество: от лица с наложени/вдигнати запори, заявили промяна в начина на изплащане чрез друг Доставчик на платежни услуги; при постъпила информация от АСП за сключен договор с личен асистент за лица с право на придружител; както и от учащи лица с наследствени пенсии, по въпроси, свързани с пропуски в представените уверения.

Фигура № 18 : Разпределение на обажданията в КЦ на НОИ през 2022 г. според избраната категория от гласовото меню

При пенсиите, отпускани по европейските регламенти и международни договори, въпросите касаеха реда за отпускане на пенсия от съответния вид, потвърждаване на осигурителни периоди от и към чуждите компетентни институции, както и процедурата за издаване на удостоверения за размер на българска пенсия за ползване в друга държава. Най-голям дял обхващат справките, свързани с документооборота, като преобладаваха тези, касаещи очаквани експертни решения въз основа на медицинска документация, изпратена от чужбина, и постъпили Декларации за продължаване изплащането на българска пенсия на лица, живеещи в други държави. В първото тримесечие на годината във връзка със забавяне при изплащане на руските и украински пенсии, се отбеляза нарастване на запитванията. В края на 2022 г. от граждани, живеещи извън България постъпиха запитвания, относно получени от тях писма за смяна на идентификаторите им със служебен номер, поради това, че нямат българско гражданство и ЕГН.

Въпросите относно осигурителния архив, поддържан от НОИ се отнасяха до търсене на информация за прекратени осигурители без правоприменик, реда за подаване на заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и/или доход, както и за процедурата за предаване на ведомости от осигурители, които прекратяват дейност и очакват издаване на удостоверение по чл. 5, ал. 10 от КСО.

При паричните обезщетения за безработица постъпилите запитвания традиционно са свързани с условията за придобиване на право на обезщетение, както и уточняване на необходимите документи, реда и срока за подаването им. Пикови натоварвания се наблюдаваха само в дните около 15-то число, когато се изплащат обезщетенията. В началото

на м. април във връзка с увеличаване на минималния и максималния дневен размер на паричното обезщетение за безработица, постъпиха множество обаждания от лица с отпуснато обезщетение, чийто срок не е изтекъл към 1 април 2022 г. с въпроси как ще се отрази на размерите на техните обезщетения тази промяна. При обажданията от чужбина безработните лица се интересуваха от необходимите документи за доказване на стаж от друга държава при подаване на заявление в България за ПОБ или документи за износ на парично обезщетение от държава-член на ЕС/ЕИП.

Ежедневно гражданите и бизнеса отправят чрез Контактния център на НОИ своите предложения за подобряване работата на института, така че услугите да бъдат по-достъпни и да отговарят на търсенето. В тази връзка са предприети следните действия:

- В началото на 2022 г., когато започна изплащането на определените нови размери на пенсиите, компенсации и добавки, към Контактния център се обърнаха множество възрастни самотни пенсионери или такива в неравностойно положение, които молеха да им бъде изпратено актуално разпореждане с последната промяна на пенсията от 25.12.2021 г. на основание §7е от ПЗР на КСО. След уведомяване на ръководството, подуправителят на НОИ постави задача на Контактния център да събира и подава информация към териториалните подразделения, необходима за изпращане на разпореждания на самотни и трудноподвижни граждани, които не могат да се снабдят по друг начин с тях;

- В първите дни на м. април постъпи предложение от възрастен гражданин във връзка с изплащането на Великденската добавка с посредничеството на Български пощи, съвпаднало със сериозен технически проблем при последните. Предложението за повторно нареждане изплащането на неполучените добавки през м. май, без изискване за писмено заявление от пенсионерите, бе отправено от Контактния център към дирекция „Пенсии“ в централно управление. Предложението бе прието и се предприеха действия, с които се съдейства на засегнатите пенсионери.

2. Връзки с обществеността

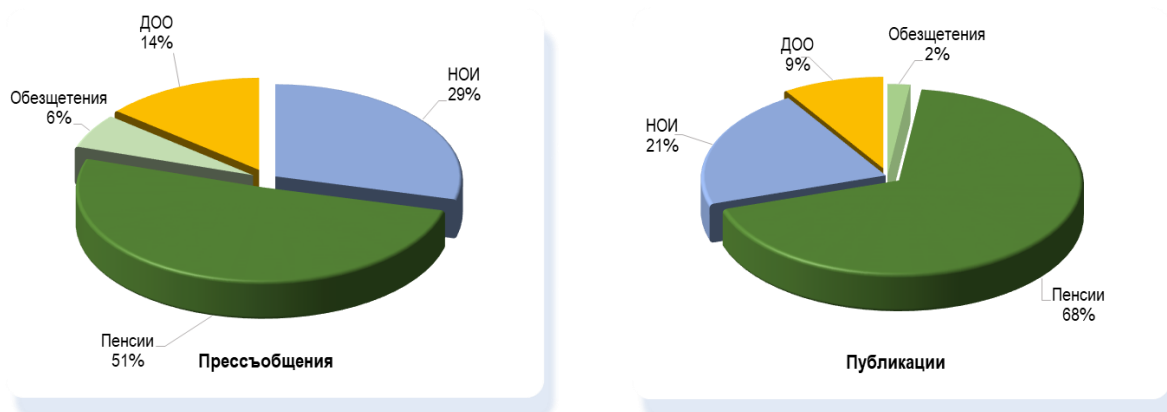
Националният осигурителен институт осъществява дейността си като активен посредник между осигурените лица, осигурителите и държавата, и е в непрекъснато взаимодействие с обкръжаващата среда, включително медийната. С оглед на все още действащата в първите месеци на 2022 г. извънредна епидемична обстановка, нестабилната обществено-политическа среда и свързаните с нея динамични промени в социалноосигурителното законодателство, основополагаща в комуникативната активност на института и през 2022 г. остава целта за изработване и широко разпространение на актуална и достъпна информация за социалното осигуряване и дейността на НОИ и активно присъствие в медийната среда за утвърждаване на обществено доверие към държавното обществено осигуряване. За постигане на тази цел на института от ключово значение остава изграждането на ефективни комуникации, взаимодействия и установяването на резултатни партньорства с медиите в съответствие с утвърдената визия на НОИ като иновативна социалноосигурителна институция, която се ползва с високо обществено доверие и прилага принципите на открито управление, включително и в стремежа за осигуряване на широко и дефинитивно позитивно медийно присъствие.

През 2022 г. в годишната класация на най-четените новини на някои медии, присъстваха теми, свързани с института. Така например в класацията на Дарик радио първите две места заеха статиите „Кой ще получи увеличение на пенсията от 1-ви октомври?“ и „Каква вдовишка добавка получават пенсионерите?“, като те са не просто тематично свързани с НОИ, а изцяло изпълнени с информация от института. Под № 4 в тази класация е материалът „Кои пенсионери получиха най-голямо увеличение от 1-ви октомври“ – отново реализиран с информация от института. Материал с тема за пенсиите е под № 4 в класацията на 100-те най-четени материали за 2022 г. в рубрика „България“ на „24 часа“.

На интернет страницата на НОИ са публикувани 72 прессъобщения, станали база на 6 204 отделни публикации и излъчвания в медиите. Броят на прессъобщенията е нараснал в сравнение с 2021 г. (57 прессъобщения; 4 630 публикации). Отбелязаният ръст от 26,3% на публикуваните новини е довел и до сериозен скок на публикациите в медиите с позовавания и цитирания на въпросните новини (с 34,0%). Тези данни потвърждават ефективността на усилията на НОИ да е в синхрон и дори изпреварващо да представя актуалните за обществото теми в сферата на компетенциите на института и да намира правилния начин да произвежда съдържание, което е едновременно значимо и интересно за аудиторията. Доказват ефективност и наложените стандарти институтът да има като практика проактивна комуникационна политика и практика като производител на собствено съдържание. Пример в тази посока е организираният в началото на м. юли работен семинар, на който журналисти от основните медии получиха обширна информация относно промените при пенсиите в сила от 1-ви юли и от 1-ви октомври 2022 г. и възможност да зададат своите въпроси към управителя на НОИ и група експерти. Обявлението на управителя, че изплащането на повишените пенсии от м. юли ще бъде в стандартен график и без забавяне бе ползвана от над 200 медии. В обществената среда се тиражираха внушения, че НОИ няма да успее да плати пенсиите навреме, така че адекватността на проактивния подход намери пълно потвърждение.

През последните години броят на изготвените и популяризирани от института прессъобщения, както и генерираните от тях публикации в медиите, нараства. Това е свидетелство за поне два успоредни процеса: надграждане на подхода спрямо тематичния подбор на информацията в прессъобщенията и нарастващ всяка година обществен интерес към дейността на института. Роля играят и обществено-политическите и законодателни инициативи, които поставят института в центъра на много социално-икономически процеси с отглас пряко върху дейността му. Броят на публикациите, посветени на дейността на НОИ, е проследим от звеното за връзки с обществеността чрез специален технологичен ресурс на базата на ключови думи. Извън „радара“ остават не повече от 5% от публикациите, така че техният брой на практика надвишава споделените тук данни.

И през 2022 г. фокусът на новините се определяше от редицата важни промени в пенсионното законодателство и най-голям е броят на прессъобщенията, свързани с тази тема. Анализът показва, че повече от половината от новините са посветени на пенсионни въпроси. Показателен от статистическа и аналитична гледна точка е фактът, че срещу 37 прессъобщения, касаещи пенсиите, стоят 4 239 публикации в медиите или 68,3% от общия им брой за годината. Разпределението по теми е илюстрирано на двете графики към фигура № 19. Така представеното съотношение „прессъобщения-публикации“ се превръща в тенденция в последните години, като основната разлика е, че през 2022 г. липва темата „COVID-19“ в списъка с новините.

Фигура № 19 : Разпределение на пресъобщенията на НОИ и свързаните с тях публикации в медиите според тематичната им насоченост през 2022 г.

По отношение на предоставяната собствена информация, институтът поддържа проактивна комуникационна политика с фокус върху качеството на информацията чрез внимателен подбор на съдържанието на информационния бюлетин на НОИ. И през 2022 г. голяма част от материалите стават обект на журналистически интерес и са цитирани в над 570 журналистически материали в целия спектър на медийната среда.

През 2022 г. са предоставени експертни отговори на 118 журналистически запитвания и са реализирани 58 целеви интервюта с експерти, от които 8 с управителя на НОИ. В резултат от това са регистрирани 2 423 публикации, което е с 430 бр. (с 21,5%) повече спрямо 2021 г. Регистрирани са и 71 позовавания на сайта под формата на публикувани там статистически данни или онлайн справки от страна на журналисти.

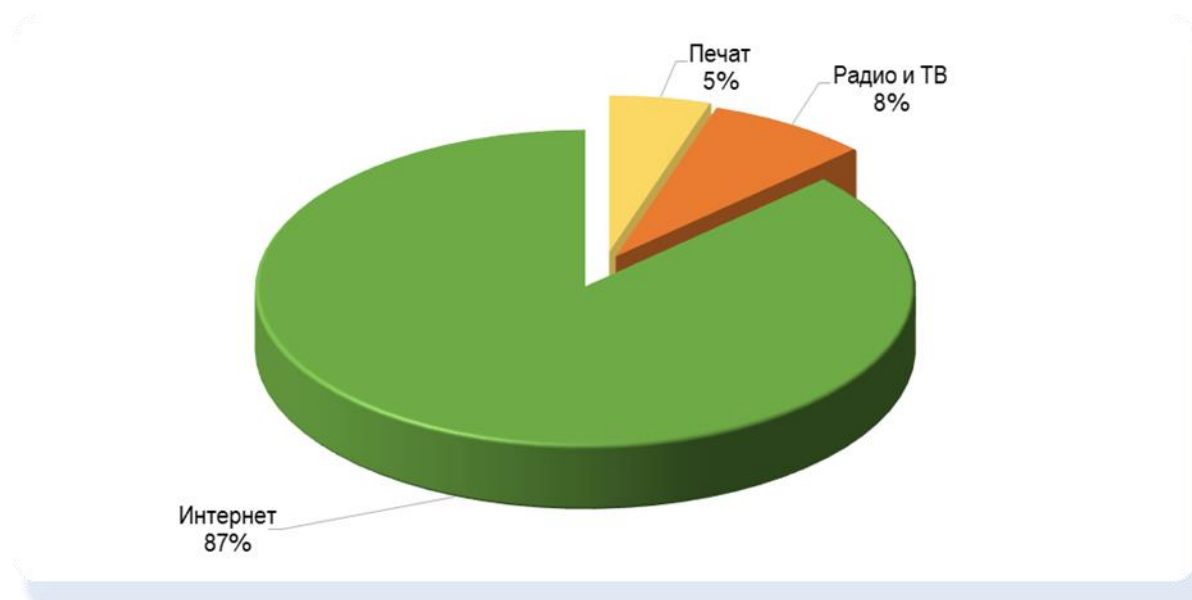
От гледна точка на тематиката на журналистическите запитвания и проведените интервюта отново се откроява засиленият обществен интерес към промените в пенсионното законодателство и текущите въпроси, свързани с прилагането му (фигура № 20), които заемат първо място със 77%. Очаквано, на второ място по интерес се подреждат запитванията, свързани с паричните обезщетения от държаваното обществено осигуряване.

Фигура № 20 : Разпределение на контактите с медиите (отговори и интервюта) в зависимост от тематиката през 2022 г.

За последните години се наблюдава нарастване на броя на отговорите на журналистически въпроси и на организиранията интервюта с ръководството и служителите на НОИ на различни нива. От една страна това се дължи на проактивния подход от страна на звеното за връзки с обществеността в търсене и предлагане на теми, които привличат журналистическия интерес, а от друга – на все по-осъзнатото желание на журналистите да черпят информация пряко от източника, когато става дума за теми, пряко свързани с държавното обществено осигуряване.

В института функционира технологичен ресурс за осъществяване на целеви медия мониторинг в над 800 регионални и национални медии, в резултат на което всекидневно се изготвя бюлетин с публикации, касаещи дейността на НОИ и се публикува на интранет портала на института. Мониторингът на публикациите позволява задълбоченото им проследяване и в резултат на това достоверен анализ на медийната и обществената среда, като също дава възможности и за оперативна реакция в случай на нужда при възникване на невярна интерпретация или откровено фалшива новина. През 2022 г. са засечени общо 8 627 публикации, посветени на дейността на НОИ, като 87% от тях са в интернет пространството (фигура № 21).

Фигура № 21 : Структура на публикациите, генерирани от прессъобщения на НОИ според вида на медията през 2022 г.

3. Популяризиране на електронните услуги на НОИ

Посветените на електронните услуги прессъобщения от НОИ през 2022 г. са 5 бр., които са източник на 227 публикации в медиите при 417 публикации през 2021 г. Спадът е очакван и обясним с вече широко популяризирания пакет от над 70 електронни услуги и с по-интензивния интерес към тях по време на пандемията, когато във фокуса бяха онлайн формите за контакт с клиентите и конкретните действия в посока по-голяма ползваемост на електронните услуги, предприети от НОИ в условията на пандемия. Пряк резултат от популяризирането е фактът, че в сравнение с 2021 г. общият брой на достъпите до електронните услуги на института е нараснал с 1,3 милиона или с около 9%, за да достигне повече от 15,5 милиона достъпи през 2022 г. Забележително е нарастването с близо 80% на заявките за ползване на онлайн услугите, свързани с пенсиите – при около 1,3 милиона заявки за е-услуги, свързани с пенсиите за 2021 г., за 2022 г. достигат 2,3 милиона.

4. Интернет страница

През 2022 г. беше напълно обновена [официалната интернет страница на НОИ](#), което се осъществи със сериозните усилия на екип от експерти на института. Съдържанието е организирано по нов, удобен и прагматичен за ползвателите начин, като фокусът е върху основните групи потребители на услугите на института. В съответствие с всички съвременни стандарти за достъпност сайтът предоставя възможност за безпроблемен достъп от всички електронни устройства.

След преформатирането страницата запазва статута си на важен комуникационен канал при реализацията на провежданата политика за прозрачност и публичност. Бързото и интуитивно боравене с менютата преодолява основните трудности при намиране на търсената информация, а иновативната организация на платформата дава възможност за адекватна ориентация в структурата и съществуващите рубрики. Съдържанието на сайта в двете му езикови версии (на български и на английски език) постоянно се актуализира.

С цел своевременно информиране на обществеността и улесняване на достъпа до електронни услуги са направени близо 3 000 актуализации във всички менюта и подменюта на интранет страницата НОИ.

Редовно се публикуват и актуализират обобщени статистически данни и анализи относно дейността по пенсиите и краткосрочните обезщетения, промените в нормативната уредба, свързани със социалното осигуряване, информационни материали с полезна потребителска информация. Администрирането на новата платформа прави възможностите за актуализация доста по-гъвкави, а интерфейсът ѝ разширява значително кръга на техническите възможности за управление на сайта.

5. Проучване на удовлетвореността на клиентите на НОИ

Предоставянето на висококачествени административни услуги и нарастване на потребителската удовлетвореност е стратегическа цел на Националния осигурителен институт. Изпълнението ѝ се следи чрез редица стандартизирани методи, един от които е анкетното проучване, което се утвърди като надежден инструмент за обратна връзка с клиентите, ползващи административните услуги на НОИ, за своевременно отчитане на нагласите им и въвеждане на иновации в обслужването. Проучването се провежда ежегодно чрез електронна анкета, публикувана на интернет страницата на института. Електронният въпросник получи над 6000 отговора – надеждна гаранция за представителност и достоверност на резултатите.

Анкетата дава информация за разпределението на клиентите според вида на използваните административни услуги. Оценяват се следните основни индикатори:

1. Качество на административната услуга;
2. Време за изчакване в приемните;
3. Време за отпускане на обезщетенията;
4. Достъпност на информацията за предоставяните услуги;
5. Етично поведение на служителите;
6. Иновативност в обслужването;
7. Качество на електронните услуги;
8. Качество на електронната страница;
9. Качество на телефонните комуникации.

Част от изброените индикатори са свързани със спазване на утвърдени стандарти, нормативни правила и процедури за административно обслужване, които обективно предопределят впечатленията на потребителите. Същевременно, във всяка годишна анкета се включват и актуални въпроси за поведенческите аспекти на обслужването, информираността и индивидуалните впечатления на клиентите, които зависят пряко от личния контакт.

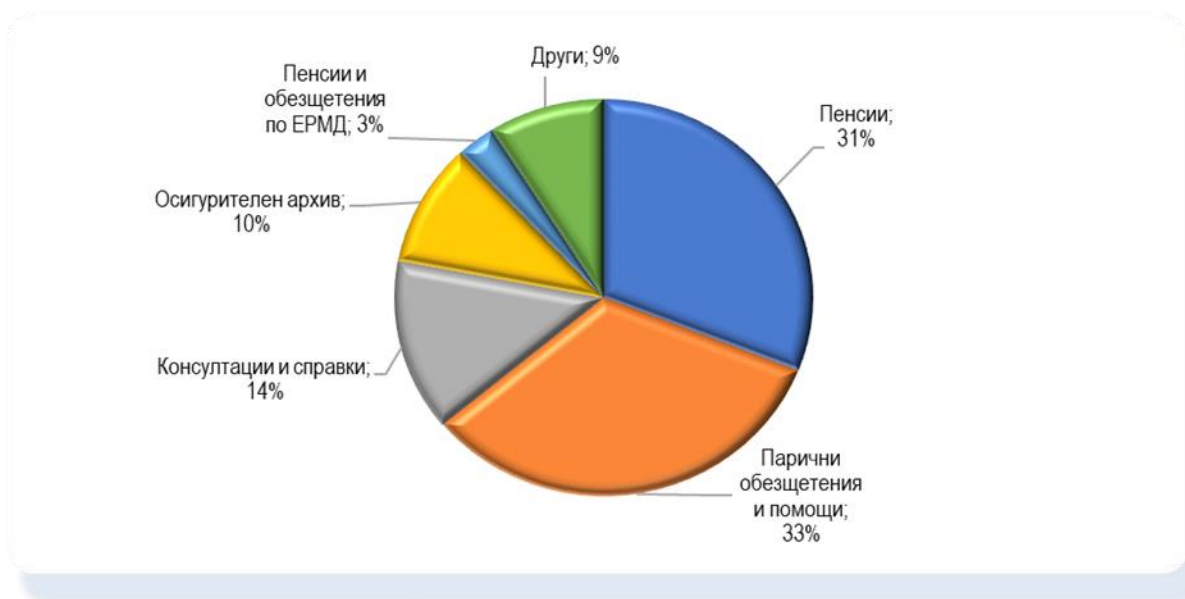
Специален акцент се поставя върху оценките на потребителите за иновативността, дигитализацията и алтернативните форми за предоставяне на услуги.

Методиката на проучването позволява да се съпоставят резултатите с тези през предходните години, да се направи анализ на ефективността на мерките, предприети в сферата на административното обслужване, и да се планират проекти и дейности за развитие.

Резултатите през 2022 г. показват, че се увеличава с 2 процентни пункта спрямо 2021 г. дялът на клиентите, които използват само електронни административни услуги, достигайки 12%. Ако през предходните две години нарастването се обясняваше предимно с ограничителните противоепидемични мерки, то през 2022 г. основен фактор е подобряването на достъпността и качеството на предоставяните електронни услуги.

Центровете за административно обслужване запазват ключовата си роля при контактите с НОИ за 88% от осигурените лица. Според данните от анкетата, в приемните за краткосрочни обезщетения са обслужени най-много клиенти през 2022 г., като над една трета от всички потребители на административни услуги са посетили офисите на института с въпроси от тази сфера.

Намалява дялът на посетителите в пенсионните приемни. За една година той е спаднал от 36% на 31%. Особено отчетлива е тази тенденция при пенсиите, отпуснати по европейски регламенти и международните договори, където дялът на посетителите е намалял повече от два пъти. Тази тенденция прави видим ефекта от внедряването на нови електронни услуги в областта на пенсиите, непрекъснатото актуализиране на справочните услуги и калкулатори за изчисляване на прогнозния размер на пенсиите, както и от системата за електронен обмен на документи между страните от Европейския съюз.

Фигура № 22 : Разпределение на клиентите по вид на използваните услуги за 2022 г.

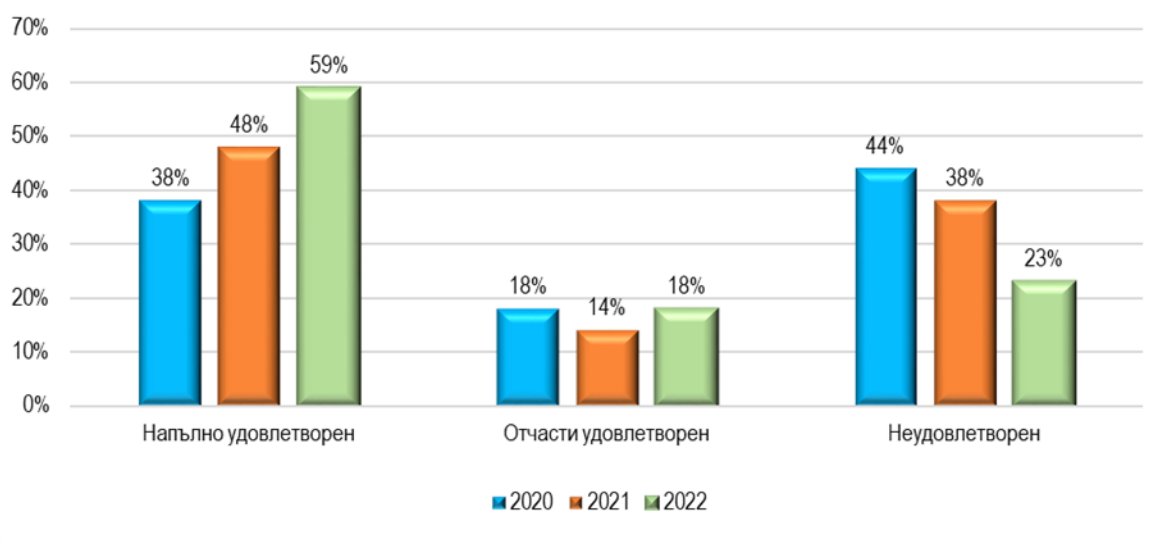
През последните години общата оценка за качеството на административните услуги поддържаше относително добро равнище с около 60% удовлетворени потребители. За първи път през тази година оценката е видимо по-висока, като над 74% от анкетираните са посочили, че са удовлетворени от качеството на услугите. В приемните за пенсии дялът им е 72,4%, а в приемните за краткосрочни обезщетения – 76,2%. В предходните проучвания получателите на краткосрочни обезщетения бяха по-критични от пенсионерите. При тях степента на неудовлетвореност достигаше до 44%. През 2022 г. обаче те дават по-висока оценка на качеството на обслужване. Чувствителното нарастване на удовлетвореността е оценка за

цялостната организация на дейността в териториалните поделения и оптимизирането на приема в Центровете за административно обслужване.

Респондентите оценяват времето за предоставяне на услугата по два показателя – „престой в приемните“ и „период за отпускане на обезщетение“. Вторият индикатор се включва за първи път в анкетата през 2022 г. и е свързан със заложената цел на института за съкращаване на времето за обработка на документите и избягване на закъснения над законоустановения срок.

Анкетата потвърждава позитивната тенденция към все по-експедитивно обслужване на клиентите. Делът на лицата, които са напълно удовлетворени от времето за оказване на услугата нараства с 21 п. п. спрямо 2020 г., а неудовлетворените клиенти са почти два пъти по-малко (виж фигура № 23). При предходните изследвания именно времето за обслужване получаваше по-ниска оценка в сравнение с останалите критерии за добро административно обслужване. Върху нивата на удовлетвореност рефлектират както дискомфортът на физическата дистанция, така и ограничената пропускателна способност на приемните и опашките пред тях.

Расте и процентът на посетителите, които намират за добре визуализирана насочващата информация за услугите в приемните – 69% през 2022 г. (при 60% през 2021 г.) са оценили този подход към клиентите в НОИ за адекватен. Данните показват, че през 2022 г. центровете за административно обслужване на института успешно са се адаптирали към изискванията на осигурените лица и осигурителите.

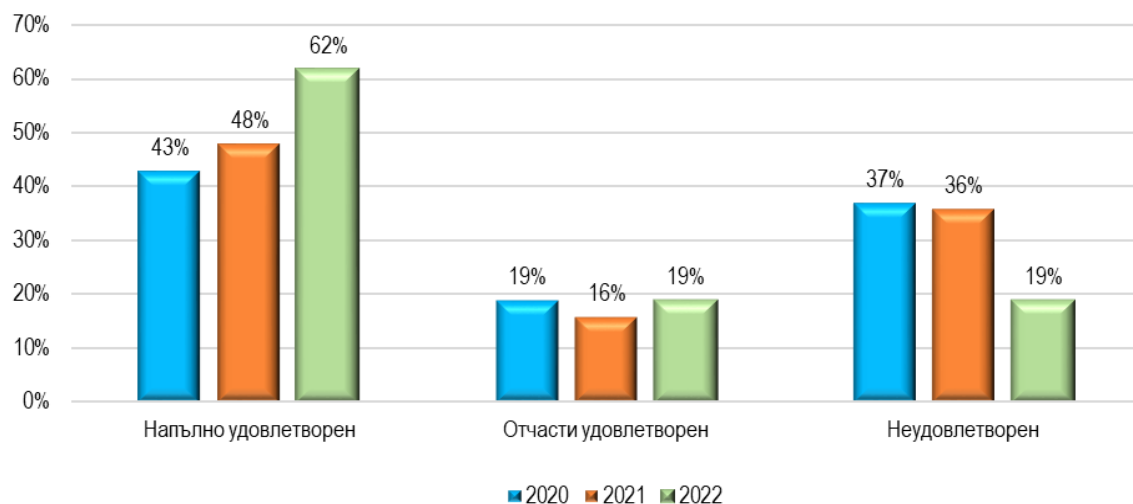

Фигура № 23 : Оценки за времето, изразходвано за предоставяне на услугата

Основно предизвикателство остава времето за обработка на документите, изчисляване и отпускане на обезщетенията. Според субективната преценка на бенефициентите в 29,6% от случаите те са получили обезщетенията си със закъснение. Тази преценка не винаги се основава на познаване на нормативно установените срокове, но при всички случаи е индикатор за разминаване с очакванията на клиентите и скоростта на работа на администрацията. Отчитайки този проблем, НОИ предвижда оптимизация на работните процеси, в т.ч. и чрез усъвършенстване на технологичната среда, ускоряване на информационния обмен, дигитализация и разширяване на достъпа до регистри на други администрации.

Поведението на служителите традиционно получава най-висока оценка сред елементите, показващи нивото на административното обслужване. Удовлетворени са над 80%

от клиентите. Делът на лицата с най-високата оценка „напълно удовлетворен“ е с 19 п.п. по-висок в сравнение с оценката през 2020 г. (фигура № 24). Специално внимание се обръща на действия, които могат да бъдат изтъкнати като корупционен натиск. В най-широк контекст анкетата дава информация за всички възможни нарушения на професионалната етика от страна на държавните служители, а не само до юридическата дефиниция на термина „корупция“ като злоупотреба с цел лично облагодетелстване. Приоритетното предоставяне на услуга на приятелски начала също може да се приеме за корупция според респондентите. През 2022 г. около 9% от анкетираните посочват, че са били свидетели на подобни практики. Стойността на индикатора е една от най-ниските в сравнение със стойностите на сходни индикатори в други публични администрации в България.

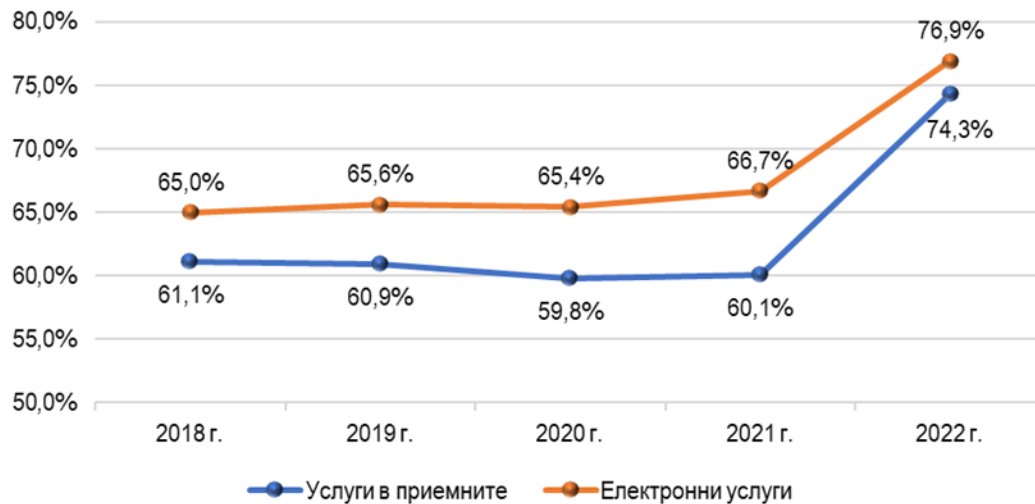

Фигура № 24 : Оценка на поведението на служителите

На въпроса дали считат, че НОИ въвежда иновативни услуги и форми за обслужване, положителен отговор дават 80,4% от респондентите. През 2020 и 2021 г. това мнение са споделяли само две трети от попълнените анкети.

Близко 90% от клиентите на НОИ редовно използват електронните услуги и справки, достъпни чрез интернет страницата на института. Както и през предходните години, оценката на анкетираните за този вид услуги остава висока и показва непрекъснат ръст. Удовлетворени са 76,9% от потребителите. Повишаване на удовлетвореността има и при услугите на гише в приемните на НОИ (фигура № 25). Позитивният тренд се потвърждава и от данните за потребителската активност на интернет страницата на НОИ. Тя е основен източник на информация за 87,7% от клиентите на НОИ. От тях 80% са удовлетворени от функционалността и съдържанието.

Фигура № 25 : Динамика на удовлетвореността от качеството на услугите в приемните и електронните услуги в периода 2018 – 2022 г.

Телефонните консултации и справки остават важен канал за комуникация с клиентите. През тази година те изиграха ключова роля за информиране на клиентите при две мащабни кампании за разясняване на преизчислените пенсии.

Близко половината от анкетираните лица са използвали услугите на Контактния център на НОИ през годината. Нивото на потребителската удовлетвореност е 64,6%, което е с 4 п.п по-високо в сравнение с предходната година, но все още остава по-ниско в сравнение с останалите услуги. Основно потребителите са останали неудовлетворени от продължителното изчакване на свободен оператор. Ситуацията ескалира при промени в осигурителното законодателство или въвеждане на нови процедури, за които е необходимо консултиране, разяснение на специфични казуси и допълнителна информация. Популяризирането на алтернативните канали за справки в интернет и публикуването на актуална и достъпна информация за потребителите са част от заложените мерки в стратегията на института за изпълнение на целта за повишаване на клиентската удовлетвореност.

VI. МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО, МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ И ПРОЕКТИ

Утвърждаването на Националния осигурителен институт като активен партньор е основен приоритет на междунституционалното сътрудничество и международната дейност. При осъществяване на международната си дейност НОИ се стреми към разширяване на контактите с чуждестранни партньори и развитие на сътрудничеството за проучване и прилагане на добри практики и обмен на знания.

Активното партньорство и сътрудничество с институции и организации в страната, организирането и участието в конференции, семинари и форуми, както и представителството в постоянни експертни работни групи, допринасят за затвърждаване позицията на института, като надежден партньор.

Ключови дейности за института са: успешното координиране и изпълнението на договорените проекти; проучване и анализ на възможностите за участие в нови програми за финансово подпомагане и подготовката на нови проектни предложения; управление на процесите в проектния цикъл, проследяване постигането на заложените в проектите резултати и изпълнението на изискванията за приключване/прекратяване на проектите.

1. Междунституционални и вътрешноинституционални работни групи и срещи

НОИ осъществява административно сътрудничество и обмен на информация с други държавни институции, организации и социални партньори и предоставя планова и отчетна информация от своята компетентност във връзка с национални програми, стратегии и планове, съдържащи ангажименти на института. През 2022 г. представители на НОИ участваха в следните междуведомствени работни групи и срещи:

- Междуведомствена работна група по координация на системите за социална сигурност;
- Междуведомствена работна група за разработване на Национален план за действие по заетостта през 2023 г.;
- Междуведомствена работна група по демографските въпроси, доходите и жизненото равнище към министъра на труда и социалната политика;
- Междуведомствена работна група към министъра на труда и социалната политика в областта на социалната икономика;
- Междуведомствена работна група за изготвяне на нормативен акт за обмен на информация за целите на държавната политика за работа с икономически неактивни лица и за проучване и анализиране на трудовите ресурси в страната;
- Междуведомствена работна група за изготвяне на Отчет за изпълнение на План за действие за периода 2021 – 2022 г. за изпълнение на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030;
- Междуведомствена работна група за изготвяне на Отчет по План за 2021 – 2022 г. за изпълнение на Националната стратегия за активен живот на възрастните хора в България (2019 – 2030 г.);
- Междуведомствена работна група за извършване на технически преглед на правните инструменти към Комитета по заетост, труд и социални въпроси на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР);
- Междуведомствена работна група за разработване на ЗИД на Закона за насърчаване на заетостта;
- Междуведомствена работна група за създаване на Информационен регистър на културните дейци и независими артисти;
- Междуведомствената работна група за извършването на първоначална самооценка относно съответствието на правния инструмент на ОИСР „Препоръка на Съвета за политиките по застаряването и заетостта“ с българското законодателство по въпросите от компетентност на НОИ;
- Работна група „Публична администрация“ към Координационния съвет за подготовка на Р България за членство в еврозоната;
- Представителство на НОИ в заседания на Националния съвет по условия на труд към министъра на труда и социалната политика;
- Участие в заседанията на Управителния съвет на фонд „Условия на труд“ за взимане на решения по изразходване на средствата, трансферирани от НОИ, по дейности за реализиране целите на годишната програма на ФУТ;
- Участие в онлайн среща, организирана от Европейската комисия на тема „Подобряване на достъпа до социална закрила за самостоятелно заетите лица в Европейския съюз“;
- Участие в работна среща по епизод от живота „Загуба на работно място“;
- Участие в работна среща в НАП с представители на дирекция „Модернизация на администрацията“ към МС, НАП и МЕУ по епизод от живота „Раждане на дете“;
- Участие в работна среща между представители на НОИ и НАП във връзка със съвместната дейност по прилагане на осигурителното законодателство;

- Работни срещи с проверяващия екип на Националната статистическа система в рамките на Третия кръг партньорски проверки на Европейската статистическа система. Дискутирани са теми, свързани с функционирането на НОИ като орган на статистиката и част от Националната статистическа система. Изготвен е Доклад от партньорската проверка. Дадени са препоръки, относно съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика и допълнително усъвършенстване и развитие на НОИ като орган на статистиката. Разработени са действия за осигуряване на професионална независимост, засилване на координацията и видимостта на качеството в българската статистическа система, както и срокове за тяхната практическа реализация, които да бъдат включени в плана за действие за 5-годишен период, във връзка с изпълнението на препоръките, за които всяка година ще се подготвя доклад за изпълнението;
- Участие в проект на КНСБ „Партньорство в дигитална среда“;
- Участие в национални конференции – „Здравословни работни места – облекчете товара“, на МТСП и Европейската агенция по БЗР и „Мускулно-скелетните увреждания във фокуса на превенцията на здравето на работещите“, организирана от Асоциацията на индустриалния капитал в България.

През 2022 г. сътрудничеството и партньорството с министерства, ведомства и социални партньори се изразява още и в участия в срещи и дискусии за повишаване на информираността на служителите.

В рамките на института през 2022 г. са създадени вътрешноинституционални работни групи, както следва:

- Постоянно действаща експертна комисия, създадена със заповед на Управителя на НОИ, във връзка с архивите;
- Комисия, създадена със заповед на Управителя за отписване на вземания на ДОО, за които е изтекла абсолютната 10-годишна погасителна давност;
- Работна група, създадена със заповед на Управителя на НОИ, относно Интернет страницата на НОИ;
- Работна група по проект „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ до обхващане на основните и спомагателните процеси в НОИ, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“;
- Работна група по проект „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социално осигурителна информация EESSI“.
- Работна група по проект „Развитие и въвеждане на институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“.

2. Партньорство с международни организации и чуждестранни осигурителни институции

Международната дейност и изпълнението на задълженията по международни споразумения за сътрудничество, обмен на информация, както и връзките на НОИ с чуждестранни организации и осигурителни институции заемат важно място в дейността на института. През 2022 г. светът се върна към традиционните форми на комуникации след пандемията от COVID-19. Изцяло онлайн срещите постепенно преминаха във физически събития. В отговор на предизвикателствата и с цел откриване на нови възможности НОИ осъществяваше проактивна и целенасочена дейност в посока създаване на нови и задълбочаване на съществуващите партньорства с институции и организации от Европа и света.

2.1. Членство в Международна асоциация по социално осигуряване (МАСО) и Европейска платформа по социално осигуряване (ЕПСО)

Институтът продължи пълноценно да изпълнява ангажиментите си в двете международни организации, на които е дългогодишен член – Европейската платформа за социално осигуряване и Международната асоциация за социално осигуряване.

През 2022 г. НОИ участва в повече от 110 двустранни срещи и международни семинари, организирани от МАСО и ЕПСО. Обсъждани бяха различни теми: информационна и комуникационна технология в социалната сигурност; управление на човешките ресурси в контекста на постоянно развитие; използване на дизайнерско мислене и гъвкави методологии; стратегии и подходи за разширяване на здравното осигуряване към групи, които са по-трудни за обхващане; дългосрочни грижи и иновации – дигитализация, условия за алтернативни грижи и работна сила; изграждане на капацитет и обучение в социалноосигурителните институции и други.

През 2022 г. в Маракеш, Мароко, под патронажа на Негово Величество крал Мохамед VI се проведе Световния форум за социална сигурност – най-важното международно събитие, което се организира на всеки три години в областта на социалното осигуряване. На него управителят на Националния осигурителен институт г-н Ивайло Иванов беше номиниран за вицепредседател на Общото събрание на ISSA. Той представи Европа в Президиума на събранието, което е признание, че българската институция е активна страна в дебатите относно бъдещето на пенсионните системи, кризисните демографски решения и социалната дигитализация.

Събитията, на които присъстваха представители на НОИ и темите, които бяха обект на обсъждане, могат да бъдат обобщени както следва:

- Представител на института получи покана, да бъде панелист (говорител), заедно с представителите на институциите от Германия, Австрия и Белгия, по време на регионалния форум, организиран в рамките на Европейската мрежа на МАСО в сесията на тема „COVID-19 и социалното осигуряване в Европа: Дългосрочни последици и преход към ново нормално състояние“. В събитието участваха представители на много държави, включително на Израел, Канада, САЩ и други, тъй като впоследствие на същото място (Естония) се проведе и 16-тата годишна световна конференция на МАСО;
- Представител на института беше лектор в семинара на тема: „Управление на човешките ресурси в контекста на постоянно развитие: европейската перспектива“, където представи предизвикателствата и постиженията на Националния осигурителен институт в управлението на човешките ресурси;
- Взето е участие в конференции и срещи с представители на Европейската платформа за социално осигуряване, Комисията по заетост и социални въпроси на Европейския парламент, Генерална дирекция „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“ на Европейската комисия, в Конференцията на представителството на френските социалноосигурителни институции в ЕС, както и в различните формати, организирани от европейската и световна мрежа на Международната асоциация за социално осигуряване. На тези събития са дискутирани разнообразни теми в областта на социалните политики.

2.2. Двустранно сътрудничество

През 2022 г. експертите от института участваха ежеседмично в онлайн семинари и видеоконференции, организирани от различни организации и партньорски сдружения. Обменяна е информация, както следва:

- Участие в онлайн среща, организирана от Европейската комисия на тема „Подобряване на достъпа до социална закрила за самостоятелно заетите лица в Европейския съюз“;
- Участие в онлайн среща с компетентната институция на Нидерландия относно споразумение за електронен обмен;
- Участие в колоквиум в Германия относно пенсиите при прилагане на европейските регламенти за социална сигурност;
- Участие в експертна среща в Аржентина относно договаряне на Спогодба между България и Аржентина за социално осигуряване – договорен в проект на всички разпоредби на спогодбата;
- Участие в срещи по Работната програма за сътрудничество между Министерството на труда и социалната политика на Република България и Федералното министерство на труда и социалните въпроси Федерална република Германия за периода 2021 – 2022 г., в изпълнение на Меморандума за сътрудничество между МТСП и Федералното министерство на труда и социалните въпроси на Федерална република Германия в областта на сътрудничеството в областта на социалната закрила и подобряване достъпа до информация за работниците;
- Участие в работна среща в гр. Берлин с консултанти по трудови и социални въпроси, както и в информационно-консултативен ден за българските граждани, пребиваващи в Германия;
- Участие в Обучение, организирано от Европейската комисия за хоризонталните и административните подпроцеси при администрирането на обезщетенията за безработица (EESSI Business Train-the-Trainer Horizontal and Administrative Subprocesses & Unemployment Benefits);
- Участие в годишна конференция на групата за измами и грешки в гр. Брюксел;
- Участие в двустранни преговори за Договор за социално осигуряване между Аржентина и България в аржентинската столица Буенос Айрес;
- Участие в национална конференция „Здравословни работни места – облекчете товара“, организирана от МТСП с подкрепата на Европейската агенция по БЗР и „Мускулно-скелетните увреждания във фокуса на превенцията на здравето на работещите“, организирана от Асоциацията на индустриалния капитал в България;
- Значителен напредък беше постигнат в отношенията с един от стратегическите ни партньори – Фондът за социална сигурност на Азербайджан (SSPF). Делегация от експерти на Фонда посети НОИ през месец октомври. Темите включваха дигитализация (опита на Агенцията за социално подпомагане DOST), пенсионните схеми, инвестиционни възможности, социални плащания. В резултат на конструктивните дискусии по време на експертните срещи, НОИ беше поканен да присъства на празненствата на най-високо равнище по случай 30-годишнината на Фонда за социална сигурност в Баку, Азербайджан. Там участие взе управителят г-н Ивайло Иванов, където имаше възможност за разговори с председателя на Борда на директорите на Фонда, както и с премиера на Република Азербайджан. Дискусиите обхващаха перспективите за разширяване и задълбочаване на ефективното партньорство между институциите в социалната сфера на двете републики.

През 2022 г. бе установен контакт със SOCIEUX – организация, чиято основна цел е подпомагане на социалноосигурителните системи в трети страни чрез размяна на експертиза, и се финансира основно от ЕК (службите по присъединяване в Комисията), както и от партньорски организации от Белгия и Франция. На среща, проведена с координатора на SOCIEUX за нашия регион, беше договорено НОИ да поеме функциите на „focal point“ за България. Като част от организацията, в института ежеседмично се получава информация за

актуалните обяви за мисии/проекти, възможност за включване в мисиите на заявили интерес експерти.

Продължават и приятелските отношения и двустранните срещи със социалноосигурителните организации в Азербайджан, Молдова, Полша, Нидерландия, Испания, Израел, Франция, Белгия и др. Интерес предизвикаха много споделени добри практики, като например значителния напредък в качеството и обхвата на дигитализацията на социалните и социалноосигурителните услуги в Молдова и Азербайджан.

На вътрешния портал на НОИ регулярно се публикуват покани за участия в онлайн форуми и обучения с международно участие.

2.3. Сътрудничество с институциите и страните-членки на Европейския съюз

Експерти от института участват проактивно във формиране на позиции по актуални законодателни инициативи и обществени проучвания, целящи засилване на координацията в социалното осигуряване в Европейския съюз. Участието в различни работни групи има за цел съгласуване и предлагане на изменения в текстовете на нормативните актове на национално и европейско ниво. През 2022 г. Националният осигурителен институт със свои експерти участва в работни групи и формати към Европейската комисия и Съвета по Европейски въпроси, както следва:

- Европейска техническа комисия по EESSI и Европейския координационен и технически екип по EESSI;
- Работна група 2 „Свободно движение на хора“;
- Работна група 13 „Социална политика и заетост“;
- Работна група 31 „Европейски семестър“;
- Работна група по застаряване на населението към Комитета по икономическа политика на ЕК;
- Работна група по адекватност на пенсиите към Комитета по социална политика на ЕК;
- Експертни работни групи по статистика на трудовите злополуки – WG ESAW и статистика на професионалните болести – WG EODS при Евростат.

НОИ взе участие в срещата, включваща представители от всички държави-членки, на която обстойно бяха представени възможностите, които дава новият Инструмент за техническа подкрепа, а именно Регламент (ЕС) 2021/240 на Европейския парламент и на Съвета от 10 февруари 2021 г. В началото на 2022 г. експерти взеха участие в работна среща в МФ във връзка с възможността НОИ да участва с проектни предложения по ИТП.

Провеждани са регулярни и извънредни срещи с екипите от страна на ЕК и останалите институции НАП, АСП и НЗОК, участващи в проекта EESSI. Взето е участие в заседания на Техническата комисия към ЕК по линия на EESSI.

3. Проекти с международно финансиране

Националният осигурителен институт продължи своята работа по стартирали през предходни години проекти, финансирани по линия на Европейски фондове, включително по линия на Европейския социален фонд/ Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г. и Оперативна програма „Добро управление“ 2014 – 2020 г. Проектите по които НОИ е партньор или директен бенефициент през 2022 г. са следните:

3.1 Проект BG05M9OP001-3.016 „Изграждане на система за контрол върху експертизата на работоспособността“.

Проектът се реализира с Договор № BG05M9OP001-3.016-0001-C01 по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ към Министерство на труда и социалната политика. Оказано е пълно съдействие на екипа за изпълнение и управление на проекта и е

изпратено искане до УО на ОПРЧР за окончателно плащане извършените разходи по проекта до декември 2021 г. Подготвен е финален доклад до ръководството за изпълнението на проекта, с което той е официално и успешно завършен.

3.2. Проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“.

Проектът се осъществява в рамките на Оперативна програма „Добро управление“, приоритетна ос „Административно обслужване и е-управление“, финансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Основната цел на проекта е развитието и въвеждането на Институционална архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите, чрез разработване на Интегрирана информационна система за пенсиите (ИИСП), в т.ч. и Електронно осигурително досие за пенсия за всяко осигурено лице и самоосигуряващ се в частта бизнес логика, процеси и данни. Дейността стартира с приоритетните процеси по отпускане и изплащане на пенсиите и добавките по Кодекса за социалното осигуряване и надграждане на административните услуги, свързани с тях. Проектът реализира частично и Секторната стратегия за развитие на електронното управление в НОИ – „е-осигуряване“ 2018 – 2023 г.

Някои от ключовите етапи и процеси в дейността по този проект през годината са следните:

- В началото на 2022 г. чрез финализирана процедура по ЗОП беше избран изпълнител „Стемо“ ООД, с който беше сключен Договор;
- Изготвено беше Допълнително споразумение за удължаване стока на проекта до 31.12.2023 г.;
- Подадена беше верификация на извършени разходи от 16.04.2019 г. до 31.03.2022 г.;
- През м. април 2022 г. беше сключено Допълнително споразумение във връзка с изменение на проекта в част Бюджет, съгласно реализираните спестявания от одобрения бюджет и сключените договори с избраните изпълнители по ЗОП;
- През м. август 2022 г. беше извършена планирана проверка на място от УО на ОПДУ в НОИ. Предоставена беше за проверка необходимата информация и документи. При проверката установи, че няма констатирани нарушения съгласно изискванията на УО за управление на проект;
- Стартирана беше организация по провеждане на публично събитие с цел популяризиране на проекта, което ще се осъществи в началото на 2023 г.

3.3. Проект BG05SFOP001-1.020 „Развитие и въвеждане на Архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“

Проектът се реализира чрез договор за изпълнение по Оперативна програма „Добро управление“, приоритетна ос „Административно обслужване и е-управление“, финансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд. Той предвижда развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания, чрез консолидиране на информационните източници в единно Електронно социалноосигурително досие (ЕСОД) за всяко осигурено лице, самоосигуряващ се и осигурител. ЕСОД ще обхваща данните за всички осигурителни събития, които могат да настъпят в живота на едно лице, свързани с неговия осигурителен статус, настъпили осигурителни рискове и т.н., както и прогнозни данни за периоди и/или други индикатори за социалното осигуряване на лицето. Основната цел е подобряване на дейността на НОИ във връзка с изплащането на парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания, оптимизиране на контролната дейност на НОИ по спазване на осигурителното законодателство, подобряване процеса по административно обслужване на гражданите и

бизнеса и намаляване на административната тежест. Предвидените дейности по проекта са в съответствие с основните принципи на електронното управление, съгласно Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019 – 2023 г.

Някои от ключовите етапи и процеси в дейността по този проект през годината са следните:

- В началото на 2022 г. бяха номинирани и определени експертите, които участват в екипите за управление и изпълнение на дейностите;
- Чрез процедура по ЗОП беше избран изпълнител „Стемо“ ООД, с който е сключен Договор;
- Подадени са две искания за верификации. И двете верификации бяха одобрени от УП на ОПДУ и сумите бяха възстановени на НОИ;
- Стартира организация за провеждане на публично събитие с цел популяризиране на проекта, което да бъде осъществено в началото на 2023 г.

3.4. Проект BG05SFOP001-1.024-0001 „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“

Проектът се изпълнява съвместно с партньорите от Националната агенция за приходите, Националната здравноосигурителна каса и Агенцията за социално подпомагане. Реализира се чрез договор за изпълнение по Оперативна програма „Добро управление“, приоритетна ос „Административно обслужване и е-управление“ и ще се осъществи в рамките на 30 месеца. В началото на 2020 г. българските компетентни институции успешно стартираха обмен на социалноосигурителна информация по електронен път през защитената среда EESSI – „Електронен обмен на данни за социалната сигурност“ (Electronic Exchange of Social Security Information). Електронният обмен се осъществяваше чрез предоставено от Европейската комисия (ЕС) решение за пренос на данни, наречено RINA – веб-базираното софтуерно приложение за електронен обмен на социалноосигурителна информация. RINA се отличава с ограничени възможности за интеграция със съществуващите информационни системи в институциите като предоставя малък набор от инструменти за управление и оптимизиране на вътрешните работни процеси. След значителното нарастване на обема на обменяната информация, като предизвикателство пред българските институции се открие невъзможността за пълна интеграция на бизнес процесите, свързани с преценката и отпускането на обезщетения (вътрешни бизнес процеси) и процесите свързани с обмена на EESSI, заложи като стриктни правила в приложението RINA. За да бъдат гарантирани непрекъсваемостта и качеството на предоставяните услуги, четирите държавни администрации, участници в обмена, постигнаха съгласие за изграждането на нова национална система, която да се използва от всички компетентни институции, включваща обща платформа за координация и управление на промените. Проектът се управлява от НОИ и включва разработването на напълно интегрирано със съществуващите национални системи, собствено за България, софтуерно решение за електронен обмен, което радикално ще разшири възможностите за автоматизация на процесите по обмена. Интегрирането на бъдещото технологично решение с вътрешните информационни системи ще оптимизира начина на обработване на информацията и ще повиши ефективността на администрациите.

Някои от ключовите етапи и процеси в дейността по този проект през годината са следните:

- Чрез процедура по ЗОП беше избран изпълнител „Контракс“ АД и се подписа Договор;
- Изготвено е Допълнително споразумение за изменение на проекта в частта премахване на Дейност 2 и освобождаване на финансов ресурс;
- Подадени са две искания за верификация на разходи. И двете бяха одобрени и разходите бяха възстановени;

- Изготвено и одобрено е Искане към УО на ОПДУ за изменение, и съответно е договорено Допълнително споразумение за удължаване на срока за изпълнение на проекта до 31.03.2023 г.

ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

I. СИГУРНОСТ

Функциите по защита на физическите лица във връзка с обработването на личните данни, защита на класифицирана информация, сигурността на мрежовата и информационната сигурност в института се изпълняват от длъжностни лица и дирекция „Сигурност“, които са пряко подчинени на управителя на НОИ.

1. Дейности на дирекция „Сигурност“

Дирекция „Сигурност“ отговаря за цялостната организация по получаването, създаването, отчитането и съхранението на документите и носителите, съдържащи класифицирана информация по Закона за защита на класифицираната информация и Правилника за прилагането му, за отбранително-мобилизационната подготовка на централно и териториално ниво, както и дейностите по управление на кризи и стихийни бедствия. Дейността се извършва в три направления, както следва:

1.1. Класифицирана информация и контролни пунктове в НОИ

В регистратурата за класифицирана информация (КИ) в централно управление на НОИ се получават, създават, регистрират, разпределят, изпращат и съхраняват документите и материалите, съдържащи класифицирана информация. За обезпечаване на дейността през годината са извършени следните дейности:

- Приемани, регистрирани и разпределяни за обработка са класифицирани документи за отпускане на пенсии, за изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО, за признаване на трудови злополуки, за заверка на осигурителни книжки, за изготвяне на справки за осигурители и осигурителен доход;
- Чрез регистратурата за класифицирана информация са получавани и препращани всички класифицирани документи за контролните пунктове на НОИ, както и е осъществявано методическото ръководство и контрол на дейността на контролните пунктове;
- Приемани са и се съхраняват подадените от служителите декларации по чл. 35 от ЗПКОНПИ;
- Организирана е процедура и се води входяща и изходяща документация по издаване на разрешения за достъп до класифицирана информация на служители от централно управление и териториалните поделения на НОИ;
- Осъществявана е кореспонденция с дирекция „Класифицирана информация в ДАНС“ и териториалните дирекции „Национална сигурност“;
- Актуализирани са списъците на длъжностите и заемащите ги лица с достъп до държавна и служебна тайна. Прекратявани са разрешения и съответно получавани и изпращани такива на напуснали и новоназначени служители;
- През годината е проведено обучение на служителите включени в списъка по чл. 37 от ЗЗКИ и чл. 23 от ППЗЗКИ;
- Изготвяни са справки за ДКСИ, ДАНС, териториалните поделения и др.;
- Назначена е комисия, която извършва дейности по унищожаване на класифицирани документи с изтекъл срок на защита и без историческо значение.

1.2. Специален регистър

В регистъра се съхраняват данните за социалното и здравното осигуряване, трудовите договори и паричните обезщетения за временна неработоспособност и помощи от ДОО на военнослужещите по Закона на отбраната и въоръжените сили в Република България, държавните служители, офицерите и сержантите и граждански лица по Закона за МВР и държавните служители, офицери и граждански лица по Закона за изпълнение на наказанията (съгласно чл. 4, ал. 1, т. 4 от КСО) и ведомствата заявили се в „специален регистър“ на Агенция по вписванията. Тези данни се трансферират (след специфична обработка) в публичния регистър и се обединяват с общите данни, откъдето автоматично се извършва обработката им за целите на пенсионното производство и краткосрочните плащания от държавното обществено осигуряване. Всички получени данни и обработена информация в Специален регистър се архивират на допълнителни външни носители.

Целогодишно е осъществяван контрол за наличие на класифицирана информация в провежданите обществени поръчки в системата на НОИ.

Регулярно при постъпило писмено искане са изготвяни справки за безработица, за осигурителен стаж и доход, при пенсиониране, при подаване на жалби и образуване на съдебни производства.

Ежемесечно през 2022 г. са получавани, проверявани, изчислявани и изплащани болничните листове и документи за временна неработоспособност или бременност и раждане на служителите от специалните служби, както и документи за изплащане на парични помощи от ДОО. Изготвена е статистическа информация за извършените плащания.

1.3. Управление при кризи и отбранително-мобилизационна подготовка (УК и ОМП)

През 2022 г. са изготвени годишни планове за дейностите по управление при кризи и отбранително-мобилизационна подготовка и сигурност в ЦУ и ТП на НОИ.

Целогодишно пунктовете за управление на НОИ са поддържани в техническа готовност за използване. Изготвени са и са утвърдени плановете за привеждане в готовност за работа във военно време на всички териториални поделения на НОИ.

За осигуряване защитата на служителите на НОИ при война, военно положение и кризи, и в изпълнение на годишния план по ОМП е проведена процедура и са закупени допълнителни индивидуални средства за защита.

Провеждани са ежемесечни тренировки по оповестяване на директорите в централно управление и ТП и планови тренировки на определените ръководители и служители в централно управление и ТП на НОИ София-град, по оповестяване на органите на изпълнителната власт при бедствия и въздушна опасност, провеждани чрез Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт (НСРПООИВ) на Единната спасителна система (ЕСС).

През 2022 г. са провеждани разнообразни дейности, мероприятия и обучения, по-важните от които са:

- Проведен е семинар за служителите, определени за отговорници на контролните пунктове за класифицирана информация и за дейностите по ОМП и защита при бедствия в ТП на НОИ;
- Трима служители от дирекцията успешно са преминали обучения в курсове организирани на Военната академия „Георги Стойков Раковски“;
- Проведени са мероприятия по пожарната безопасност и е осъществен контрол по спазване на мерките за пожарна безопасност, поддръжка на пожаротехническите средства и доставка на нови;
- Планирана и организирана е работата по осъществяване на денонощното дежурство и пропускателния режим в сградата на НОИ, изготвяне на график и задължителните

отчетни форми за сумирано отчитане на трудовото възнаграждение и контрол при отчитане на извънредния труд на дежурните служители;

- Обслужвана е системата за контрол на достъпа и работното време и са издавани служебни карти на новоназначените служители в централно управление;
- Извършван е първоначален инструктаж на новоназначени служители, като са запознавани със сградата и пропускателния режим, мерките за защита при бедствия, пожари и извършване на евакуация. Провеждан е и първоначален инструктаж съгласно Закона за противодействие на тероризма за запознаване с правилата за действие в случай на терористичен акт;
- Актуализирани са „План за защита при бедствия на Националния осигурителен институт“, „План за защита при бедствия на пребиваващите в сградата на Националния осигурителен институт“ и Заповедта за ведомствения оперативен щаб по защита при бедствия;
- Проведено е обучение от Българския червен кръст на тема „Оказване на първа долекарска помощ на работното място“ на служители от ЦУ и ТП на НОИ София-град;
- През 2022 г. са раздадени лични предпазни средства от резерва на НОИ и от допълнително закупените за предпазване от COVID-19;
- Извършени са дейности по унищожаването на класифицирани документи с изтекъл срок на защита от комисия определена със заповед на управителя.

2. Длъжностно лице по защита на данните

Длъжностното лице по защита на данните в НОИ е на пряко подчинение на управителя и изпълнява задачите, възложени с Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните), Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД) и с нормативните актове по прилагането им.

Основните дейности извършени за обезпечаване на дейността по спазване изискванията на Общия регламент относно защитата на данните през 2022 г. са:

- Запознаване на всички служители от ЦУ и ТП на НОИ с изготвените и утвърдени нови „Вътрешни правила за защита на личните данни в Националния осигурителен институт“, с които се отменя Инструкция № 14 от 2013 г.;
- Текущо запознаване на новопостъпилите служители в централно управление с „Вътрешни правила за защита на личните данни в Националния осигурителен институт“ и с темата „Запознаване с изискванията за работа с информация, съдържаща лични данни и опазване на служебната информация“ от Карта за начален инструктаж и въведение на новопостъпили – Приложение № 1 към чл. 7, ал. 2 от Вътрешни правила за обучение на новопостъпили служители, като през 2022 г. преминалите обучение служители са 36 бр.;
- Предприемани са необходимите действия след получени сигнали за допуснат нерегламентиран достъп до лични данни на физически лица, за незабавното им преустановяване и оценка на риска. Изготвяна е необходимата за случая документация (доклади, уведомления, становища, отговори на запитвания);
- Целогодишно е осъществявано сътрудничество с КЗЛД в качеството ѝ на надзорен орган по всички въпроси предвидени в Общия регламент относно защитата на данните или по въпроси, инициирани от тях;
- Извършвани са консултации на служители на института във връзка с обработването и предоставянето на лични данни при наличието на законово основание за предоставяне – писмено, чрез ел. поща и по телефона;

- Взето е участие при изготвянето и съгласуването на документи от НОИ относно предоставянето на лични данни, като при изпълнението на задачите се отчитат рисковете, свързани с операциите по обработване на данните и се взема предвид естеството, обхвата, контекста и целите на обработката;
- При постъпване на уведомление за предполагаемо нарушение на сигурността на личните данни по чл. 33 от Регламента се извършват необходимите справочно-проверовъчни действия по казусите и се изготвят отговори до засегнатите лица и доклади след извършени проверки по спазване и прилагане на Регламент (ЕС) 2016/679 от НОИ;
- Изготвени и съгласувани са отговори до лица, подали сигнали до администратора с входирано искане за направени електронни справки в регистрите на НОИ от трети страни без даване на тяхно изрично съгласие;
- Предоставяна е информация за достъпа до лични данни по подадени искания, като същите се отразяват в „Дневник на исканията на субектите на данни“. През 2022 г. в НОИ са постъпили 5 искания от субекти;
- Извършвани са проверки и са изготвени становища и отговори по депозирани жалби в КЗЛД срещу НОИ от физически лица, с твърдения за нарушение при обработване на личните им данни;
- Поддържан е регистър на дейностите по обработване, за които НОИ отговаря като администратор. Актуализираният регистър на дейностите по обработката на лични данни, по чл. 30 от Регламент (ЕС)2016/679 на института е в електронен формат и се поддържа в актуален вид от директорите на дирекции, ръководителя на инспектората и длъжностното лице по защита на данните.

3. Служител по сигурността на информацията

Служителят по сигурността на информацията е на пряко подчинение на управителя на НОИ и изпълнява задачите, възложени му със Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ) и нормативните актове по прилагането му.

През 2022 г. служителят по сигурността на информацията е осъществил дейността по защита на класифицираната информация и организацията на дейности по защита на класифицираната информация, опазване на осигурителната информация и служебна информация на НОИ, както следва:

- Оказвана е методическа помощ на териториалните поделения по въпроси, свързани с попълването на документи за проучване и защита на класифицираната информация;
- Проведено е първоначално обучение по Закона за защита на класифицираната информация и Правилника за неговото прилагане на 10 служители;
- Ежедневно са предоставяни документи и материали с гриф за сигурност и се води тяхната отчетност;
- Извършени са ежемесечни проверки по отчетността и съхранението на документите и са изготвени протоколи за резултатите от тях в РКИ на НОИ и КП на ТП на НОИ;
- Изпратен е в ДКСИ списък за 2021 г. на материалите и документите, съдържащи класифицирана информация, представляваща държавна и служебна тайна по чл. 35 от ЗЗКИ;
- Изготвени са заповеди за назначаване на комисия за периодично преразглеждане на документи, съдържащи КИ с цел премахване или промяна нивото на класификация или удължаване срока на защита и са изпратени протоколи и искане в ДКСИ за удължаване срока на 11 документа. Уведомени са всички получатели и ДКСИ за удължаване сроковете на защита на документи, съдържащи класифицирана информация, създадени в НОИ.

- Изготвени са заповеди за актуализиране на списъците на длъжностите, за които се изисква достъп до класифицирана информация, представляваща държавна тайна на основание чл. 37, ал. 1 от ЗЗКИ и служебна тайна – на основание чл. 23 от ППЗЗКИ, като същите са изпратени са в ДАНС и ДКСИ. Извадки от актуализираните списъци са изпратени на териториалните поделения на НОИ;
- Изготвена и съгласувана с ДАНС е схема за класификация на етапите за обществена поръчка „Доставка на сървърни конфигурации TEMPEST и гаранционна поддръжка“ и мотивирано становище на служителя по сигурността на информацията.

Във връзка с организирането на дейности по унищожаване на материали-носители на класифицирана информация или предаването им в архив в съответствие с изискванията на чл. 33, ал. 2 от ЗЗКИ е извършено следното:

- Оказана е методическа помощ на ТП на НОИ при изготвянето на предложения и протоколи за унищожаване на документи, съдържащи класифицирана информация, с изтекъл срок на защита – първи и втори екземпляри;
- Оказана е методическа помощ за изготвяне на предложения за унищожаване на първи екземпляри на документи, съдържащи КИ в териториалните поделения – Благоевград, Русе, Враца и Хасково и е осъществена кореспонденция с Държавен архив и с ДКСИ по процедурата за унищожаване на документите. Протоколите за унищожаване на първите екземпляри на документите, съдържащи класифицирана информация, са изпратени в ДКСИ.
- Предприети са действия по прилагането на Наредба за реда за организирането, обработването, експертизата, съхраняването и използването на документи в учреденските архиви на държавните и общинските институции.

Дейностите във връзка с недопускане на нерегламентиран достъп до класифицирана информация и подобряване на работата в КП на ТП на НОИ по защита на класифицираната информация през 2022 г. са както следва:

- Изготвени са заповеди за смяна на завеждащ контролен пункт за КИ на ТП на НОИ – Ловеч и зам. завеждащите контролен пункт за КИ на ТП на НОИ – Монтана и Бургас и е оказана методическа помощ при провеждането на цялостните проверки на КП;
- Изменена е заповедта за определяне зоните за сигурност в ТП на НОИ – София област;
- Оказвана е методическа помощ на териториалните поделения по въпроси, свързани с попълването на документи за проучване и защита на класифицираната информация. Няма допуснат нерегламентиран достъп до класифицирана информация като са спазени всички нормативни изисквания, свързани с работата с такива документи;
- Изготвени са заповеди и е извършена годишна проверка за 2021 г. в регистратурата за КИ и контролните пунктове за КИ в ТП. Оказана е методическа помощ при извършването на проверката в контролните пунктове. Изготвени са протоколи, екземпляри от които са изпратени в ДАНС и ТДНС;
- Извършена е планова проверка от СД „Класифицирана информация“ на ДАНС на КП на ТП на НОИ в гр. Силистра. При направената проверка е установено, че е създадена организация по защита на класифицираната информация.

II. ФИНАНСОВ КОНТРОЛ

Вътрешният контрол, като функция на управлението, нормативно е регламентиран в Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС) и Закона за вътрешния одит в публичния сектор (ЗВОПС).

Ръководителите на организации от публичния сектор следва да осигурят ефективно функционираща контролна система във всички структури, програми, дейности и процеси при спазване на принципите за законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност. Регламенти за отговорността на разпоредителите с бюджетни кредити за изграждането, поддържането, функционирането, актуализирането и отчитането на системите за финансово управление и контрол (СФУК), както и за въвеждането и гарантирането на адекватното функциониране на вътрешния одит, се съдържат и в Закона за устройството на държавния бюджет.

Спазвайки нормативно релевантната рамка, вътрешният контрол в системата на НОИ се осъществява чрез:

- изграждане, развитие и функциониране на системи за финансово управление и контрол (СФУК);
- дейността на вътрешния одит, който подпомага ръководителите, като оценява адекватността и ефективността на СФУК.

Целта на прилагането на тези два управленски инструмента е да се осигури съответствие със законодателството, принципите на добро финансово управление и прозрачност, като се отчитат действията и резултатите от тях.

Спазването на нормативните изисквания на ЗФУКПС са транспонирани във вътрешната нормативна база, регламентираща процесите, като са осигурени използване на инструменти, политики и процедури, целящи осигуряване на разумна увереност за постигане на целите на НОИ. В рамките на тези политики и процедури са въведени множество контролни дейности, регламентиращи:

- разрешаване и одобряване;
- разделяне на отговорности;
- система за прилагане на двоен подпис;
- правила за достъп до активи и информация;
- предварителен контрол за законосъобразност, осъществяван от финансови контрольори;
- осчетоводяване, докладване и проверка на дейности;
- наблюдение и управление на човешките ресурси;
- документиране на процесите и други.

Изграден е необходимият административен капацитет за осигуряване на съответствие с изискванията на ЗФУКПС и правилното прилагане на методологията, одобрена от министъра на финансите. Териториалните поделения и централно управление на НОИ са обезпечени с финансови контрольори, осъществяващи предварителния контрол по законосъобразност в системата на НОИ.

Изпълнението на задължения на финансовите контрольори в системата на НОИ са свързани със следните дейности:

- осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност преди поемане на задължение и/или извършване на разход по реда на ЗФУКПС;
- осъществяване на координация и подпомагане процеса по управление на риска на териториално ниво;
- методическо ръководство и координация на дейностите по изграждане и функциониране на СФУК и изготвяне на годишната информация за системите в

съответствие с изискванията на чл. 3 и чл. 8 от ЗФУКПС по форма, съдържание, ред и срокове, определени в Наредба, приета от Министерския съвет;

- методическо подпомагане и координиране актуализацията на вътрешните нормативни документи във връзка с функционирането на отделните дейности и направления в системата на НОИ.

Развитието и усъвършенстването на елементите на финансовото управление и контрол в НОИ са в зависимост от динамиката и промените в правната уредба, регламентираща държавното обществено осигуряване, утвърдените стратегически цели за развитие на института и извършената самооценка за финансово управление и контрол през годината.

Заложените в годишния работен план цели на финансовия контролор в централно управление за 2022 г. са изпълнени както следва:

➤ *Осъществяване на предварителен контрол* – Осъществяван е текущо през годината, посредством извършването на проверки на представяните документи и изразяване на мнение за одобрение или неодобрение, документирано в издаването на контролни листа. Спазени са сроковете при произнасяне върху представените документи. Налице е предсрочно осъществяване на тази дейност, документирано в писмения регистър на финансовия контролор. Спазени са правилата, регламентирани във вътрешните документи, регламентиращи дейността на финансовия контролор, както и съотносимите към дейността други вътрешни актове в областта. За календарната 2022 г., финансовият контролор в централно управление, при осъществяване на функциите си по предварителен контрол, е изразил общо 1 400 мнения, обективирани в издаването на контролни листа;

➤ *Подобряване на професионалната квалификация* – Текущо се проследяват промените в нормативната и поднормативната уредба, свързани пряко и непряко с дейността по осъществяване на предварителен контрол. Обект на особен надзор са ежедневните случаи, които налагат проучване на различна практика, както в съдебната система, така и при други разпоредители с бюджетни средства;

➤ *Методическо подпомагане на дейността на финансовите контролори в ТП на НОИ* – За периода няма установени често допускани грешки, отклонения или пропуски. Текущо, през отчетния период, финансовите контролори от териториалните поделения са подпомагани методически от финансовия контролор в централно управление, по въпроси свързани с поемането на задължение и/или извършването на разходи.

➤ *Действия, свързани с годишното докладване по СФУК* – Във връзка с прилагане на методологията по ФУК през 2022 г. финансовия контролор от ЦУ подготви информация за състоянието на СФУК през 2021 г., в съответствие с изискванията на ЗФУКПС, която се представи на министъра на финансите в законоустановения срок. Извършената самооценка на системите за финансово управление и контрол за целите на годишното докладване по чл. 8, ал. 1 от ЗФУКПС, се утвърди като полезен инструмент за цялостен преглед, анализ и оценка на състоянието на системите в института.

➤ *Оптимизиране на СФУК в системата на НОИ* – Текущо се извършва мониторинг за съответствие на вътрешните правила, регламентиращи дейностите по осъществяване на предварителен контрол с нормативната уредба.

III. ВЪТРЕШЕН ОДИТ

Дейността по вътрешен одит в Националния осигурителен институт се планира, извършва и докладва в съответствие с действащото законодателство, Международните стандарти за професионална практика по вътрешен одит, Етичния кодекс на вътрешните одитори, Статута на звеното за вътрешен одит, методологията за вътрешен одит в публичния сектор и утвърдените от управителя на НОИ вътрешни правила за дейността на дирекцията.

Извършени бяха одитни ангажименти за даване на увереност и консултиране в централно управление и териториалните поделения на Националния осигурителен институт чрез сформирани специализирани одиторски екипи;

Основни цели, заложи в стратегическия план за периода 2020 – 2022 г. и в годишния план за 2022 г., са следните:

Стратегическа цел № 1: Извършване на рисково-базирано планиране на одитни ангажименти, като насочва дейността си към високорисковите процеси и дейности в Националния осигурителен институт. С ключови дейности за постигане на целта: 1.) Ежегодно преразглеждане и актуализиране при необходимост на одитната вселена на НОИ и 2.) Рисково-базирано планиране на дейността по вътрешен одит като се отчитат и очакванията на заинтересованите лица.

Стратегическа цел № 2: Осигуряване на въздействащо докладване на резултатите от одитната дейност и навременно проследяване на напредъка. С ключови дейности за постигане на целта: 1.) Прилагане на рисково-базиран подход при планирането и изпълнението на конкретните одитни ангажименти; 2.) Изготвяне на полезни одитни доклади, които предизвикват предприемането на навременни корективни действия; 3.) Ясно и навременно комуникиране на резултатите от одитната дейност със заинтересованите лица и 4.) Организиране на своевременно проследяване на изпълнението на препоръките и ефекта от тях.

Стратегическа цел № 3: Поддържане на дейността по вътрешен одит в съответствие с нормативните изисквания и поставените цели. С ключови дейности за постигане на целта: Изпълнение на Програмата за осигуряване на качеството и за усъвършенстване на дейността по вътрешен одит и периодично докладване на резултатите от нея.

Стратегическа цел № 4: Повишаване на професионалните знания и умения на вътрешните одитори. С ключови дейности за постигане на целта: 1.) Ежегодно идентифициране на необходимите знания и умения на служителите на дирекция „Вътрешен одит“ за изпълнение на одитните планове; 2.) Участия на вътрешните одитори в подходящи обучения и 3.) Поддържане на придобитите професионални сертификати в областта на одита и насърчаване придобиването на нови.

В годишния план на дирекция „Вътрешен одит“ за 2022 г. бяха планирани следните одитни ангажименти:

- „Съответствие на организацията на работа на процеса по отпускане на пенсии в ТП на НОИ – София област действащото законодателство“;
- „Осъществяване на контролно-ревизионната дейност в ТП на НОИ“;
- „Законосъобразност при делегирането на правомощия и заместването в териториалните поделения“;
- „Съответствие на организацията на работа на процеса по отпускане на пенсии в ТП на НОИ – Ямбол с действащото законодателство“;
- „Съответствие на организацията на работа на процеса по отпускане на пенсии в ТП на НОИ – Добрич с действащото законодателство“;
- „Установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудови злоупотреки“;
- „Съответствие на организацията на работа на процеса по отпускане на пенсии в ТП на НОИ – Разград с действащото законодателство“;
- „Законосъобразност при управлението на материалните активи в териториалните поделения“;
- „Съответствие на организацията на работа на процеса по отпускане на пенсии в ТП на НОИ – Пазарджик с действащото законодателство“;
- „Организация и ефективност на вътрешната комуникация в териториалните поделения“;

- „Съответствие на дейността по отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица“;
- „Съответствие на дейностите по осигуряване на мрежовата и информационна сигурност с действащото законодателство“

Целта на одитите беше да се предостави обективна увереност относно управлението на риска, контрола и управлението, присъщи за съответните дейности, за да се гарантира:

- ефективното постигане на целите и задачите;
- надеждността и целостта на финансовата и оперативна информация;
- ефективността и ефикасността на оперативните дейности и програми;
- опазването на активите;
- съответствието със закони, подзаконови и вътрешни актове, политики, процедури и договори.

Към края на 2022 г. четири одитни ангажимента за увереност са в изпълнение.

Редовно се попълва общия регистър на препоръките, като периодично се извършва писмено докладване на подуправителя за състоянието на общия регистър на препоръките в частта му, отнасяща се за вътрешния одит. Контролът се документира и съхранява.

През 2022 г. е изпълнявана Програмата за осигуряване на качеството и за усъвършенстване на одитната дейност по отношение извършването на вътрешни оценки на качеството – текущ мониторинг, при който не са констатирани слабости.

IV. ИНСПЕКТОРАТ

Инспекторатът е на пряко подчинение на управителя и осъществява административен контрол върху дейността на института и на неговите териториални поделения като извършва планови, комплексни и тематични проверки по утвърден годишен план, както и проверки по сигнали и при случаи с широк обществен отзвук. Дейността на Инспектората е насочена към всеобхватно, обективно, безпристрастно и точно изясняване на проверяваните проблеми и предлагане на мерки за решаването им.

Съгласно утвърденият Годишен план за дейността на Инспектората за 2022 г. са поставени следните основни цели: 1.) Осъществяване на контрол върху предоставяните административни услуги на гражданите; 2.) Разкриване на нарушения при функционирането на администрацията и превенцията им чрез изготвянето на препоръки и предложения за ограничаването на негативните явления в дейността на администрацията. Извършване на дейности по отстраняване на констатираните нарушения; 3.) Повишаване ефективността и качеството на работа на администрацията на НОИ и териториалните му поделения; 4.) Осъществяване на дейности по превенция и противодействие на корупцията. Разширяване на сътрудничеството и комуникацията с държавни структури на законодателната, изпълнителната и съдебната власт и с неправителствени организации; 5.) Укрепване на административния капацитет и повишаване на професионалната квалификация на служителите в Инспектората.

За постигане на целите, дейността на Инспектората е насочена към извършването на проверки по спазване на законите, подзаконовите и вътрешноведомствените актове за администрацията на работа и извършваната дейност в проверяваните административни структури с цел ограничаване на негативни явления и подобряване на дейността на администрацията, както и извършване на проверки по сигнали и предложения срещу незаконни и/или неправилни действия или бездействия на служители от администрацията на НОИ.

Общият брой на извършените проверки през 2022 г. е 139, от които 97 проверки по сигнали и жалби на граждани, 38 планови и 4 извънпланови проверки. За всяка проверка се изготвя доклад до управителя за резултатите, в който се извършва анализ на причините и

обстоятелствата, свързани с констатираните нарушения, и се предлагат мерки за отстраняването им. С извършването на последващи проверки на място в ТП на НОИ се осъществява контрол за изпълнението на дадените препоръки и предложения и резултатите от тяхното въвеждане.

1. Планови проверки

В изпълнение на дейностите от Годишния план за дейността на Инспектората за 2022 г. извършените планови тематични проверки, са следните:

- Пет проверки относно предоставяните административни услуги на гражданите и спазването на Вътрешните правила за организацията на административното обслужване в НОИ;
- Проверка в ТП Габрово за изпълнение на препоръки от извършена тематична проверка за предоставянето на административни услуги и спазването на Вътрешните правила за административното обслужване в НОИ и препоръки дадени от Инспектората по докладвани от ТП проверки по Кодекса за поведение на служителите;
- Проверка по спазване на срока за подаване на декларации по чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество на задължените лица по §2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ, служители в администрацията на НОИ. В срока по чл. 38, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗПКОНПИ са подадени 3 295 бр. годишни и 143 бр. встъпителни декларации, 5 служители не са подали декларации, а 10 служители не спазили законоустановения срок. Информацията е докладвана на управителя и са направени предложения за налагане на дисциплинарни наказания на двама служители. На основание чл. 40, ал. 1 от ЗПКОНПИ списъкът на служителите, неподали декларации в срока по чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗПКОНПИ е публикуван на интернет страницата на НОИ;
- През годината са извършени 24 планови проверки (по 2 проверки всеки месец) относно достоверността на декларираните факти в подадените декларации за несъвместимост по чл. 35, ал. 1, т. 1 от ЗПКОНПИ от служители назначени през 2022 г. При извършените проверки на 303 декларации не са установени случаи на несъвместимост относно декларираните факти в декларациите с изключение на някои технически грешки: подаване на стари образци на декларации; служител, назначен по служебно правоотношение е подал образец на декларация за служители, назначени по Кодекса на труда; несъответствия на вписаните дати на декларацията. Грешките са отстранени своевременно;
- Проверка на 294 бр. декларации на служители назначени през 2022 г. по чл. 35, ал. 1, т. 2 от ЗПКОНПИ от задължените лица по §2, ал. 1 от допълнителните разпоредби на Закона. На Интернет страницата на НОИ е публикувана информация съгласно чл. 40, ал. 2 от ЗПКОНПИ;
- Четири броя тематични проверки относно организационната структура и административния капацитет на ТП на НОИ – Сливен и Шумен, дирекция „Осигуряване и краткосрочни плащания“ и дирекция „Електронен обмен, дигитализация и архиви“ в ЦУ на НОИ;
- Две проверки относно спазване на регламентирания достъп от служителите до регистрите НБД „Население“ на ГД ГРАО от служителите в ТП на НОИ София-област и в дирекция „Европейски регламенти и международни договори“ в централно управление.

2. Извънпланови проверки

- Извършена проверка в ТП на НОИ – Пловдив по медийна публикация относно нарушения при издаването на удостоверения за ползване на парична помощ за профилактика и рехабилитация;
- Две проверки в ТП на НОИ в гр. Видин и гр. Перник са относно спазване на регламентирания достъп до регистрите НБД „Население“ (НБДН) на ГД ГРАО от длъжностни лица от ТП;
- Проверка на място в ТП на НОИ гр. Кюстендил относно прилагане на законодателството в областта на трудовите злоупотреки и професионалните болести и изпълнение на препоръките, дадени в доклад от извършена проверка от 2019 г.

На следващата фигура са представени данни за проверките, извършени от Инспектората на НОИ за периода 2019 – 2022 г., от където е видна тенденцията към увеличаване на броя на плановите проверки, извършени от Инспектората в периода 2019 – 2022 г.

Фигура № 26 : Извършени планови и извънпланови проверки за периода 2019 – 2022 г.

3. Извършване на проверки по сигнали и предложения срещу незаконни и/или неправилни действия или бездействия на служители от администрацията на НОИ.

3.1. Проверки по сигнали и предложения по реда на АПК и Кодекса за поведение на служителите в НОИ

През 2022 г. в Инспектората на НОИ са получени 54 жалби и сигнали от граждани и институции, за изясняването на които са извършени 42 проверки, като в останалите 12 случая са предприети следните действия:

- По 8 от сигналите не е образувано производство на основание чл. 111, ал. 4 от АПК и чл. 37, ал. 3 и 4 от Правилника за организацията и дейността на НОИ поради анонимност на подателя на сигнала;
- Един сигнал е оставен без разглеждане на основание чл. 124 от АПК;
- Препратени по компетентност са 3 от сигналите.

Постъпилите през 2022 г. сигнали и жалби могат да бъдат обобщени така:

- За нарушаване на служебните задължения и Кодекса за поведение на служителите в НОИ – 4 бр.;
- За незаконни или неправилни действия или бездействия – 27 бр.;

- За некомпетентно, недобросъвестно и небрежно изпълнение на възложените функции – 1 бр.;
- За неспазване на действащото законодателство – 5 бр.;
- За нарушаване на вътрешните правила за организация на работата – 2 бр.;
- За субективно, грубо, невъзпитано отношение – 3 бр.;
- По един сигнал за грубо нарушение на нормите на поведение, за злоупотреба с власт, за злоупотреби с програмата на НОИ за ПРО, за неспазване правилата за защита на информацията и за освобождаване от длъжност и 7 бр. – други.

През годината сигнали са получени в ЦУ на НОИ – 6 и в следните териториални поделения: Благоевград – 1, Бургас – 2, Варна – 3, Велико Търново – 2, Видин – 1, Враца – 2, Габрово – 1, Добрич – 1, Кюстендил – 2, Ловеч – 1, Монтана – 1, Пазарджик – 8, Пловдив – 4, Разград – 3, Русе – 1, Силистра – 1, Смолян – 2, София-град – 9, Стара Загора – 1, Търговище – 1, Ямбол – 1.

За изясняване на съдържащите се в сигналите твърдения са извършени проверки по документи. При всички проверки са изисквани документи и обяснения от длъжностните лица, имащи отношение по случая, като проверката в зависимост от резолюцията и констатациите е приключвала с доклад до управителя и отговор до подателя в рамките на определения срок. При 30 от проверките не са установени нарушения. В другите 12 случая са дадени препоръки на директорите на ТП с цел подобряване организацията на работата.

В резултат на извършените проверки на директорите на териториални поделения и директори на дирекции в ЦУ е обръщано внимание и/или са дадени препоръки за предприемане на конкретни действия във връзка с констатациите при проверката на сигнала и с цел подобряване на организацията на дейността, недопускане в бъдеще на грешки, засягащи правата на гражданите и на поведение в разрез с Кодекса за поведение на служителите в НОИ.

Постъпилите сигнали в Инспектората на НОИ през 2022 г. са 54 бр. и се наблюдава намаление спрямо 2021 г., когато броят им е бил 67.

3.2. Документални проверки на докладваните от ТП на НОИ сигнали, свързани с нарушения на Кодекса за поведение на служителите в НОИ

През 2022 г. са извършени 55 документални проверки на докладваните от ТП сигнали, по които комисии по етика са изготвили доклади. Териториалните директори се произнасят с решения/мотивирани становища. Съгласно Указания за разглеждане, докладване и отчет на постъпилите предложения, сигнали и жалби по Кодекса за поведение на служителите в НОИ, Инспекторатът се уведомява с писма, към които се прилагат събраните в хода на проверките от етичните комисии документи.

За извършването от Инспектората документални проверки на събрания в ТП по конкретния случай доказателствен материал са изготвяни доклади до управителя с предложения. В случаи на констатирани нарушения, в докладите се отразяват препоръки към директора на съответното ТП, върху изпълнението на които Инспекторатът упражнява последващ контрол.

Броят на извършените проверки от определените със заповеди на директорите на ТП комисии за разглеждане на сигнали по Кодекса за поведение на служителите в НОИ за периода от 2019 г. до 2022 г. е както следва: 60 бр., 69 бр., 44 бр., и 55 бр. В част от сигналите през 2020 г. се съдържаха оплаквания от организацията на работа в териториалните поделения във връзка с COVID-19 – пропускателния режим в сградите на ТП и забавеното произнасяне на длъжностните лица по заявленията на клиентите на НОИ, поради ползването на отпуск за временна неработоспособност и карантина от служители, което е фактор за по-високия им брой. Намаленият брой сигнали през 2021 г. спрямо предходната година е в резултат на популяризирането на удобството от използването на електронните услуги на института и многото на брой издадени ПИК и КЕП.

4. Дисциплинарни производства, мониторинг по спазване на препоръките и предложенията и други дейности

През 2022 г. в резултат на извършени проверки по сигнали и жалби на граждани са наложени следните дисциплинарни наказания:

- „забележка“ – 4 бр.;
- „порицание“ – 2 бр.;
- „отлагане повишението в ранг с една година“ на 1 служител;
- предложение за налагане на дисциплинарно наказание на 1 служител;
- понижаване на оценките по съответните показатели при тримесечното оценяване на постигнатите резултати в някои от останалите случаи при доказано нарушение от страна на служителите.

Инспекторатът осъществява мониторинг за спазване на препоръките и предложенията, дадени в резултат на извършените проверки. Проследява се спазването на сроковете за информиране от страна на териториалните поделения относно изпълнението на дадените от Инспектората предложения във връзка с отстраняване на констатирани нарушения, както и относно предприетите действия в резултат на направените препоръки. Контрол за изпълнението на препоръките и резултатите от въвеждането им се осъществява и при извършване на последващи проверки на място в ТП.

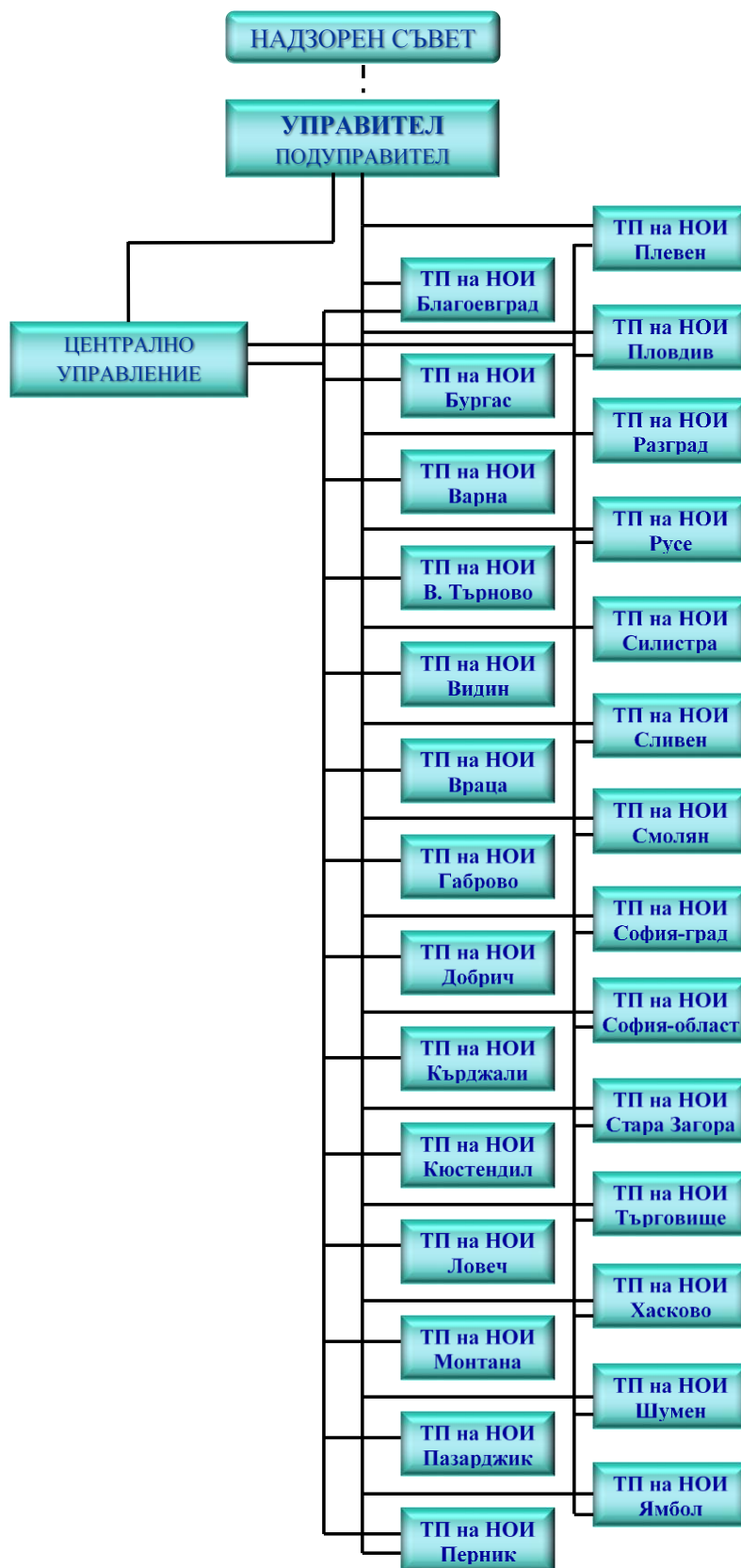
Осъществява се и текущ мониторинг за спазване на препоръките и предложенията, дадени в резултат на извършените проверки и отразявани в Единния регистър на жалбите и сигналите. Последващият контрол включва проследяване спазването от териториалните поделения на сроковете за информиране на Инспектората относно постъпилите в териториалните поделения жалби и сигнали и на предприетите действия вследствие на направените препоръки.

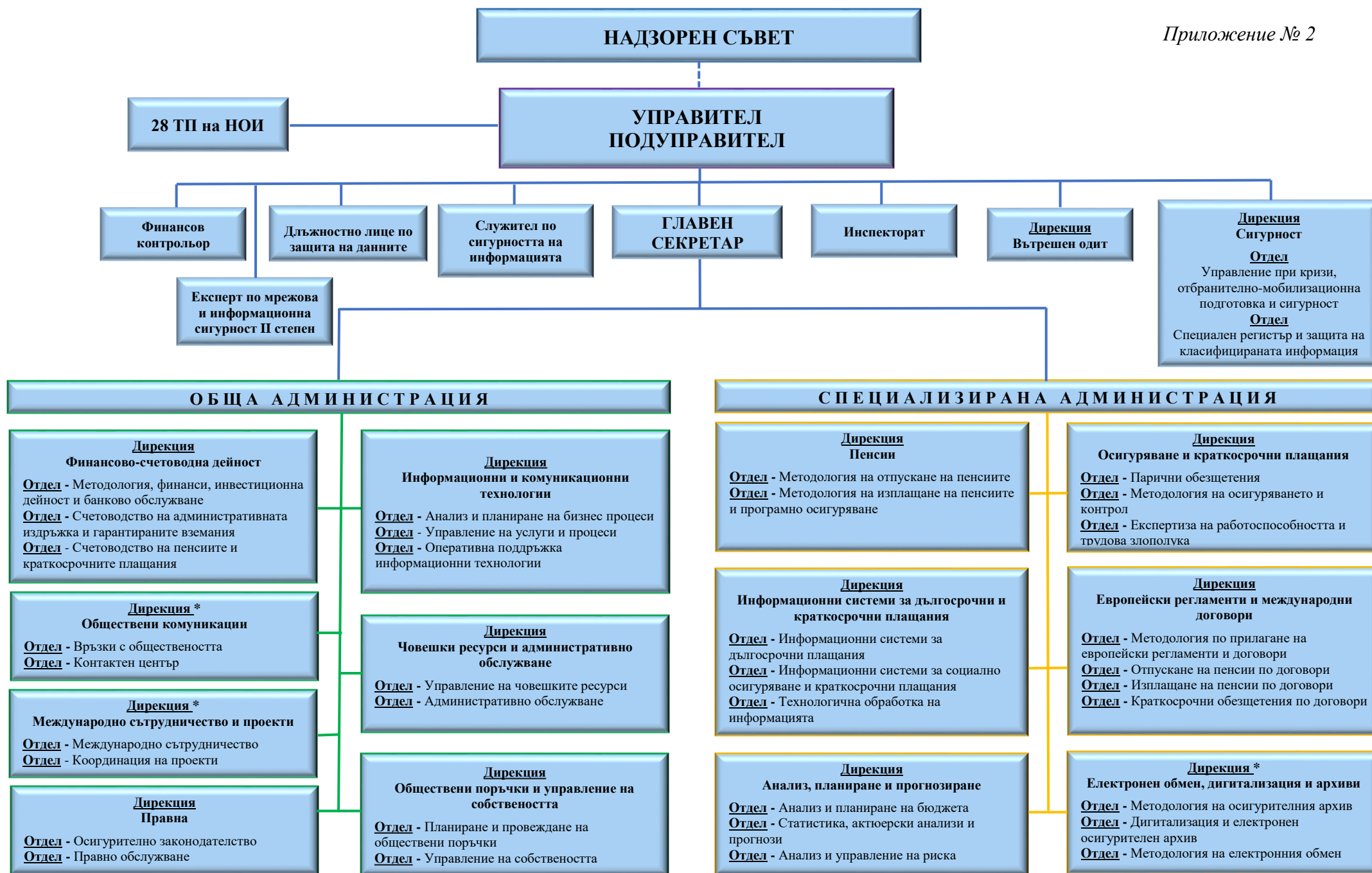
В изпълнение на утвърдения План за действие за повишаване ефективността на контрола в дейността по отпускане на пенсиите в периода 15.02.2022 – 28.02.2022 г., в електронна среда, през годината беше проведена анонимна анкета, съдържаща 29 въпроса за „Проучване на самооценката на контролиращите пенсионни преписки експерти по пенсионно осигуряване за нивото на знания във връзка с честите промени в пенсионното законодателство, отношението към различни видове прояви на благодарност от страна на обслужваните граждани и реакцията на служителите към съмнения или констатации на представени документи с невярно съдържание, както и отношението към подаване на сигнали за неправомерно поведение от страна на колеги и ръководството във връзка с противодействие на корупционния риск“. Обект на анкетата са служителите, от чиято преценка зависи отпускането и изменението на пенсии. В Инспектората са постъпили 658 бр. анкети. Основният метод, използван при анализа е метода на самооценка базиран на личното виждане/оценяване на служителите относно противодействие на корупцията и корупционните прояви и тяхната ангажираност в тази връзка.

Провеждането на анкетата има за цел идентифициране на потенциално уязвими места в дейността на дирекция/отдел „Пенсии“, отдел/сектор „Отпускане на пенсии“ в териториалните поделения на НОИ и дирекция „Европейски регламенти и международни договори“, отдел „Отпускане на пенсии по договори“ в Централно управление на НОИ с цел намаляване на тяхната уязвимост в бъдеще, посредством предприемането на различни превантивни мерки и контроли. За резултатите от анкетата е изготвен доклад до управителя.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Обща организационна схема на Националния осигурителен институт

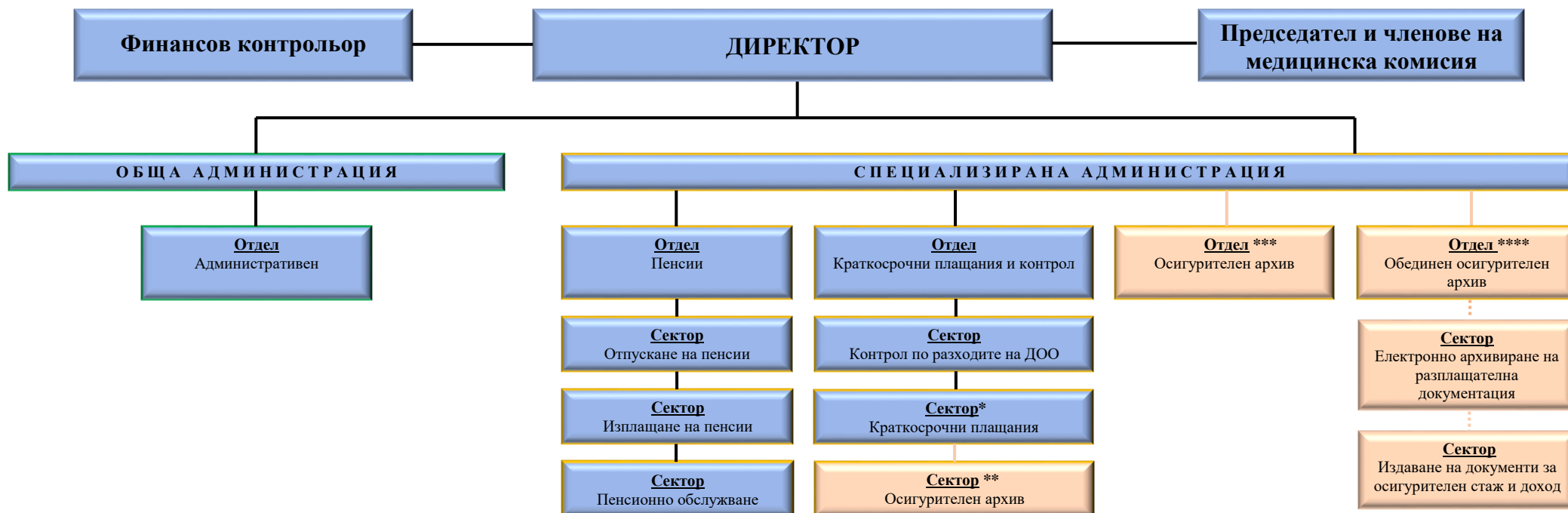

* В сила от 01.08.2021 г.

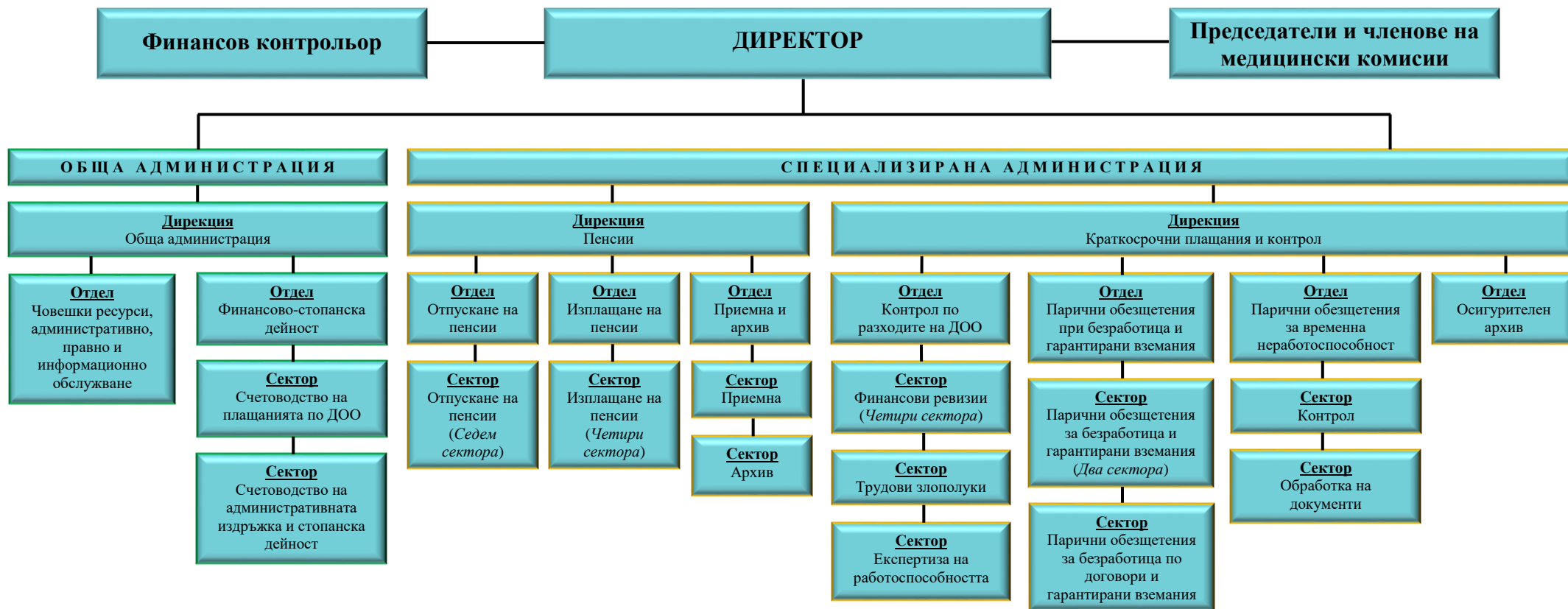

Структура на териториално поделение на НОИ

- * В ТП на НОИ – Пловдив, Варна и Бургас съществуват два сектора „Краткосрочни плащания“.
- ** Секторът съществува към отдел „КПК“ в 10 ТП на НОИ – Варна, Кърджали, Пазарджик, Русе, Сливен, София-област, Стара Загора, Хасково, Шумен и Ямбол.
- *** Отделът съществува към специализираната администрация в 1 ТП на НОИ – Бургас.
- **** Отделът съществува към специализираната администрация без обособени сектори в 1 ТП на НОИ – Силистра.
- Отделът съществува към специализираната администрация с два обособени сектора в 5 ТП на НОИ – Кюстендил, Ловеч, Пловдив, Търговище и Враца.

Структура на териториално поделение на НОИ – София-град

Използваемост на електронните услуги на сайта на НОИ през периода 2019 – 2022 г.

НАИМЕНОВАНИЕ	Брой справки за 2019 г.	Брой справки за 2020 г.	Брой справки за 2021 г.	Брой справки за 2022 г.
СПРАВОЧНИ ЕЛЕКТРОННИ УСЛУГИ				
Справки от Регистъра на осигурените лица				
Статус на социално осигуряване	686 835	690 122	834 799	909 231
Справка за подадени декларации за социално осигуряване от осигурител/самоосигуряващ се	57 461	56 988	55 282	50 983
Справка за подадени декларации за социално осигуряване за осигурено лице за периоди след 2004 г.	300 531	341 531	353 954	377 934
Справка за социално осигуряване по ЕГН – текущо състояние	2 611 952	2 751 242	3 048 618	2 994 664
Справки за пенсии				
Преизчисляване на стаж към трета категория труд	22 016	17 364	30 377	33 393
Справка за пенсионни разпореждания	641 491	504 046	748 399	1 797 722
Изчисляване на прогнозна пенсия	674 177	450 645	521 712	526 465
Избор на най-добър 36 месечен период преди 01.01.1997 г. при пенсиониране	28 844	21 061	17 362	2 674
Справки за парични обезщетения и помощи от ДОО				
Справка по БУЛСТАТ за представени в НОИ документи и изплатени обезщетения и помощи от ДОО	134 388	135 456	162 320	153 666
Справка по ЕГН за представени в НОИ документи и изплатени обезщетения и помощи от ДОО	5 192 008	5 103 494	5 577 168	6 004 965
Изчисляване на прогнозен размер на парично обезщетение за бременност и раждане	135 030	157 126	163 709	136 722
Справка за постъпили данни от издадени/анулирани болнични листове в ЕРБЛРО по ЕГН/ ЛНЧ/ СЛНЧ и ПИК	885 617	945 251	1 002 703	1 111 484
Справка по БУЛСТАТ за представени документи в ИСЕОДД	20 614	20 998	20 918	19 458
Въвеждане/промяна на координати за получаване на съобщения от НОИ за изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО	12 892	15 451	12 510	12 121
Справки за парични обезщетения за безработица				
Справка за регистрирани заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица	433 344	913 731	892 489	720 975
Справка за изплатени парични обезщетения за безработица	403 729	796 288	600 193	471 479
Справки – осигурителен архив				
Справка за прекратени осигурители без правопреемник с предадени в НОИ разплащателни ведомости	114 455	105 928	108 952	113 291
Справки от други дейности на НОИ				
Проследяване на решения по жалби	1 774	2 060	2 765	2 750
Справки за изплатени средства по реда на ПМС за запазване на заетост	–	–	75 164	28 306
АДМИНИСТРАТИВНИ ЕЛЕКТРОННИ УСЛУГИ				
Административни електронни услуги, заявявани през портала на АИС на НОИ				
Издаване на осигурителна книжка	74	151	194	182
Издаване на удостоверение за изплатени парични обезщетения за безработица	37	102	87	62
Издаване на удостоверение за изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО	62	138	149	139

Издаване на удостоверение за месечен размер на получаваната сума от пенсия/и и добавка/и	24	41	98	44
Издаване на удостоверение за месечен размер на получаваните суми за пенсия/и и добавка/и за ползване в друга държава	36	86	145	48
Издаване на удостоверение за получен доход от пенсия/и и добавка/и	47	140	34	494
Издаване на удостоверение за получен доход от пенсия/и и добавка/и за ползване в друга държава	51	122	283	148
Издаване на удостоверение за обстоятелството, че лицето не е пенсионер	6	3	19	23
Издаване на удостоверение за трудов/осигурителен стаж и осигурителен доход от Осигурителния архив на НОИ	981	1 490	1 579	1 187
Издаване на удостоверение на осигурител, който няма наети лица и не води/липсват разплащателни ведомости и трудовоправни документи	176	275	344	302
Издаване на удостоверение обр. УП-12 на наследниците на починал пенсионер	8	3	4	1
Изплащане на неполучени суми от пенсия на наследник/ци на починал пенсионер	40	137	157	187
Копиране и заверяване на документи от пенсионно досие	6	11	713	16
Отпускане на пенсия и/или добавка	1 103	2 793	3 187	3 323
Подаване на декларация за продължаване получаването на пенсия от Република България	717	1 026	1 247	1 701
Подаване на декларация за промяна в обстоятелствата за изплащане на парично обезщетение за безработица	2 585	7 538	3 142	1 760
Подаване на декларация за трудова злополука	16	67	66	82
Подаване на документ за учащ от лицето	48	133	136	181
Подаване на документи, удостоверяващи обучение в друга държава за продължаване срока на изплащане на наследствена пенсия	31	102	101	48
Подаване на заявление за отпускане на пенсия и/или добавка по ЕРМД	15	0	31	74
Превеждане на пенсия в банка и смяна на адреса на пенсионера	232	534	510	607
Смяна на адрес на пенсионер	6	30	44	67
Преизчисляване на пенсия	3 783	2 729	2 008	1146
Спиране на пенсия	2	3	6	9
Удостоверяване на осигурителни периоди от РБ за друга държава-членка на ЕС, ЕИП или Швейцария с преносим документ U1	131	273	191	153
Заявяване/промяна на начина на изплащане на пенсията от лице с адрес в друга държава	28	46	48	64
Заявление за предоставяне на информация от РБ за друга държава-членка на ЕС, ЕИП или Швейцария за членовете на семейството на безработно лице със СЕД U006	13	11	1	0
Издаване на удостоверение образец УП-20 за доходи от пенсии от други държави, изплащани чрез посредничеството на НОИ	4	10	10	9
Подаване на заявление за отпускане на парично обезщетение за безработица (ПОБ) на основание чл. 54а от КСО	2 391	26 297	3 227	2 360
Електронно връчване на индивидуални административни актове, свързани с паричните обезщетения за безработица през модул еВръчване на ДАЕУ	17 594	54 238	36 098	39 531
Форма за контакт с НОИ – с достъп до персонални данни	4 452	9 032	8361	10 952
Административни електронни услуги, заявявани чрез Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни				
Издаване на справка за приети и върнати документи, представени с придружително писмо или заявление	1 570 123	1 562 590	1 713 376	1 841 356

Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при бременност и раждане	800 008	714 275	735 244	732 559
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при временна неработоспособност и трудоустрояване	3 299 758	3 261 540	3 534 402	3 727 871
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при отглеждане на дете до 2-годишна възраст	536 197	512 231	505 205	494 990
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение на бащата след навършване на 6-месечна възраст на детето за остатъка до 410 календарни дни	2 055	3 962	7 873	4 730
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение на бащата при раждане на дете	35 034	35 012	35 860	35 567
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при осиновяване на дете от 2- до 5-годишна възраст	4 258	3 023	3 548	2 027
Справочни услуги, предоставяни през ИСЕОДД и Електронния регистър на болничните листове и решенията по обжалването им				
Справка за органите на медицинската експертиза за представени в ЕРБЛРО болнични листове по ЕГН	36 694	41 501	43 605	41 012
Уеб-услуга за софтуер на органите на медицинската експертиза за представени в ЕРБЛРО болнични листове по ЕГН	184 113	222 463	292 576	378 239
Справка по ЕГН за осигурители за постъпили данни в ЕРБЛРО от издаден/анулиран болничен лист	32 550	33 765	40 289	40 670
Уеб-услуга за софтуер на осигурители по ЕГН за постъпили данни в ЕРБЛРО от издаден/анулиран болничен лист	50 873	56 050	64 044	60 039